

Begroting 2023

gemeente Renkum

Inhoudsopgave

Voorwoord college van Burgemeester & Wethouders.....	3
De begroting in één oogopslag	4
Leeswijzer	7
Deel I Beleidsbegroting	9
Paragrafen	81
1. Lokale heffingen	82
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	93
3. Onderhoud kapitaalgoederen	105
4. Financiering	113
6. Verbonden partijen	125
7. Grondbeleid	145
Deel II Financiële begroting	147
Financiële doelen.....	148
Financiële positie.....	150
Meerjarenbegroting	153
Grondslagen voor bepaling baten en lasten, incl. afwijkingen t.o.v. vorig jaar	155
Balanspositie	162
Geraamde baten en lasten per taakveld	168
Verdelingsprincipe taakvelden aan programma's	172
Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Vennootschapsbelasting en Onvoorzien	177
Vaststelling Begroting 2023	183

Voorwoord college van Burgemeester & Wethouders

Afgelopen maart ging de kiezer in onze dorpen naar de stembus. Er werd gestemd voor bescherming van de natuur, voor goede voorzieningen in onze dorpen, voor meer woningen, voor toegankelijke zorg en een gemeente die ruimte schept voor initiatief en verantwoordelijkheid neemt. Het is de taak van u en ons om evenwichtig vorm aan deze opgaves te geven. We streven daarin duurzame vooruitgang na.

Tegelijkertijd wordt onze gemeente dagelijks geconfronteerd met impactvolle gebeurtenissen. Na de coronacrisis hebben we in Renkum nu de handen vol aan het bestrijden van (energie)armoede en de opvang van vluchtelingen. Ook de uitdagingen op de arbeidsmarkt zijn op dit moment groot. Dit speelt zowel op het gebied van ruimtelijke ordening en duurzaamheid, automatisering en ICT, als welzijn en jeugdzorg. Als eerste overheid moet de gemeente altijd klaar staan en rekening houden met onverwachte gebeurtenissen. Het vergt veerkracht om daadkrachtig te handelen en verantwoordelijkheid te nemen. Daarom werken we - uw raad, het college en de organisatie - met elkaar naar een toekomstbestendig Renkum en neemt u daar een besluit over in 2023.

Het college realiseert zich dat de komende jaren de maatschappelijke opgaven groeien en veranderen. De energiearmoede neemt toe, ook onder middeninkomens. We zien ruimhartigheid als de beste investering om grote persoonlijke én maatschappelijke problemen te voorkomen. Bovendien zijn we er zeker van dat schulden veel meer kosten dan het voorkomen van schulden.

Ook de nood naar voldoende woonruimte blijft hoog en landelijke problemen moeten lokaal worden opgelost, zoals het terugbrengen van stikstofuitstoot. We kiezen er ook hier voor om zo veel mogelijk problemen te voorkomen: door in te zetten op verduurzaming en isolatie om energiearmoede tegen te gaan en we zetten het programma "Een sterke sociale basis" voort. Om de eerste woningnood te lenigen maken we haast met het realiseren van tenminste 100 tijdelijke woningen. Tegelijkertijd is het goed om ons te realiseren dat we niet op alle ontwikkelingen invloed hebben en kan niemand worden gehouden aan het onmogelijke.

We willen duidelijkheid bieden over investeringen voor de lange termijn en een afweging kunnen maken op het belastingniveau van de gemeente. Op dit moment is dat niet structureel mogelijk, omdat er nog geen duidelijkheid is vanuit het Rijk op het meerjarenperspectief (na 2026). Dat maakt dat we nu zowel op de uitgaven als op de inkomsten geen beslissingen kunnen maken anders dan strikt noodzakelijk. We blijven ons - met andere gemeenten - inzetten voor een betrouwbare, meerjarige bekostiging van gemeenten door de Rijksoverheid.

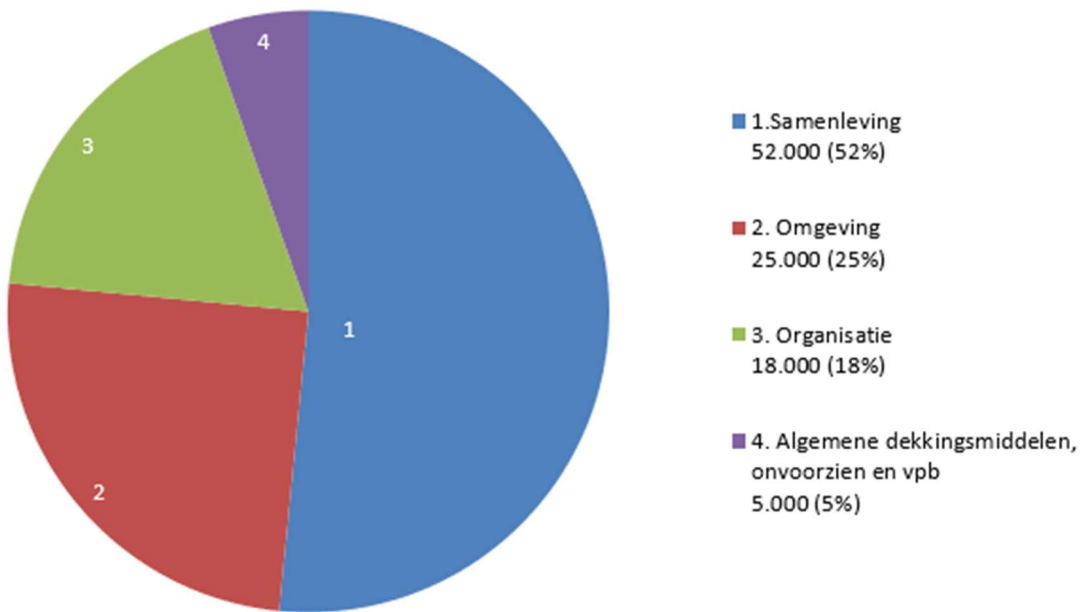
Wij wensen u veel wijsheid toe in uw besluitvorming en kijken uit naar het gesprek met uw raad.

De begroting in één oogopslag

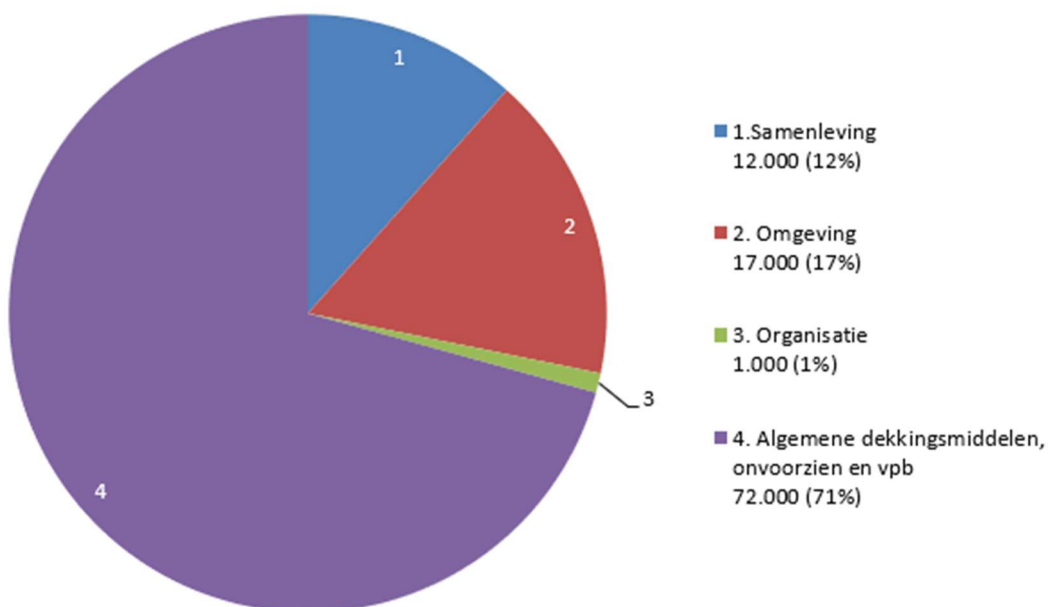
Wat gaat dat kosten?

De gemeente heeft veel taken en verplichtingen. De gemeente Renkum heeft deze onderverdeeld in zeven aandachtsgebieden, de zogenaamde programma's. Daarnaast kennen we de zogenaamde "algemene dekkingsmiddelen". In totaal gaat ongeveer € 101.000.000 in om. In de grafieken staat de verdeling van deze gelden over de begrotingsonderdelen.

Verdeling lasten (bedragen x € 1.000)

Verdeling baten (bedragen x € 1.000)

Wat gaat u daarvoor betalen?

Wat zijn de tarieven?

In de tabel staan de voorlopige tarieven voor de belangrijkste belastingen en heffingen. Voorlopige tarieven want in december 2022 stelt de gemeenteraad de definitieve tarieven vast. Meer informatie over de berekening van de tarieven kunt u lezen in de paragraaf 'Lokale Heffingen' in deze begroting. Ter vergelijking zijn de tarieven van 2022 ook in de tabel opgenomen.

Tarieven gemeentelijke belastingen en heffingen	2023 voorlopig	2022
OZB		
<i>(tarief in % van de waarde onroerend goed)</i>		
Eigenaar woning	0,1102	0,1213
Eigenaar niet-woning	0,3920	0,3598
Gebruiker niet-woning	0,3009	0,2867
Rioolheffing		
Woning		
Eigenaar, per aansluiting per jaar	140,32	125,27
Gebruiker, 1 persoon	88,39	78,91
Gebruiker, 2 personen	176,78	157,82
Gebruiker, 3 of meer personen	265,17	236,73
Niet-woning		
Eigenaar, per aansluiting per jaar	433,61	387,15
Gebruiker, per 250 m3 afgevoerd water	236,45	211,12
Afvalstoffenheffing		
Eenpersoonshuishouden	261,26	253,20
Tweepersoonshuishouden	296,40	287,11
Drie- of meerpersoonshuishouden	332,47	322,20
Hondenbelasting		
Een hond	57,20	69,80
Tweede hond	95,40	116,40
Derde en volgende hond	133,60	163,00
Toeristenbelasting		
Overnachting hotel	2,40	2,20
Overnachting campings en B&B	1,30	1,20

Wat betekent dit voor een huishouden in onze gemeente?

Om u een idee te geven van wat u in 2023 aan de gemeente gaat betalen, vergeleken met 2022, hebben wij een voorbeeldberekening gemaakt met twee huishoudens, namelijk:

Huishouden A:

- bestaat uit 4 personen;
- woont in een eigen woning met een WOZ-waarde van € 394.300 (was in 2022 € 323.000), dit is de gemiddelde waarde van een woning in de gemeente Renkum.

Huishouden B:

- bestaat uit 3 personen;
- woont in een huurwoning.

Deze huishoudens hebben te maken met de volgende lasten:

	Huishouden A		Huishouden B	
	2023	2022	2023	2023
OZB Eigenaar	434,52	391,80		
Eenmalige verlaging OZB	-46,41	-		
Afvalstoffenheffing	332,47	322,20	332,47	322,20
Rioolheffing	405,49	362,00	265,17	236,73
Totaal	1.126,07	1.076,00	597,64	558,93
Wijziging t.o.v. 2021	4,65%		6,93%	

Leeswijzer

In deze leeswijzer zal eerst kort worden ingaan op de achtergronden van deze begroting. Vervolgens komt de opbouw van deze begroting aan de orde.

Achtergronden

Wet dualisering gemeentebestuur

In de Wet dualisering gemeentebestuur is de rolverdeling tussen raad en college nader uitgewerkt. Daarbij moet de raad zich met name richten op zijn functie als volksvertegenwoordiger. De belangrijkste taken van de raad bestaan uit *kaderstellen* en *controleren*. Het college houdt zich bezig met de *uitvoering* van het beleid en het afleggen van *verantwoording* hierover. De begroting is wellicht het belangrijkste *kaderstellende document*.

Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten

In artikel 186 van de Gemeentewet is opgenomen dat "de begroting, de begrotingswijzigingen, de meerjarenraming, het jaarverslag en de jaarrekening voldoen aan bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te geven regels". Vanaf het begrotingsjaar 2004 is deze "algemene maatregel van bestuur" het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De voorliggende begroting voldoet aan de gestelde eisen in het BBV.

Programmabegroting

Deze begroting is toegespitst op de ondersteuning van de duale functies van de raad. Dit betekent dat de raad met deze begroting de kaders stelt voor het door het college uit te voeren beleid voor het komende begrotingsjaar. Deze kaders kunnen vervolgens worden gebruikt voor de controle op de uitvoering van dit beleid. Het college legt verantwoording af over het gevoerde beleid in de tussentijdse rapportages en de jaarstukken (de planning- en controlcyclus).

Planning- en controlcyclus (P&C-cyclus)

In het *Collegeperspectief 2022* is het beleidskader geformuleerd voor deze raadsperiode. Het Collegeperspectief "Renkum in bloei" geeft voor de periode 2022-2026 de plannen en ambities weer waar het college het initiatief neemt voor nieuw te formuleren beleid of uitvoering. Het Collegeperspectief bestaat uit een vergezicht en tien focuspunten voor de korte termijn.

De *Perspectiefnota 2022-2026* geeft op basis van het Collegeperspectief en andere relevante ontwikkelingen, op hoofdlijnen, de richting aan voor de periode 2022-2026. Daarbij zijn de voornemens uit het Collegeperspectief geprioriteerd, gefaseerd en voorzien van financiële consequenties.

Met het richtinggevend vaststellen van de Perspectiefnota 2022-2026 heeft de raad kaders meegegeven aan het college. Deze kaders zijn leidend geweest bij het opstellen van deze begroting.

Verder is in deze begroting rekening gehouden met de financiële uitkomsten van de tussentijdse rapportages; de *Voorjaarsnota 2022* en *Najaarsnota 2022*.

Met het vaststellen van deze begroting door de raad geeft de raad de opdracht aan het college om binnen deze kaders de uitvoering van de genoemde beleidsvoornemens ter hand te nemen. Vervolgens legt het college in de tussentijdse rapportages (voor-/ najaarsnota) en de jaarstukken verantwoording af over het gevoerde beleid.

Indeling

De indeling van deze begroting is conform de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Dit houdt in dat de begroting bestaat uit twee delen, namelijk de *beleidsbegroting* in deel I en de *financiële begroting* in deel II.

In de *beleidsbegroting* is per programma's aangegeven wat we binnen de gemeente willen bereiken, welke activiteiten daarvoor worden uitgevoerd en wat daarvan de kosten zijn. Daarnaast staan in de paragrafen de beleidslijnen geformuleerd die doorwerken in meerdere programma's. Hierdoor ontstaat een dwarsdoorsnede van de begroting.

In de *financiële begroting* worden de financiële consequenties van het voorgenomen beleid op een rij gezet inclusief de afwijkingen ten opzichte van het voorgaande jaar. Tevens komt daar de financiële positie van onze gemeente aan de orde.

In de bijlagen vindt u tot slot een aantal gedetailleerde overzichten met betrekking tot hetgeen in de beleidsbegroting en de financiële begroting is gemeld.

In schema betekent dit dat de begroting als volgt is opgebouwd:

Deel I Beleidsbegroting

Opbouw beleidsbegroting

In de beleidsbegroting zijn het programmaplan en de paragrafen opgenomen. Het programmaplan bestaat uit drie programma's en een wettelijk verplicht onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Programmaplan: Programma's

Programmaplan: Algemene dekkingsmiddelen

Het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien gaat in op de inkomstenbronnen die er zijn om de uitgaven van de programma's te bekostigen. Het gaat daarbij alleen om algemene inkomsten. Inkomsten die zijn toe te wijzen aan een programma zijn bij de baten van het betreffende programma verantwoord. Daarnaast gaat het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien in op de ruimte die binnen de begroting is vrijgemaakt voor onvoorziene uitgaven.

Paragrafen

In de paragrafen wordt een dwarsdoorsnede van de begroting gegeven voor wat betreft de beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. Dit betekent dat hier algemene beleidsregels worden geformuleerd die doorwerken in verschillende programma's. Het is dan ook mogelijk dat er dubblures ontstaan met hetgeen gemeld is in de programma's zelf. Paragrafen die verplicht moeten worden opgenomen volgens het BBV zijn:

- lokale heffingen;
- weerstandsvermogen;
- onderhoud kapitaalgoederen;
- financiering;
- bedrijfsvoering;
- verbonden partijen;
- grondbeleid.

01 Samenleving

Wat willen we bereiken (ambitie)?

De gemeente Renkum staat voor een samenleving waaraan iedereen moet kunnen deelnemen. We werken daar samen aan met inwoners, ondernemers en organisaties. Samen organiseren en behouden we goede zorg en ondersteuning voor ieder die dat nodig heeft. Daarbij investeren we in het voorkomen van (grote) problemen. We werken dorpsgericht omdat ieder dorp zijn eigen specifieke kenmerken heeft waarmee wij rekening willen houden.

Speciale aandacht gaat uit naar het voorkomen en bestrijden van armoede. Hierdoor bieden we betere ontwikkelingskansen en een beter toekomstperspectief. We willen dat elk kind gelijke kansen heeft op een goede toekomst, dat er geen grote problemen ontstaan door geldzorgen in gezinnen. En we helpen voorkomen dat ouderen door armoede vereenzamen en grote gezondheidsrisico's lopen. Dat doen we door ongelijk te investeren in gelijke kansen, zonder dat er nieuwe ongelijkheid ontstaat.

Armoede is het negatieve vliegwiel dat wij met onze beperkte middelen willen doorbreken. Dat vraagt om een gecoördineerde maar vooral een domein-overstijgende aanpak. Hiervoor gaan we de zogenaamde doorbraakmethode inzetten. Dit is een wijze van denken en handelen waarbij probleemoplossend werken over de domeinen van Jeugd, Wmo, Participatie en Wonen heen vooropstaat.

Om de verdere verbeteringen in het sociaal domein de nodige sturing te geven is in 2022 het programma "Versterken sociale basis" gestart. Met dit programma werken we hard door aan de toekomstbestendige zorg met kwaliteit dichtbij onze inwoners.

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	49.749	55.207	52.107	51.119	49.716	49.089
Baten	12.416	13.574	10.809	10.867	12.397	10.427
Saldo van baten en lasten	-37.333	-41.633	-41.298	-40.252	-37.319	-38.662
Mutatie reserve	-239	761	907	89	-1.887	83
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-37.572	-40.872	-40.391	-40.163	-39.206	-38.579

1A Collectieve voorzieningen

Doel

We stimuleren inwoners om met behulp van hun eigen netwerk zo zelfstandig mogelijk te participeren in de samenleving. Wanneer dit niet lukt zorgen we dat er (tijdelijk) voorzieningen beschikbaar zijn. Waar mogelijk bieden we collectieve voorzieningen in plaats van (kostbaar) maatwerk. Welzijnsorganisatie Renkum voor Elkaar heeft een belangrijke rol in het invullen van deze voorzieningen.

Reguliere activiteiten

- Renkum voor Elkaar is een netwerkorganisatie met het Huis van Renkum en Stimenz en is dorpsgericht en dynamisch verbonden met het maatschappelijk veld om onze inwoners individuele en collectieve ondersteuning te bieden die bijdraagt aan de verschuiving van hulp "zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig", waardoor vragen buiten de inzet van maatwerkvoorzieningen kunnen worden opgevangen.
- Renkum voor Elkaar werkt langs 5 ontwikkelingslijnen: SAMEN STERK voor een goede buurt, SAMEN STERK voor passende ondersteuning, SAMEN STERK voor opgroeien, SAMEN sterk voor langer thuis wonen en SAMEN STERK voor vrijwilligers.
- Inwoners worden door Renkum voor Elkaar ondersteund in het optimaal benutten van het sociale netwerk en informele hulp.
- De gemeente faciliteert de verzekering voor vrijwilligers.

Specifieke activiteiten 2023

Verstevigen afspraken collectieve ondersteuning & vernieuwde constructie

Samen met Renkum voor Elkaar werken we aan een steviger collectief aanbod. We versterken de opdrachtgever - opdrachtnemers rol en zoeken naar een passend juridisch construct om de continuïteit van Renkum voor Elkaar te borgen. Daarbij maken we ook duidelijke afspraken met Renkum voor Elkaar over het ophalen van signalen uit de samenleving, het vertalen van veelvoorkomende signalen naar collectief aanbod en hoe we ermee omgaan wanneer er bijvoorbeeld extra inzet en/of extra middelen nodig zijn om op ontwikkelingen in te spelen.

Jongerenwerk

De afgelopen jaren heeft Renkum voor Elkaar in samenwerking met andere partners het jongerenwerk goed op de kaart gezet en hier intensief op ingezet. Daarbij signaleerde Renkum voor Elkaar en partners ook een toenemende vraag voor jongerenwerk. Om goed in kunnen zetten op een dorpsgerichte aanpak lijkt er meer inzet nodig. We zijn samen met Renkum voor Elkaar in gesprek over wat er nodig is om goed om deze vraag in te spelen en dit structureel te borgen. Wanneer dit inzichtelijk is komen we hier dan ook op terug.

Bundelen krachten vrijwilligers

Samen met Renkum voor Elkaar werken we uit hoe we vrijwilligers met elkaar kunnen verbinden, zodat hun initiatieven elkaar kunnen versterken. Dit moet organisaties die afhankelijk zijn van vrijwilligers helpen om toekomstbestendig te zijn.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output	2019	2020	2021	2022	Doel
Renkum voor elkaar:					
Aantal korte contacten gericht op informatie en advies	848		nb	nb	
Aantal ondersteuningsvragen, waarvan voor:	470		nb	nb	
Bemoeizorg	5		nb	nb	
Aantal meldingen bij buurtbemiddeling	69		nb	nb	
Aantal doorverwijzingen vanuit sociaal team naar een algemene voorziening.	-		nb	nb	
Aantal initiatieven Right to Challenge	-	0	nb	nb	
Aantal vragen dat aan de sociaal werkers gesteld		311 vragen 301 casussen	nb	nb	
Aantal zaken afgehandeld door bureau Oké		5	nb	nb	
Aantal keren dat een vraag wordt gesteld aan de buurtbemiddelaars		3 casussen	nb	nb	
Aantal inwoners dat door stichting Onderdak wordt begeleid		+ kortdurende contacten	nb	nb	
Outcome			nb	nb	
Daling beroep op maatwerkvoorzieningen		niet concreet meetbaar	nb	nb	
Tevredenheid			nb	nb	
Tevredenheid		95% van de bevroagden	nb	nb	
Tevredenheid inwoners over Wmo- (maatwerk)ondersteuning in jaarlijkse cliëntervaringsonderzoek	8		nb	nb	
*) ingevulde getallen zijn afkomstig van de jaarrapportage Renkum voor Elkaar. Monitoring vindt (half)jaarlijks plaats.					

nb = (nog) niet bekend

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wmo	Kadernota Sociaal Domein gemeente Renkum
Uitvoeringsbesluit Wmo	Wmo verordening gemeente Renkum
	Besluit Wmo
	Verordening Jeugdhulp gemeente Renkum
	Besluit Jeugdhulp gemeente Renkum

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	1.290	1.351	1.396	1.367	1.297	1.297
Baten	83	18	18	18	18	18
Saldo van baten en lasten	-1.206	-1.333	-1.378	-1.349	-1.279	-1.279
Mutatie reserve	-130	164	34			
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-1.336	-1.169	-1.344	-1.349	-1.279	-1.279

1B Onderwijs

Doel

We streven een inclusieve wijze van leren en ontwikkelen na, waarmee we kansengelijkheid vergroten.

Reguliere activiteiten

- Vroegtijdig signaleren en remediëren van factoren die het onderwijs kunnen belemmeren
- Uitvoeren leerplicht door RBL vanuit preventie
- Inzet Sociaal Team bij Multi Disciplinair Overleg Leerlingen
- Bijdragen aan toekomst perspectief in samenspraak met Wmo, jeugdhulp en participatie en wonen
- Zorgen voor goede onderwijshuisvesting
- Voor peuters met een leer- of ontwikkel achterstand toegang tot de kinderopvang met aandacht voor VVE, Boekstart, Boekstart in de kinderopvang, logopedie in de kinderopvang en basisonderwijs
- De peuterregeling voor peuters van ouders die niet in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag
- Aandacht voor en interesse voor lezen en het bevorderen van leesvaardigheid voor alle leeftijden waaronder ook Bibliotheek op school
- Kunst en cultuur binnenschools ontdekken en ervaren. Dit is van belang om in de toekomst invulling te geven aan de identiteit van de gemeente als Airborne en/of kunstenaarsgemeente. Scholen medeverantwoordelijk voor cultuureducatie met behoud van de combinatiefunctionaris om te ondersteunen en faciliteren.
- Volwasseneducatie (aanpak laaggeletterdheid, inzet Webgelden, Taalhuis, vroegtijdig schoolverlaters)
- Voor mensen met een laag opleidingsniveau (laaggeletterden) of nieuwkomers (na hun inburgering) blijft lokaal de toegang tot een onderwijs aanbod
- Ondersteunen LEA met ambtelijk secretaris
- Het maken van afspraken over een doorlopende leerlijn van kinderopvang naar basisschool
- Zomerschool voor kinderen in een kwetsbare (gezins)situatie, uitgevoerd door Renkum voor Elkaar

Specifieke activiteiten 2023

Uitvoering geven aan faseringsplan (Integraal Huisvestingsplan)

Conform het door uw raad in 2021 vastgestelde IHP wordt uitvoering gegeven aan het faseringsplan.

Stimuleren kansen nieuwkomerskinderen

Om kansen van nieuwkomerskinderen te vergroten zetten we onze OAB-middelen gedeeltelijk in voor de inzet van een schakelleerkracht op een basisschool met veel nieuwkomerskinderen en op een schoolcontactwerker met een Arabische achtergrond. Dit helpt kinderen te integreren en vergroot kansengelijkheid op maar ook buiten school.

Onderzoeken belemmerende factoren gelijke kansen in onderwijs

We onderzoeken wat de belemmerende factoren voor gelijke kansen in het onderwijs zijn als gevolg van armoede. Zo is huiswerkbegeleiding niet voor alle kinderen toereikend en willen we er samen met partners op in zetten dat ook minder bedeelde gezinnen hier gebruik van kunnen maken.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Indicator	Regio	2018	2019	2020	2021	2022	Doel
Relatief verzuim (BBV)	Renkum	5	16	nb	22	nb	
Relatief verzuim (BBV)	Nederland	23	26	nb	19	nb	
Absoluut verzuim (BBV)	Renkum	2017: 0		4,4	3,5	nb	
Absoluut verzuim (BBV)	Nederland	2017: 1,8		2,7	2,5	nb	
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (BBV)	Renkum	1,8	1	1,1	1,3	nb	
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (BBV)	Nederland	1,9	2	1,7	1,9	nb	

nb = nog niet bekend

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wet Primair op Onderwijs	Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Renkum
Wet Voorgezet Onderwijs	Integraal Huisvestingsplan
Wet op de Expertise Centra	Nadere regels peuteropvang en voorschoolse educatie gemeente Renkum 2020
Wet Educatie en beroepsonderwijs	Regionaal Educatief plan WebGelden regio Arnhem
Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen	Cultuur met Kwaliteit
Wet Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie	Meer Muziek in de klas
Wet Kinderopvang	
Wet op onderwijstoezicht	
Besluit basisvoorwaarden voorschoolse educatie	

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	3.588	4.017	4.057	4.168	3.804	3.816
Baten	412	1.032	958	1.015	2.544	574
Saldo van baten en lasten	-3.176	-2.985	-3.100	-3.152	-1.260	-3.242
Mutatie reserve	412	141	-184	64	-1.912	58
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-2.764	-2.844	-3.284	-3.089	-3.172	-3.184

1C Sport en bewegen

Doel

We bieden onze inwoners voldoende kansen en mogelijkheden om te sporten en bewegen. We zetten sport en bewegen als middel in om een bijdrage te leveren aan verschillende maatschappelijke doelen zoals ontmoeting, leefbaarheid, participatie en gezondheid.

Reguliere activiteiten

- Opstellen en uitvoeren tweejaarlijks uitvoeringsplan Sport- Beweegvisie
- Uitvoering jaarlijks programma Sport- en Beweegteam
- Uitvoering subsidie- en exploitatieafspraken (accommodaties en activiteiten)

Specifieke activiteiten 2023

Optimaliseren van sportpark Wilhelmina op de huidige locatie

Samen met betrokken partijen ontwikkelen we een schetsontwerp voor een toekomstig bestendig en duurzame buitensportvoorziening voor een fusievoetbalclub, onderwijs en andere gebruikers voor de periode van minimaal 20 jaar op de huidige locatie van het Wilhelminasportpark. We maken afspraken over de toekomstige beheer- en exploitatie van het sportpark.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output		2016	2020	2021	2022	Doel
% niet-sporters (BBV)	Renkum	50,7%	45,9%	nb		< 50%
% niet-sporters (BBV)	NL	48,7%	49,3%	nb		
% personen ouder dan 19 jaar dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen		67,9%	niet bekend	nb		68%

nb = nog niet bekend

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
N.v.t.	Sportvisie gemeente Renkum
	Nationaal en Lokaal Sportakkoord
	Omgevingsvisie
	Kadernota Sociaal Domein

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	2.143	2.449	2.371	2.231	2.227	2.237
Baten	313	281	144	144	144	144
Saldo van baten en lasten	-1.829	-2.168	-2.227	-2.087	-2.083	-2.093
Mutatie reserve	-25	42	195	25	25	25
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-1.854	-2.126	-2.032	-2.062	-2.058	-2.068

1D Gezondheid

Doel

Vanuit onze (wettelijke) taken draagt de gemeente bij aan het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan. Daarbij kiezen we nadrukkelijk voor een brede benadering die inwoners in staat stelt zo veel mogelijk eigen regie te voeren.

Reguliere activiteiten

- Collectieve preventie
- Uitvoering van infectieziektebestrijding (GGD)
- Uitvoering van jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau, jeugdarts, prenatale zorg, verbonden met de Jeugdwet)
- Aandacht voor aspecten van Ouderengezondheidszorg (verbonden met de Wmo)
- Monitoren gezondheid jeugdigen, volwassenen, ouderen (GGD)
- Uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP)
- Verbinden gezondheid met het fysieke domein

Specifieke activiteiten 2023

Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen specifiek op gezondheid. Gezondheid is onderdeel van vrijwel al het beleid, waarbij wij uitgaan van positieve gezondheid gericht op het versterken van wat mensen wel kunnen in plaats van het centraal stellen van belemmeringen.

Daarnaast komen aspecten van gezondheid ook terug in de Omgeving, zoals deelname aan het Schone Lucht Akkoord (2G) en het omgaan met effecten van klimaatverandering.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output	2018	2019	2020	2021	2022	Doel
Percentage volledig gevaccineerde zuigelingen	91%	92%	93.3%	91.4%	nb	
Bingedrinken (aantal 12-19 jarigen dat afgelopen 4 weken meer dan 5 glazen alcohol per keer gedronken heeft)	25,5%	17.2%	-	-	nb	
Overgewicht	6,6%	-	-	nb	nb	

nb = (nog) niet bekend

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wet publieke gezondheid	Regiovisie Publieke Gezondheidszorg Gelderland-Midden

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	1.097	1.092	1.159	1.170	1.170	1.169
Baten	36					
Saldo van baten en lasten	-1.061	-1.092	-1.159	-1.170	-1.170	-1.169
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-1.061	-1.092	-1.159	-1.170	-1.170	-1.169

1E Zorg en Veiligheid

Doel

Wij zijn een gemeente met een sterke samenleving, waar veiligheid de norm is en misdaad niet loont. In onze samenleving is dan ook geen ruimte voor activiteiten die de samenleving ondermijnen. We zijn een veilige gemeente waar iedereen binnen de samenleving zich prettig en veilig voelt. Ook online, waar een steeds groter deel van ons leven zich afspeelt.

Vanuit de gemeente werken we samen met alle partners, inwoners en ondernemers aan veiligheid en leefbaarheid en maken in deze samenwerking ook de verbinding met zorg. We werken aan een integrale aanpak op het gebied van de lokale zorg en veiligheidssituatie waarbij de regierol bij de gemeente ligt.

Reguliere activiteiten

Vanaf januari 2021 vormen de procesregisseurs zorg en veiligheid, de adviseurs veiligheid en de vergunningverleners, toezichthouders en handhavers één team. Hierdoor verbetert onder meer de samenwerking en kennisdeling. Dit draagt zowel bij aan de uitvoering van de reguliere en de specifieke activiteiten. Waar mogelijk werken we bij de uitvoering van de activiteiten nauw samen met onze ketenpartners.

- Trends en ontwikkelingen en signaleren de voortgang monitoren en realiseren in de gezamenlijk gestelde doelen in het integraal veiligheidsplan en deze in de veiligheidsdriehoek bespreken;
- Op orde houden van de crisisorganisatie;
- Procesregie over hoog-risico casuïstiek. Optimaal afgestemde zorg- en strafmaatregelen zodat risico's en overlast worden geminimaliseerd;
- Toezicht en (bestuurlijke) handhaving op de openbare orde en veiligheid, openbare ruimte, bossen en natuurgebieden, alcoholwet, hondenoverlast, flora en fauna, jeugdoverlast, binnen- en buitenstedelijk groen, parkeerproblematiek en corona maatregelen en gehoor geven aan oproepen van de meldkamer en afhandelen van meldingen die bij de gemeente zijn gedaan.
- Reguliere werkzaamheden die voortkomen uit de aanpak tegen ondermijning, zoals uitvoeren van bibob-onderzoek, lokaal ondermijningsoverleg en integrale controles.
- Afhandelen van en meedenken met vergunningsaanvragen (o.a. collectes, evenementen, standplaatsen en aanvragen o.b.v. de alcoholwet);
- Diverse activiteiten ten behoeve van de openbare orde en veiligheid, zoals beleidsvorming en werkzaamheden als gevolg van explosieven en vermisten uit WOII, huisuitzettingen (sinds 2021 een wettelijke taak voor de gemeente), periodieke afstemming met ketenpartners zoals brandweer en politie.

Specifieke activiteiten 2023

Toenemende druk op veiligheidstaken

Ontwikkelingen in de samenleving leiden ertoe dat werkzaamheden die noodzakelijk zijn voor een veilige samenleving toenemen. Dit zijn deels planbare werkzaamhedenbestrijding, denk hierbij aan de bestrijding van ondermijning (o.a. exploitatievergunning, zie exploitatievergunning) , aanpak mensenhandel (uitvoering geven aan de in 2022 op te stellen aanpak mensenhandel) en het verbeteren van digitale veiligheid (zie intensivering aanpak digitale veiligheid). Daarnaast is een deel van de werkzaamheden niet planbaar, denk bijvoorbeeld aan de werkzaamheden die de coronacrisis en de vluchtelingen crisis met zich meenemen en werkzaamheden ten behoeve van zorg en veiligheid door lange wachtlijsten in de GGZ, door nieuw landelijk beleid waardoor mensen met psychische problematiek langer thuis blijven wonen en sinds recent ook de door spanning als gevolg van de energiecrisis. Deze nieuwe werkzaamheden en groei van bestaande werkzaamheden vormt een toenemende druk op de veiligheidstaken. Om de deze extra druk op te kunnen vangen en te voorkomen dat hierdoor achter de feiten aan gelopen wordt is extra capaciteit noodzakelijk.

Antidiscriminatie beleid opstellen

Beleid opstellen en een projectplan schrijven voor zowel de aanpak op dit thema bij medewerkers (intern) alsook ketenpartners en inwoners. De samenwerking met en bekendheid van organisatie Vizier (die de uitvoering doet voor onze gemeente) versterken. Basistraining verzorgen voor medewerkers van de Front Office van het Sociaal Domein en het KCC.

Aanpak vervuilde woningen

Als gevolg van de ontwikkeling dat er steeds meer vervuilde woningen (en tuinen) gesignaleerd worden, zullen we 2023 gebruiken om, lokaal, een sluitende aanpak hiervoor op te stellen. Het thema zal ook regionaal worden geagendeerd, omdat dit probleem zich in alle gemeenten blijkt af te spelen. Het doel hiervan is om eerder en meer vervuilde woningen in beeld te krijgen en efficiënter de problematiek en impact hiervan te beëindigen.

Aanpak jeugdoverlast door samenwerking tussen zorg en veiligheid

Het werkproces binnen het zorg- en veiligheidsdomein, zoals de samenwerkingsstructuur op casus- en fenomeenniveau, wordt verder doorontwikkeld, zodat meer samenhang tussen de verschillende taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van samenwerkingspartners wordt gerealiseerd. Dit resulteert in een aanpak van multi-probleemgezinnen, PGA-jongeren, criminele- en ernstig overlast-gevende jeugdigen en gezinnen/families. De aanpak zal een geleidende schaal van interventies omvatten, van preventief naar repressief.

Intensivering aanpak digitale veiligheid

Digitale en gedigitaliseerde criminaliteit zijn de snelst groeiende vormen van criminaliteit. De pakkans is bovendien klein, zeker wanneer de dader zich niet in Nederland bevindt. Bij deze vorm van criminaliteit geldt dan ook bij uitstek dat voorkomen beter is dan genezen. Hierin is het eigen digitale gedrag cruciaal. In 2023 wordt een plan van aanpak opgesteld gericht op het vergroten van het bewustzijn en de digitale vaardigheden. Hierbij is specifiek aandacht voor de kwetsbare groepen: (kwetsbare) jongeren, ouderen en MKB.

Voorstel exploitatievergunning specifieke branches

In de aanpak tegen ondermijning kunnen met het invoeren van een exploitatievergunning specifieke branches verplicht gesteld worden een exploitatievergunning aan te vragen voor de bedrijfsmatige activiteiten. Hiermee wordt een drempel opgeworpen voor het vestigen van criminele en malafide bedrijven in de gemeente. Het komende jaar wordt onderzocht welke branches in gemeente Renkum hiervoor in aanmerking komen en wat de gevolgen zijn van het invoeren van een exploitatievergunning voor de gemeente. op basis hiervan wordt een voorstel voor de raad geschreven.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Openbare orde en veiligheid

Enkele variabelen zijn opnieuw gedefinieerd, om de cijfers maximaal aan te laten sluiten bij de prioriteiten. Bij een herdefinitie zijn de cijfers van voorgaande jaren op basis van de nieuwe definitie in het overzicht opgenomen.

Output		2018	2019	2020	2021	2022	Doel
High Impact Crimes		83	75	72	72	nb	< 80
Geweld op personen en zaken		270	313	253	266	nb	< 440
Drank- en drugoverlast		36	54	45	60	nb	< 50
Winkeldiefstal (per 1.000 inw.; BBV)	R	1,1	0,6	0,8	0,67	nb	< 1
Winkeldiefstal (per 1.000 inw.; BBV)	NL		2,3	1,99	1,76	nb	-

Output		2018	2019	2020	2021	2022	Doel
Diefstal uit woning (per 1.000 inw.; BBV)	R	2,6	4	2,2	2,1	nb	< 2
Diefstal uit woning (per 1.000 inw.; BBV)	NL		2,3	1,76	1,3	nb	-
Geweldsmisdrijven (per 1.000 inw.; BBV)	R	4,0	5	4,3	3,1	nb	< 5
Geweldsmisdrijven (per 1.000 inw.; BBV)	NL		4,8	4,5	4,3	nb	-
Vernielingen en beschadigingen (per 1.000 inw.) (BBV)	R	5,1	5,8	5,1	6,7	nb	< 5
Vernielingen en beschadigingen (per 1.000 inw.) (BBV)	NL	5,4	5,9	6,2	6,1	nb	< 6
Meldingen cybercrime & gedigitaliseerde criminaliteit	R	115	135	244	245	nb	> 300
Meldingen cybercrime	R	1	5	22	31	nb	> 40
Signalen ondermijning (gemeente)*	R	-	-	-	11	nb	> 25
Ondermijning (politiecijfers)	R	55	50	40	30	nb	>45
Waarschuwing/ sluiting panden (wet Damocles)		5	2	1	2	nb	> 4
Meldingen van discriminatie		-	-	14	21	nb	> 40
Vermissing personen		368	426	415	486	nb	< 400

* Tot 2020 werd het aantal signalen voor ondermijning niet geregistreerd.

Zorg en Veiligheid

Output		2018	2019	2020	2021	2022	Doel
Veilig Thuis meldingen politie		-	75	95	73	nb	> 95*
% Jongeren met Jeugdbescherming (aandeel jongeren tot 18 jaar)	R	1,2%	1,4%	1,4%	1,6	nb	> 1,4
% Jongeren met jeugdreclassering (aandeel jongeren van 12 tot 23 jaar)	R	0,4%	0,5%	0,35	0,4	nb	> 0,4**
Meldingen overlast personen verward gedrag (vanaf 2022 excl. meldingen vanuit instellingen; politiemeldingen)	R	212	206	316	370	nb	> 180*
Jeugdoverlast (politiemeldingen)	R	174	170	120	182	nb	> 175*

Output		2018	2019	2020	2021	2022	Doel
Verwijzingen Halt (per 1.000 inw. 12-17 jaar; BBV)	R	7	9	13	10	nb	>15***
Verwijzingen Halt (per 10.000 inw. 12-17 jaar; BBV)	NL	12	13	11	8	nb	-
Jongeren met delict voor rechter (%; BBV)	R	1	1	1	1	nb	< 4
Jongeren met delict voor rechter (%; BBV)	NL	1	1	1	1	nb	-

nb= (nog) niet beschikbaar

* Meer meldingen geeft beter inzicht in de problematiek. Daarom wordt (vooralsnog) een minimumdoelstelling.

** De maatregel (jeugdbescherming, jeugdreclassering) is het gevolg van (een reeks) delict(en) die passend is en gericht is op voorkomen van recidive. Het streven is dan ook dat deze maatregelen ingezet worden indien van toepassing.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving Openbare orde en veiligheid (integraal veiligheidsbeleid)	Gemeentelijk beleid
Gemeentewet	Integraal Veiligheidsplan 2018 – 2021
Politiewet	Algemeen Plaatselijke Verordening inzake toezicht en handhaving
Wet Veiligheidsregio's	Hennepconvenant/ beleidsregels Wet Damocles
Opiumwet	BIBOB beleid/ beleidsregels
Wet BIBOB	Uitvoering Wet aanpak woonoverlast
Wet Publieke Gezondheid	
Diverse bevoegdheden van de burgemeester zijn gebaseerd op de gemeentewet of aanverwante wetgeving waar de bevoegdheid op is gestoeld.	
Wetgeving Bestuursopdracht 'Zorg en Veiligheid'	Gemeentelijk beleid
Jeugdwet	Kadernota transformatie sociaal domein
Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (WGA)	perspectiefnota
Wet verplichte GGZ	
Wmo	
Wet Verplichte Meldcode	
Wet Tijdelijk Huisverbod	

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	4.062	6.250	4.026	4.057	4.054	4.055
Baten	156	2.326	15	15	15	15
Saldo van baten en lasten	-3.906	-3.923	-4.011	-4.042	-4.040	-4.040
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-3.906	-3.923	-4.011	-4.042	-4.040	-4.040

1F Integratie en participatie nieuwkomers

Doel

We bieden inburgeraars een passend inburgeringstraject en dragen zorg voor de begeleiding en de voortgang zodat zij zo snel mogelijk goed ingeburgerd en zelfredzaam zijn.

Reguliere activiteiten

- Vanaf 1 januari 2022 is de nieuwe Wet Inburgering van kracht. De gemeente krijgt de regie over de gehele inburgering.
Voor de huidige groep inburgeraars blijven de reguliere taken van kracht (ook na 1 januari 2022). Inburgeraars onder de huidige wetgeving worden gefaciliteerd vanuit de bevoegdheden van de ParticipatieWet.
- Wettelijke taakstelling voor huisvesting statushouders: Renkum biedt volgens een taakstelling die halfjaarlijks wordt vastgesteld door BZK woonruimte aan personen met een asielstatus. Over de realisatie heeft het sociaal team afspraken met Vivare voor de huisvesting en met VluchtelingenWerk over de maatschappelijke begeleiding .
- De wettelijke taak voor het aanbieden van Maatschappelijke begeleiding bij huisvesting en integratie beleggen wij via prestatie afspraken bij VluchtelingenWerk.
- Maatschappelijke participatie naast het taalaanbod. Consulente met een specialisatie voor de doelgroep statushouders dragen zorg voor participatieplaatsen die aansluiten bij het traject en de doelen van de statushouder.
- Verplicht Participatie VerklaringsTraject (PVT). De gemeente doet alle inburgeringsplichtigen een aanbod voor deelname aan het PVT binnen de door DUO gestelde termijn.
- Maatwerk in zorg voor gezondheid en onderwijs. Consulente zijn gespecialiseerd in culturele sensitiviteit en brengen dit indien noodzakelijk over naar andere betrokken zorg- en dienstverleners.
- Activering naar deelname sport en cultuur door consulente en maatschappelijk begeleiders.

Specifieke activiteiten 2023

Huisvesting en inburgering statushouders

De landelijke instroom van statushouders en de huisvestingsachterstand in combinatie met de opvang van Oekraïense vluchtelingen zal ook in 2023 in onze gemeente een extra druk op het sociale woningaanbod geven. Ook de uitvoering van de Wet Inburgering waarbij de gemeente de regie over de gehele inburgering heeft, blijft door de instroom onder druk staan. In 2023 werken we verder aan het vormgeven van het integrale inburgeringsaanbod.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output	2020	2021	2022	Doel
Huisvestingstaakstelling	22	45	36+9	
Huisvestingen gerealiseerd	22	36		
Aantal statushouders in uitkering	115	101		
Outcome				
Aantal statushouders uitgestroomd uit uitkering	28	10		
Aantal statushouders naar participatie en part-time werk	8	25		

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wet Huisvesting (taakstelling huisvesting statushouders)	Uitvoeringsnotitie woonbeleid
Wet Inburgering	Uitvoeringsnotitie vrijwilligers
Regeling maatschappelijke begeleiding	Plan van Aanpak statushouders
	<i>Projectbudget rijksbijdrage verhoogde instroom asielzoekers</i>
	Rijksmiddelen Wet Inburgering

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	348	571	346	327	264	263
Baten	2	100	20	20	20	20
Saldo van baten en lasten	-345	-471	-326	-307	-244	-243
Mutatie reserve	25	88				
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-321	-383	-326	-307	-244	-243

1G Maatwerkvoorzieningen Jeugd

Doel

Zoveel mogelijk gezonde en zelfredzame gezinnen die zich veilig, vrij en thuis voelen in de gemeente Renkum en waarbij de jeugd gezond, veilig en kansrijk opgroeit.

Reguliere activiteiten

- Bieden van ondersteuning in de vorm van maatwerkvoorzieningen, waaronder Jeugd GGZ en kinderscherming
- Inzet van pleegzorg
- Inzet van gedragswetenschapper Jeugd
- Voorziening Gezinsondersteuning Kinderopvang
- Afstemming onderwijs en kinderopvang, afstemming JGZ en afstemming huisartsen
- Afstemmen aanpalend beleid (Wmo-Participatie, Gezondheid)
- Regionaal afstemmen inkoop en transformatie
- Leerlingenvervoer, blijvend inzetten op het stimuleren van het zelfstandig reizen van onze pupillen
- Doelgroepenvervoer
- Uitvoeren cliëntervaringenonderzoek

Specifieke activiteiten 2023

Lokale uitwerking hervormingsagenda jeugd

In het najaar 2022 is de hervormingsagenda jeugd gereed. In 2023 werken we aan een lokale uitwerking van deze agenda.

Onderzoeken inrichten diagnosestraat

In het kader van de hervormingsagenda en het bundelen en optimaliseren van beperkte mogelijkheden en beschikbaarheid van zorg, onderzoeken we in 2023 de mogelijkheden voor het inrichten van een diagnosestraat.

Nader uitwerken doorbraakmethode

De 'doorbraakmethode' wordt ingezet bij gezinnen (huishouders) die al zijn vastgelopen. Dat vastlopen speelt zich doorgaans af op meerdere gebieden zoals wonen, inkomen, schulden, armoede (bekend is dat in alle gevallen leven op de grens van armoede speelt). Daarom wordt de situatie benaderd vanuit de verschillende domeinen. Van ons vraagt dit dat we over de grenzen van wetten, verordeningen en meningen kijken naar de mogelijkheden voor een structurele verbetering zodat het gezin/huishouden als gezin kan functioneren.

De doorbraak-aanpak vraagt van ons een andere manier van kijken, handelen en investeren. Financieel laat zich een en ander niet goed vertalen, maar uit onderzoek is bekend dat uiteindelijk de investering zich terugbetaalt door het voorkomen van andere maatschappelijke kosten.

We zetten deze methode ook in bij op het oog enkelvoudige problematiek, zodat we preventief een extra stap doen. In 2023 werken we de doorbraakmethode verder uit.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output		2018	2019	2020	2021	2022	Doel
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar) (BBV)	R	15%	15,6%	14,4%	15,3%	nb	
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar) (BBV)	NL		12,3%	11,9%	12,9%	nb	
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar) (BBV)	R	1,4%	1,5%	1,4%	1,6%	nb	
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar) (BBV)	NL		1,2%	1,2%	1,2%	nb	
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar) (BBV)	R	0,4%	0,6%	0,4%	0,4%	nb	
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar) (BBV)	NL		0,4%	0,4%	0,3%	nb	

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Jeugdwet	Kadernota Sociaal Domein
	Uitvoeringsplan jeugd 2018
	Verordening Jeugdhulp
	Besluit Jeugdhulp
	Regeling Voorziening Gezinsondersteuning Kinderopvang

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	12.209	10.490	10.942	10.671	9.941	9.379
Baten	61					
Saldo van baten en lasten	-12.149	-10.490	-10.942	-10.671	-9.941	-9.379
Mutatie reserve		29				
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-12.149	-10.461	-10.942	-10.671	-9.941	-9.379

1H Maatwerkvoorzieningen Wmo

Doel

Zoveel mogelijk inwoners in gemeente Renkum hebben regie over hun eigen leven, worden vitaal ouder, doen mee naar vermogen en worden indien nodig op maat ondersteund.

Reguliere activiteiten

- Verstrekken hulpmiddelen, waaronder rolstoelen
- Verstrekken vervoersvoorzieningen (zorgtaxi, doelgroepenvervoer)
- Verstrekken woonvoorzieningen
- Beschermd wonen en maatschappelijke opvang
- Bieden van ondersteuning bij het huishouden: algemene voorziening, huishoudelijke ondersteuning, combinatieondersteuning thuis.
- Bieden van individuele begeleiding: basis en specialistisch
- Bieden van groepsbegeleiding: stabiel en ontwikkeling
- Inzet Respijtzorg om de mantelzorger te ontlasten
- Inzet Persoons Gebonden Budget (PGB)
- Onafhankelijke Cliëntondersteuning
- Doorontwikkeling producten regionale inkoop regio Centraal Gelderland.

Specifieke activiteiten 2023

Vitaal ouder worden in onze dorpen

Eind 2022 is de startnotitie *Vitaal ouder worden in onze dorpen* vastgesteld waarin het thema omschreven wordt. In 2023 volgt een inventarisatie voor facetbeleid voor ouderen. We gaan uit van het principe van Positieve Gezondheid.

Versterken dienstverlening gemeente

In 2023 start de structurele verbetering in beleid en uitvoering door het aanstellen van een lokale ombudsman en de verbetering van de rechtsbescherming. Het kabinet heeft besloten voor het versterken van de dienstverlening bij gemeenten en het extra ondersteunen van mensen in kwetsbare posities voor de periode tot en met 2027 € 155 miljoen per jaar beschikbaar te stellen (meicirculaire 2022).

Versterken cliëntondersteuning

Via de Rijkssubsidie 'Verlening SPUK versterking cliëntondersteuning 2022' ontvangt de gemeente Renkum € 50.000 voor het verder versterken van de cliëntondersteuning (meicirculaire 2022). Een projectleider zal van eind 2022 tot begin 2024 onderzoek doen naar cliëntondersteuning en activiteiten ontwikkelen om hier richting aan te geven.

Evaluatie verordening, besluit en beleidsregels Wet maatschappelijke ondersteuning

In 2021 zijn de verordening-, het besluit en de beleidsregels Wmo geactualiseerd. In 2023 vindt evaluatie plaats en kunnen aanpassingen worden doorgevoerd vanwege wettelijke wijzigingen of verbeterpunten vanuit de uitvoering.

Meerjarenplan versterken sociale basis

In het kader van de transformatie naar beschermd thuis wordt er in 2023 een meerjarenplan opgesteld voor het verder versterken van de sociale basis, in navolging van het gelijknamige programma. Kenniscentrum Phrenos voert een onderzoek uit over wat er verder noodzakelijk is om de lokale sociale basis toekomstbestendig te maken. De resultaten vormen input voor het meerjarenplan.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output		2018	2019	2020	2021	2022	Doel
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO (per 10.000 inw.) (BBV)	R	610	730	680	790	nb	
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO (per 10.000 inw.) (BBV)	NL			640	649	nb	
Aantal Zorg in Natura en PGB cliënten Hulp bij Huishouden / 1ste kwartaal		815	845	854	nb		
Aantal Zorg in Natura en PGB cliënten Begeleiding / 1ste kwartaal		435	475	500	nb		
Doelgroepenvervoer:							
Wmo-gerechtigden maken gebruik van Avan							
Wmo- en jeugdgeïndiceerden naar zorginstellingen maken gebruik van Avan							
Leerlingenvervoer:							
		School					
		-jaar					
		2018 -					
		2019					
Het totaal aantal leerlingen met een positieve beschikking		144	120	110	100		
Leerlingen in het taxivervoer (streven is dat leerlingen zo zelfstandig mogelijk reizen en dat aantal leerlingen in taxivervoer zo laag mogelijk is).		98	<98		77		
Leerlingen in Openbaar Vervoer en Eigen vervoer		46			23		
Output Ondersteuning Thuis Zwaar							
Doel: door inzet van Ondersteuning Thuis Zwaar i.p.v. Begeleiding regulier de kwaliteit van ondersteuning verhogen en de kosten verlagen.							
Producten zijn gewijzigd m.i.v. 1 juli 2020							

Output	2018	2019	2020	2021	2022	Doel
Realisatie Ondersteuning Thuis Zwaar - ZiN						
Realisatie Ondersteuning Thuis Zwaar - PGB						
Realisatie Begeleiding regulier - ZiN						
Realisatie Begeleiding regulier - PGB						

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wmo	Kadernota Sociaal Domein gemeente Renkum
Uitvoeringsbesluit	Verordening maatschappelijke ondersteuning – gemeente Renkum
	Verordening Leerlingenvervoer
	Besluit Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning)

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	9.547	12.089	11.144	11.008	10.849	10.855
Baten	744	974	637	638	638	638
Saldo van baten en lasten	-8.803	-11.115	-10.507	-10.371	-10.210	-10.216
Mutatie reserve	-379	402	187			
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-9.181	-10.712	-10.321	-10.371	-10.210	-10.216

1I Minima

Doel

Waar mogelijk zijn inwoners financieel zelfredzaam. Waar nodig helpen we inwoners rond te komen en een armoedeval te voorkomen. Middelen zetten we in op plekken waar ze het hardst nodig zijn. We zetten in op preventie van financiële problemen zodat erger voorkomen wordt.

Reguliere activiteiten

- Het binnen het sociaal domein integraal uitvoeren van een activerend minimabeleid. We hebben hierbij speciale aandacht voor ondernemers, kinderen en jongeren en het bestrijden van langdurige armoede
- Het bieden van ondersteuning op maat aan inwoners met schulden
- We zetten in op preventie en vroegsignalering van schulden
- Wij voeren de regie over de schulddienstverlening door middel van casemanagement vanuit de gemeente
- We werken nauw samen met relevante ketenpartners om inwoners met financiële problemen en/of armoede te bereiken en te ondersteunen

Specifieke activiteiten 2023

Intensivering gebruik GelrePas

Met de GelrePas ondersteunen we inwoners van jong tot oud die een laag inkomen hebben of deelnemen aan een schuldenregeling. Gebruik van deze pas maakt het mogelijk om van activiteiten gebruik te maken, die anders buiten hun bereik zouden liggen, zoals deelname aan sport. Dit helpt hun om sociaal te kunnen participeren en hun gezondheid en welzijn te verbeteren. In 2019 is vastgesteld dat de pas niet voldoende gebruikersvriendelijk was en het aanbod te weinig aansloot op de behoefte van de pashouders, waardoor het gebruik van de pas zeer laag was. Hierdoor werd het doel van de pas niet bereikt. In 2021 zijn we daarom van start gegaan met de vernieuwde GelrePas, zodat inwoners hun tegoed beter benutten. Dit evalueren wij eind 2022. Daarvoor houden we een enquête onder geselecteerde pashouders, aanbieders en ketenpartners. In december 2022 presenteren we de resultaten van dit onderzoek.

De leverancier van de GelrePas heeft een communicatieplan opgesteld voor 2022 en 2023. Zij verzorgen de strooifolder, jaargids, nieuwsbrief en social media van de GelrePas. Naast onze gebruikelijke communicatiekanalen zoals social media en het gemeentenuws in de Rijn en Veluwe, gaan we ook meer aandacht vragen voor de GelrePas en de andere minimavoorzieningen op plaatsen waar we de doelgroep persoonlijk kunnen bereiken, zoals op scholen, in de wijken, buurthuizen en op andere locaties.

Voorkomen armoedeval

Door de inkomensgrens voor de GelrePas en het Kindpakket voor stellen met kinderen te verhogen van 120% naar 150% van de bijstandsnorm, willen we de armoedeval voor deze groep inwoners verminderen zodat werken loont. Ondanks dat de toeslagen, combinatiekorting en het kindgebonden budget voor dit huishoudtype snel afnemen naarmate hun inkomen stijgt vanaf 120% van het sociaal minimum, kunnen zij hierdoor toch gebruikmaken van de voorzieningen van de GelrePas en het Kindpakket.

We maken hiervoor nieuwe afspraken met de uitvoerder van deze regelingen. Voor meer informatie over de inzet van communicatiemiddelen zie hierboven paragraaf GelrePas.

Bestrijding menstruatiearmoede

Samen met stichting Armoedefonds gaan we gratis menstruatieproducten verstrekken aan meisjes, vrouwen, non-binaire en transgender personen uit gemeente Renkum met een laag inkomen. Inwoners met een inkomen tot 150% van de bijstandsnorm of inwoners die deelnemen aan een schuldregeling kunnen hiervoor in aanmerking komen. In oktober 2022 worden de menstruatieproducten uitgiftepunten (Mup's) gerealiseerd op plaatsen waar de doelgroep regelmatig komt. Bij deze Mup's komen posters te hangen zodat duidelijk is dat daar een Mup is en dat de menstruatieproducten gratis zijn. Ook voor deze nieuwe voorziening hebben we een communicatieplan gemaakt. Daarnaast gaan we jaarlijks een brief sturen naar onze sociale en maatschappelijke partners, waarin staat waar en hoe gratis menstruatieproducten binnen onze gemeente verkrijgbaar zijn. Maar waarin hulpverleners en docenten ook gewezen worden op de digitale folder van het Nationale Fonds Kinderhulp over het signaleren, bespreekbaar maken en oplossen van menstruatiearmoede.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output		2018	2019	2020	2021	2022	Doel
% Kinderen met kans op armoede 0-18 jaar			9%	10%	9%	nb	
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin (%) (BBV)	R	6%	5%	5%	nb	nb	
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin (%) (BBV)	NL		6%	6%	nb	nb	
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren (BBV)	R	2%	2%	2%	nb	nb	
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren (BBV)	NL		2%	2%	nb	nb	
Aantal inwoners met een inkomen tot 120%			1.450 (Evaluatie minima-beleid 2019)				
Volumeontwikkeling schulddienstverlening:							
Aantal meldingen		117	107	69			
Aantal adviesgesprekken							
Aantal inwoners met schulden waarvan het dossier wordt overgedragen aan Kredietbank Nederland		41	26	29	20		
Aantallen inkomensbeheer		11	10	8	3		
Aantal aanvragen Wsnp		12	1	4	7		
Aantallen budgetcoaching		0			1		
Aantal uitgegeven Gelrepassen		1.334	1.325	1.219	1171		Stijging
Aantal verstrekte kindvoorzieningen:							
Tegemoetkoming zwemles via Jeugdfonds		53	41	20	14		
Kindpakket			352	312	254		
Outcome							Doel
Afname van het aantal inwoners met schulden waarvan het dossier wordt overgedragen aan Kredietbank Nederland		41					Daling
Aantal geslaagde schuldregelingen		20	20	11	9		

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Participatiewet	Nota 'Doorontwikkeling integraal en activerend minimabeleid 2021 t/m 2025'
Artikel 108 Gemeentewet	Verordening Gelrepas gemeente Renkum
	Notitie 'Kansen voor alle kinderen'
Wet gemeentelijke schuldhulpverlening	Verordening beslistermijn vroegsignalering gemeente Renkum
	Beleidsregels schuldhulpverlening
	Beleidsnota integrale schulddienstverlening 2021 t/m 2025

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	323	516	655	655	655	639
Baten						
Saldo van baten en lasten	-323	-516	-655	-655	-655	-639
Mutatie reserve	44	36				
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-279	-480	-655	-655	-655	-639

1J Inkomensvoorziening

Doel

Inwoners zijn zoveel mogelijk financieel zelfstandig; balans in inkomsten en uitgaven biedt hen bestaanszekerheid. Inwoners nemen zoveel mogelijk deel aan het arbeidsproces, waarbij werk moet lonen en een armoedeval voorkomen moet worden. Wij helpen inwoners waar nodig rond te komen. We bieden laagdrempelig ondersteuning aan.

Reguliere activiteiten

- Rechtmatig verstrekken van uitkeringen op grond van de Participatiewet, Ioaw, Ioaz en Bbz2004
- Inwoners ondersteunen bij het vinden van werk die een beroep doen op een van deze uitkeringen of op andere wijze ondersteuning nodig hebben bij het vinden van werk
- Het organiseren van een ondersteuningsaanbod organiseren dat bewezen effectief is
 - onze aanpak baseren op werkwijzen die op basis van wetenschappelijk onderzoek als effectief beschouwd worden
 - volgen van landelijke onderzoeken en experimenten op het gebied werk en inkomen
- Ondersteuning van inwoners met een arbeidshandicap op zoek naar werk en organiseren ondersteuning op de werkplek
 - vergroten arbeidsparticipatie van inwoners met een arbeidshandicap (banenafspraken)
 - ondersteunen werkgevers bij het in dienst nemen van inwoners met een arbeidshandicap
 - Uitvoering van de Wsw (Wet sociale werkvoorziening), inclusief werkgeversrol

- Ondersteuning van inwoners om te participeren naar vermogen wanneer werk (nog) geen optie is met een breed scala van activiteiten
 - inzetten van activerend werk als de brug tussen WMO (arbeidsmatige) dagbesteding naar arbeidsparticipatie en betaald werk
- Regionale samenwerking met onderwijs, arbeidsmarkt en werkgeversdienstverlening werkgeversservicepunt om meer perspectief op werk organiseren
 - verbeteren aansluiting onderwijs - arbeidsmarkt
 - verbeteren toegang tot de arbeidsmarkt voor inwoners op zoek naar werk of met een arbeidsbeperking
 - arbeidsmarktwerking in de regio
- Op aanvraag beoordelen van individuele en categoriale bijzondere bijstand voor noodzakelijke kosten van het bestaan
 - o.a. kosten bewindvoering
- Beoordelen aanvragen individuele inkomensvoering en individuele studietoelage
- Ondersteunen werkgevers bij het invullen van SROI

Specifieke activiteiten 2023

Bestaanszekerheid vergroten

Met bijzondere bijstand kunnen we inwoners die het financieel zwaar hebben gericht ondersteunen. We voeren drie wijzigingen in:

1. We schaffen het drempelbedrag af waardoor noodzakelijke kosten weer volledig voor vergoeding in aanmerking komen;
2. We verhogen de inkomensgrens voor bijzondere bijstand van 100 naar 120%;
3. Inkomens vanaf 120% kunnen ook bijzondere bijstand krijgen, we nemen dan een percentage van het inkomen als eigen bijdrage in aanmerking.

Met deze maatregelen ondersteunen we meer inwoners met een minimuminkomen. Daarnaast kunnen ook middeninkomens gebruik maken van de bijzondere bijstand. Om deze wijzigingen in te voeren passen we de Beleidsregels bijzondere bijstand aan. Parallel daaraan volgen we de landelijke ontwikkelingen op het gebied van de energielasten en de maatregelen die het rijk neemt om deze betaalbaar te houden. Zo nodig en waar mogelijk zullen wij vanuit de bijzondere bijstand extra ondersteuning bieden.

Landelijke aanpak Participatiewet in balans verbinden aan lokaal project Menselijke maat

Wij geven in 2023 vervolg aan de uitvoering van het project Menselijke maat dat onderdeel is van het programma Versterken van de sociale basis. We volgen de landelijke ontwikkelingen nauwgezet en anticiperen hierop met ons project. Complexe casuïstiek bespreken we met binnen het team zodat we tot een gedragen en integrale benadering komen.

Re-integratievoorzieningen transparanter maken door landelijke aanpak Breed offensief

Breed Offensief is een landelijke brede agenda om de arbeidskansen voor mensen met een arbeidsbeperking te vergroten. In 2023 passen we de re-integratieverordening aan op basis van de wetswijzigingen. Doel is dat re-integratievoorzieningen transparanter worden. Inwoners krijgen onder andere een aanvraagrecht.

Beleidsindicatoren en kengetallen

		2018	2019	2020	2021	2022	Doel
Aantal banen (per 1.000 inwoners 15-64 jaar; BBV)	R	509,3	519,8	526,1	653,1	nb	
Aantal banen (per 1.000 inwoners 15-64 jaar; BBV)	NL	665,9	678,6	679,3	805,5	nb	
Netto arbeidsparticipatie (BBV)	R	65,8	66,6	65,7	67,8	nb	
Netto arbeidsparticipatie (BBV)	NL		68,8	68,4	70,4	nb	
Personen met een bijstandsuitkering (per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder) (BBV)	R	32,8	31,1	37,9	32,1	nb	
Personen met een bijstandsuitkering (per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder) (BBV)	NL	40,1	38,2	46,0	43,1	nb	
Lopende re-integratievoorzieningen (per 1.000 inwoners 15-65 jaar) (BBV)	R	32,2	31,1	37,9	32,1	nb	
Lopende re-integratievoorzieningen (per 1.000 inwoners 15-65 jaar) (BBV)	NL	40,1	38,2	46,0	43,1	nb	
Funciemenging (BBV)	R	43,8%	44,3%	44,4	44,2	nb	
Funciemenging (BBV)	NL		53,2%	53,2	53,3	nb	
Beschermingsbewind		276	272	275	192	nb	
Outcome							
Uitkeringsbestandsontwikkeling		-5%	-11%	-1%	-7,9%	nb	-5%
Uitstroom naar betaald werk		45%	42%	31%	44%	nb	45%
Aantal uitkeringsdossiers met part-time werk		93	81	66	52	nb	+20%

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Participatiewet	Uitvoeringsplan Opbouw Sociale Werkvoorziening gemeente Renkum
Wet Banenafpraak	☐ Re-integratieverordening Participatiewet gemeente Renkum
Wet sociale werkvoorziening	Verordening individuele inkomenstoeslag gemeente Renkum
Wet Suwi	Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ en Bbz 2004 gemeente Renkum
Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz)	Beleidsregels Studietoelage gemeente Renkum
	Beleidsregels terugvordering
	Beleidsregels bijzondere bijstand

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	15.128	16.382	16.010	15.466	15.456	15.380
Baten	10.608	8.843	9.017	9.017	9.017	9.017
Saldo van baten en lasten	-4.520	-7.539	-6.993	-6.449	-6.439	-6.363
Mutatie reserve	-196	-141	676			
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-4.716	-7.680	-6.317	-6.449	-6.439	-6.363

02 Omgeving

Wat willen we bereiken (ambitie)?

In de komende jaren gaan we nog meer dan voorheen integraal samenwerken. Niet alleen binnen onze organisatie, in en tussen de domeinen, maar vooral ook met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en overige partners. Dit past ook goed binnen de gedachte van de Omgevingswet. Onze omgeving ontwikkelen we samen verder. Daarbij werken we dorpsgericht om de eigenheid van de dorpen en de diversiteit binnen de gemeente te behouden.

We stimuleren onze inwoners, ondernemers en partners om initiatieven te ontwikkelen die bijdragen aan een mooier, schoner, groener, vitaler, veiliger en duurzamer Renkum. Samen met hen geven we ook vorm aan de uitdagingen, die vanuit hogere overheden op ons af komen. Naast de Omgevingswet kan daarbij gedacht worden aan aspecten op het gebied van energie, klimaat en duurzaamheid, hittestress, wonen en natuur en landschap.

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	19.170	23.290	25.220	24.417	23.376	20.736
Baten	11.270	15.016	16.400	16.532	15.534	12.904
Saldo van baten en lasten	-7.901	-8.273	-8.820	-7.884	-7.842	-7.832
Mutatie reserve	857	490	409	101	77	68
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-7.044	-7.784	-8.411	-7.783	-7.766	-7.765

2A Ruimtelijke ontwikkeling/Omgevingswet

Doel

- Het realiseren van een leefomgeving met hoge kwaliteit.
- Gebruik en bescherming zijn in evenwicht, toegesneden op de maatschappelijke behoeften, ondersteund door effectieve dienstverlening en vergunningverlening.
- Dit vraagt om investeringen in dienstverlening, digitalisering, integraal werken, participatie en nieuwe wijzen van werken.

Reguliere activiteiten

Omgevingswet

- Integrale benadering van de leefomgeving
- Meer inzicht en overzicht in het omgevingsrecht
- Vergroten van de lokale afwegingsruimte
- Verbeteren van de dienstverlening

Ruimtelijke ontwikkeling

- Werken volgens de vastgestelde RO processen
- Grip op ruimtelijke ontwikkelingen en (pro)actief acteren
- Stedenbouwkundige kaderstelling
- Gebiedsontwikkeling
- Privaatrechtelijke overeenkomsten
- Centrumontwikkeling (Oosterbeek, Doorwerth, Renkum)

Openbare Ruimte

In stand houden van onze kapitaalgoederen (bijv groen, riolering, wegen) die de openbare ruimte vormen en deze, waar financiering vanuit de kostendekkingsplannen mogelijk is, laten meebewegen met de (veranderende) wensen en eisen aan de leefomgeving

Grondbedrijf

Het grondbedrijf betreft de interne ontwikkelrol van de gemeente. Het gaat hierbij om

- grip op interne en externe ontwikkelprojecten (financieel, tijd, risico's)
- bepalen kansen en risico's bij ontwikkellocaties
- bepalen ontwikkelpotentie van grondposities
- prioritering daarin van onze eigen gronden en het niet-kernareaal vastgoed
- opdrachtgever voor de (her)ontwikkeling van eigen gronden

Specifieke activiteiten 2023

Integrale ontwikkeling leefomgeving

Aanbrengen samenhang diverse opgaven leefomgeving

We gaan versnelling aan brengen in het aanpassen van de leefomgeving aan de opgaven die we komende decennia hebben. De belangrijkste opgaven voor ons, zijn:

- Energietransitie;
- aanpassen aan veranderend klimaat;
- woningbouwopgave;
- in samenwerking met het Sociaal Domein bevorderen van bewegen, spelen en ontmoeten (ondersteunen sociale cohesie);
- in samenwerking met het Sociaal Domein grip op gezondheid (hitte, plaagdieren enz);
- terugdringen snelheden in de bebouwde kom om ontmoeten, leefbaarheid, veiligheid, bewegen en spelen de ruimte te geven. Tevens krijgt parkeren een plek in dit kader;
- bevorderen van biodiversiteit.

De genoemde opgaven hebben invloed op elkaar en dienen in een beperkte ruimte gerealiseerd te worden. Het wordt drukker en heldere keuzes zijn noodzakelijk. Integrale afwegingen in het ruimtelijk domein in samenwerking met het sociale domein zijn meer dan voorheen noodzakelijk, met voldoende ruimte voor participatie.

In 2023-2024 willen we komen tot heldere kaders met prioriteitstelling daarin opdat we efficiënt en resultaatgericht de opgaven vorm kunnen geven in ruimte en in tijd. Hierin speelt samenwerking met de maatschappij een centrale rol.

uitvoering:

- In 2023-2024 gaan we de opgaven in samenhang met elkaar vormgeven.
- Het resultaat is een plan hoe we in de komende jaren de opgaven organisatorisch en fysiek vorm kunnen geven in de tijd en met de beschikbare financiële middelen.
- We kiezen hierbij voor een programmatische aanpak.
- Het programma ontwikkelen we in samenwerking met het Sociaal Domein en met de maatschappij (denk hierbij aan soortgelijke aanpak als bij de ontwikkeling van de omgevingsvisie)
- We maken een koppeling met het programma Wonen en het programma Duurzaamheid.
- Daarnaast richten we ons ook op snel resultaten bereiken (laaghangend fruit).
- Onderwerpen als gezondheid, sociale cohesie, ontmoeten, bewegen en spelen, veiligheid en zorg krijgen een (fysieke) plek.

Actualiseren nota Grondbeleid

Het opzetten van een gemeentelijk grondbedrijf, in gang gezet in 2022, sluit naadloos aan bij het voornemen om meer regie te pakken bij projecten, zoals verwoord in het collegeperspectief. Het grondbedrijf is daarbij een onmisbare schakel, als opdrachtgever voor eigen ontwikkellocaties en adviseur bij ontwikkelprojecten van derden. In 2023 wordt de nota Grondbeleid herzien. De huidige nota dateert uit 2007 en is dringend aan herziening toe. In de nota Grondbeleid wordt beschreven hoe ruimtelijke doelen van de gemeente gerealiseerd worden met financieel economische instrumenten en hoe de sturing daarop plaatsvindt. Zaken als grondexploitatie, kostenverhaal, fondsvorming en grondprijnsbeleid krijgen een plek in de op te stellen nota Grondbeleid. Naast de keuze voor actief of passief grondbeleid zijn diverse keuzes die in de aanloop naar de nieuwe nota gemaakt worden.

De actualisatie van de nota Wonen gaat hand in hand met de actualisatie van de nota Grondbeleid. Deze trajecten zijn nauw met elkaar verbonden en we trekken dan ook samen op.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Omgevingswet	Beleidsnota's fysieke leefomgeving
Ruimtelijke ontwikkeling	Visie Landgoederen en Buitenplaatsen
Wet ruimtelijke ordening	Visie op Implementatie Omgevingswet
Besluit ruimtelijke ordening	Regels en verordeningen fysieke leefomgeving
Wet algemene bepalingen	Ruimtelijke ontwikkeling
Omgevingsrecht	Nota Wonen 2014
Besluit omgevingsrecht	Beleidsnotitie wonen en zorg
	Huisvesting zorgdoelgroepen
	Ruimtelijke visie
	Vigerend bestemmingsplanbeleid
	Nota economie
	Nota grondbeleid 2007

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	815	2.922	3.435	3.895	3.186	528
Baten	449	2.092	2.860	3.507	2.910	252
Saldo van baten en lasten	-366	-830	-575	-388	-276	-276
Mutatie reserve	110	63				
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-256	-767	-575	-388	-276	-276

2B Wonen

Doel

We zorgen ervoor dat er voldoende, passende en betaalbare woningen zijn voor al onze inwoners.

- We zetten in op versnelling van de woningbouwopgave.
- We bouwen betaalbaar en sociaal voor de juiste doelgroepen.
- We gaan voor de juiste mix van instrumenten voorhanden om betaalbaar en sociaal het bouwen en om deze woningen in dit segment te behouden.
- Wij zetten in op de verbetering van de leefbaarheid van onze dorpen, wijken en buurten.
- We zorgen voor een gezonde leefomgeving en zetten daarbij in op het verduurzamen van de woningvoorraad, gezondheidsbevordering, klimaatadaptatie, natuur-inclusiviteit en vergroening en ruimte voor ontmoetingsplaatsen.

Reguliere activiteiten

- Uitvoering geven aan de Nota Wonen 2019, totdat de herziening van het woonbeleid gereed is.
- Advisering woningbouwprogramma's
- Stimuleren doorstroming
- Prestatieafspraken met woningcorporaties opstellen en uitvoeren
- Verduurzamingsopgave bestaande en nieuwe woningen
- Regionale en subregionale samenwerking beleidsveld wonen

Specifieke activiteiten 2023

Gezien de huidige woningnood zet de gemeente Renkum in op:

- Het streven dat 75% van de woningen binnen projecten betaalbaar is, met een mix van (sociale) huur en koop.
- Het inzetten op goed verhuurderschap door particuliere verhuurders en woningcorporaties.
- Het beschouwen van maatschappelijke en culturele doelen – in combinatie met wonen – bij het invullen van vastgoed.

Het rijksbeleid is op deze punten volop in beweging, om betaalbare woningen te realiseren en deze ook betaalbaar te houden. Deze onderwerpen staan deels ook op de agenda in de regio in het kader van de uitwerking van de Woondeal.

Binnen onze gemeente is er een flinke behoefte aan betaalbare woningen onder de NHG-grens (**N**ationale **H**ypotheek **G**arantie) en in het sociale segment (koopwoningen rond de € 250.000 en sociale huurwoningen). Woningen voor ouderen zijn wenselijk met het oog op de doorstroming.

Het uitgangspunt van 75% betaalbaar (woningen onder de NHG-grens), betreft een streven dat getoetst moet worden op haalbaarheid. Dit vraagt om een verdere uitwerking zodat duidelijk is hoe hier in de praktijk mee om kan worden gegaan.

Op lokaal niveau is een mix van maatregelen en acties nodig. Van het actualiseren van het beleid zoals bij de nota Wonen, tot het concreet bemiddelen bijvoorbeeld via mediation in gevallen waarbij plannen dreigen vast te lopen tijdens de uitvoering. Achtereenvolgens worden deze maatregelen en acties benoemd.

Herziening van het woonbeleid

In de eerste 6 maanden van 2023 wordt gewerkt aan de actualisatie van de nota Wonen. We kiezen daarbij voor een programmatische aanpak. Hierdoor maken we een koppeling met de nieuwe Omgevingswet. Gezien de woningmarkt wordt in de nota Wonen/ programma Wonen, meer dan tot dusver het geval was, de uitvoering op de korte termijn gericht. De woningmarkt is dermate grillig dat flexibiliteit noodzakelijk is; een programmatische aanpak lijkt daarvoor meer geschikt. Daarbij kijken we naar het volkshuisvestelijk instrumentarium en zoeken we naar de juiste mix.

Het programma dient integraal van karakter te zijn en worden ook onderwerpen uit het sociaal domein opgenomen, zoals zorg, leefbaarheid en veiligheid en er wordt een relatie gelegd met de dorpsvisies.

Onderdeel van het nieuwe woonbeleid is het bevorderen van de doorstroming op de woningmarkt. We onderzoeken de maatregelen die hierin nodig zijn. Dit doen we om een beweging op de woningmarkt te creëren die met name voor de doelgroep starters en ouderen gunstig is.

Het versneld realiseren van nieuwbouwwoningen, door het omarmen van kansen die zich voordoen

Vanuit de hogere overheden en de regio wordt sterk ingezet op het versnellen van de woningbouwproductie en het realiseren van woningen in het betaalbare segment. Wij werken daar uiteraard al aan. De uitdaging is het gelijktijdig versnellen van de woningbouw in combinatie met het realiseren van voldoende betaalbare woningen.

De benodigde woningen worden gerealiseerd binnen de bebouwde kom. Kansen, soms eenmalig, binnen de stedelijke contouren van onze kernen moeten daarom maximaal benut worden om de aantallen woningen te behalen. Dat kan alleen op een verantwoorde manier indien meerdere aspecten in samenhang worden bekeken. Het huidige visiedocument voor Centrum Oosterbeek vraagt daarom bijvoorbeeld om een toetsing, waar nodig aanscherping en een uitvoeringsprogramma. Voor Wolfheze betekent dit dat we willen sturen op samenhang, waarbij de toekomst van Wolfheze als geheel wordt gezien in het licht van de mogelijke herontwikkeling van de locatie Pro Persona. Alleen op deze manier kunnen binnen de stedelijke contouren voldoende woningen worden gebouwd.

De bouw van tijdelijke woningen ondersteunen we door procedurele knelpunten en vraagstukken rondom beschikbaarheid locaties voor zover mogelijk weg te nemen.

Voor tijdelijke woningen maken we samen met aanbieders een plan voor realisatie.

Prestatieafspraken met Vivare en de RHV

Een keer in de twee jaar actualiseren we de prestatieafspraken. Om extra aandacht voor de uitvoering van de afspraken te krijgen (dus minder globale procesafspraken) hebben we twee werkgroepen in het leven geroepen; de werkgroep leefbaarheid waarin het SD en het RD en Vivare samen werken aan veilige en leefbare buurten en de werkgroep duurzaamheid.

Het realiseren van nieuwe sociale huurwoningen staat hierbij eveneens hoog op de agenda.

Inzet mediation en maatwerktrajecten

Veel (woningbouw)ontwikkelingen lopen vertraging op door langdurige procedures.

Mediation kan in sommige gevallen een effectief middel zijn, om te zorgen dat o.a. woningbouw toch gerealiseerd wordt zonder langlopende planologische procedures en finale uitspraken door rechters. Inmiddels hebben we wat ervaring opgedaan met mediation. Deze ervaringen stemmen optimistisch. Daarom willen we hiervoor een structureel budget inzetten.

Parallel daaraan zien we dat het extra inzetten op actieve samenwerking met de omgeving om langlopende handavings-procedures te voorkomen, door de samenleving wordt omarmd. Dit vraagt maatwerk. Een actueel voorbeeld is op dit moment de gesprekken die gevoerd worden bij het Zweiersdal. Daarvoor zijn structureel beperkte middelen nodig, voor het opstellen van bijvoorbeeld een landschapsanalyse bij de casus Zweiersdal.

Beleidsindicatoren en kengetallen

	2018	2019	2020	2021	2022	Doel
Bevolking (aantallen)	31.338	31.302	31.419	31.417	nb	
Woningvoorraad	14 763	14.908	14.985	15003	nb	
Verdeling eigendom	61,36% Koop – 37,98 Huur (waarvan 21,08% corporatie bezit en 16,9% overige) 97 woningen: eigendom onbekend	62,82 % Koop – 36,92% Huur (waarvan 20,97% corporatie bezit en 15.95% overige) 39 woningen: eigendom onbekend	62,72 % Koop – 36,72% Huur (waarvan 20,09% corporatie bezit en 15.63% overige) 83 woningen: eigendom onbekend	62,86 % Koop – 36,87% Huur (waarvan 20,05% corporatie bezit en 15.82% overige) 41 woningen: eigendom onbekend	nb	
Verdeling type (gemeente breed)	69% eengezins-woning – 31 % meergezins-woning	69% eengezins-woning – 31 % meergezins-woning			nb	
Aantal huishoudens	14.419	14.461			nb	
Verdeling huishoudens: eenpersoonshuishoudens, huishoudens zonder kinderen huishoudens met kinderen	36,68% 33,46% 29,86%	36,5% 33,93% 29,57%			nb	

	2018	2019	2020	2021	2022	Doel
Gemiddelde WOZ waarde woningen gemeente Renkum (BBV)	€ 259.000	€ 283.000	€303.000	€316.000	nb	
Nieuwbouw en sloop	19//59	82//13	38//9	24//1	nb	
Nieuw gebouwde woningen (per 1.000 woningen) (BBV)		5,5	2,5 (NL: 8,9)	2 (N: 8,9)	nb	

nb = (nog) niet bekend

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wettelijke taak	Gemeentelijk beleid
Grondwet	Nota Wonen 2019
Woningwet	Beleidsnotitie wonen en zorg
Huisvestingswet	Subregionale woonagenda
	Regionale huisvestingsverordening

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	196	199	201	137	137	137
Baten	54	35	25			
Saldo van baten en lasten	-142	-164	-176	-137	-137	-137
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-142	-164	-176	-137	-137	-137

2C Bestemmingsplannen/Omgevingsplannen

Doel

- Het ontwikkelen, inrichten en behouden van een goed geordende, aantrekkelijke en veilige leefomgeving voor inwoners, bedrijven en toeristen.
- Rekening houden met duurzaamheid, klimaatadaptatie, vergrijzing, vereenzaming, toegankelijkheid, (langer) zelfstandig wonen en biodiversiteit (zie ook 2A).

Reguliere activiteiten

- Afronden bestemmingsplan buitengebied Renkum
- Afronden paraplubestemmingsplan (overkoepelend bestemmingsplan) voor het opnemen van parkeerregels in bestaande bestemmingsplannen
- Afronden diverse ontwikkelbestemmingsplannen voor grote en kleine (bouw)projecten
- Starten met omgevingsplannen voor grote bouwprojecten en/ of particuliere (kleine) (bouw) plannen
- Afhankelijk van de inwerkingtreding van de Omgevingswet en hoe ver we zijn met het implementatieplan voor de Omgevingswet, voorbereidingen treffen voor het opstellen van een Omgevingsplan

Specifieke activiteiten 2023

Voor dit product zijn er in 2023 geen specifieke activiteiten.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Er zijn geen extra financiële middelen nodig.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Omgevingswet	Beleidsnota's fysieke leefomgeving
	Visie op Implementatie Omgevingswet
	Regels en verordeningen fysieke leefomgeving
Wet ruimtelijke ordening	Bestemmingsplannen
Besluit ruimtelijke ordening	Omgevingsvisie Renkum 2040
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	
Besluit omgevingsrecht	

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	312	413	571	487	487	487
Baten	6	21	21	21	21	21
Saldo van baten en lasten	-306	-392	-550	-466	-466	-466
Mutatie reserve	35					
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-271	-392	-550	-466	-466	-466

2D Omgevingsvergunning

Doel

- Renkum streeft ernaar een gezonde gemeente te zijn om te wonen, werken en leven.
- Dit bereiken we door te blijven inzetten op het op het terugdringen van de overlast van industrie tot een gezond en leefbaar niveau.
- We zijn transparant en benaderbaar voor onze inwoners en medewerkers van de gemeente staan open voor signalen uit de samenleving en nemen deze signalen indien nodig ook mee richting partners zoals bijvoorbeeld de Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA).

Reguliere activiteiten

Omgevingsdienst (ODRA)

- Het door de ODRA laten uitvoeren van bouw-/ WABO-taken en de juridische APV-taken
- Regie voeren op de samenwerking met de ODRA

Omgevingswet

- Uitvoeren van pilots, onder andere bij de ODRA

Specifieke activiteiten 2023

Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

De wet kwaliteitsborging brengt voor ons nog wel wat financiële risico's met zich mee. In 2023 zullen we extra goed de voortgang van de uitgaven en inkomsten moeten monitoren om zo op tijd te kunnen bijsturen.

Archivering (door de ODRA)

De ODRA heeft een voorstel gedaan om te komen tot één uniform afsprakenkader voor het beheer van het VTH-archief. Hiervoor zal de ODRA in eerste instantie een tijdelijk adviseur gegevensbeheer aanstellen die aan de hand van een helder plan van aanpak aan de slag gaat. Het doel is te komen tot een kwalitatief goede opzet en inrichting van de data en informatie en duidelijke afspraken over het beheer ervan, zonder dat de going concern-taken op dit gebied in gevaar komen. De gemeente Renkum wordt hierbij betrokken.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Omgevingswet	Beleidsnota's fysieke leefomgeving
	Visie op Implementatie Omgevingswet
	Regels en verordeningen fysieke leefomgeving
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	Omgevingsdienst (ODRA):
Besluit omgevingsrecht	Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem
Wet milieubeheer	Dienstverleningsovereenkomst

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Natuurbeschermingswet	Jaarlijks werkprogramma. Hierin staat aangegeven wat de ODRA in dat betreffende jaar voor ons gaat uitvoeren.
APV als onderdeel Gemeentewet	

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	1.540	1.568	1.561	1.561	1.557	1.557
Baten	579	536	560	560	560	560
Saldo van baten en lasten	-961	-1.032	-1.001	-1.001	-997	-997
Mutatie reserve		16				
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-961	-1.016	-1.001	-1.001	-997	-997

2E Verkeer

Doel

- Wij houden de gemeente Renkum veilig en bereikbaar voor alle vormen van verkeer.
- We richten de verkeersruimte zo in dat er een optimale balans ontstaat tussen bereikbaarheid, veiligheid en doorstroming op wegen.
- We stimuleren daarbij nadrukkelijk duurzame vormen van mobiliteit.

Reguliere activiteiten

Leefbare omgeving

- Binnen het onderdeel Verkeer leggen we de nadruk op de leefbare omgeving ten opzichte van mobiliteit. We houden zoveel mogelijk rekening met zaken zoals minder uitstoot van schadelijke stoffen, meer groen ter voorkoming van hittestress en mobiliteit van minder validen.

Verkeersveiligheid

- Beveiligen spoorwegovergangen Wolfheze en werken aan integrale toegang;
- lobbyen voor extra verkeershandhaving;
- verbeteren oversteekplaatsen (binnen projecten).
- het inzetten van maatregelen gericht op verkeersgedrag, aansluiten bij landelijke en regionale acties.

Bereikbaarheid

- Monitoren ontwikkelingen (Spoor-)wegennet;
- regionale afstemming wegwerkzaamheden en evenementen;
- beperken verkeersoverlast;
- lobbyen voor aansluiting Kievitsdel op N225.

Openbaar vervoer

- adviseren in de regio over (o.a. lopende aanbesteding) openbaar vervoer;
- meewerken aan de komst van de E-bus, Valleilijn en Rijnlijn.

Fiets

- Stimuleren gebruik Snelfietsroute (SFR) Arnhem - Wageningen;
- realisatie delen Snelfietsroute door provincie langs N225;
- voorbereiden uitbreiden SFR-netwerk (indien combinatie met beheer en onderhoud mogelijk is): route om de noord: Oosterbeek-Arnhem-Velp. Aansluiten op west-tangent Arnhem-Elst-Nijmegen.

Parkeervoorzieningen

- Reguleren parkeren;
- mogelijk omzetten parkeerplaatsen naar fietsparkeerplaatsen;
- realiseren van plan laadpalen voor elektrische auto's.

Stimuleren duurzame vervoerwijzen

- Stimuleren gebruik van de fiets en thuiswerken;
- stimuleren gezamenlijk gebruik van de fiets, openbaar vervoer en het gezamenlijk gebruik van auto's (deelauto's, carpoolen, bus-taxi);
- voor elektrische auto's kijken we naar algemene plekken in de openbare ruimte en de mogelijkheden voor inwoners voor het laden op eigen terrein;
- we vragen de recreatieve sector in de promotie van onze dorpen te benadrukken dat we prima bereikbaar zijn per openbaar vervoer en fiets.

Specifieke activiteiten 2023

Versnelling woningbouw

Uitgangspunt bij de versnelling woningbouw is realisatie van 900 woningen. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat het benodigde budget voor de verkeerstechnische maatregelen binnen de projectgelden wordt opgenomen. Advisering bij de projecten valt binnen de regulier beschikbare uren.

Opstellen integrale visie op mobiliteit

Om de plannen rond verkeer en vervoer zorgvuldig en gecoördineerd te kunnen ontwikkelen zullen we voor het opstellen van visies rond 30 km zonerings- en parkeren eerst een integraal beeld over de gewenste mobiliteit van onze gemeente moeten opbouwen. Dit is in het algemeen wenselijk om daarmee de optimale balans tussen vervoerwijzen te kunnen bepalen en daarmee onze inwoners ook een evenwichtige combinatie van bereikbaarheid en leefbaarheid te kunnen bieden.

Het is wettelijk verplicht om beleid vast te stellen en uit te voeren, een verplichting vanuit de Planwet Verkeer en Vervoer, waaraan we voor het laatst meer dan 10 jaar terug invulling hebben gegeven met ons Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2010-2020. De planhorizon is gepasseerd, we zullen een nieuwe visie op mobiliteit moeten opbouwen vanuit alle actuele ontwikkelingen en onze eigen ambities.

Wij stellen daarom voor om de visieonderdelen van de 30 km zonerings- en de parkeernormennota (€40.000) samen te voegen en te verbreden tot een integrale mobiliteitsvisie als basis voor de uitwerking naar o.m. die specifieke onderwerpen. Dan ligt er ook een startpunt voor specifieke plannen op andere onderwerpen zoals fietspaden, HOV (hoogwaardig openbaar vervoer)

en vraaggestuurd OV (openbaar vervoer), deelmobiliteit en elektrisch vervoer. Dat dekt dan ook de nieuwe post (€ 20.000) van "Het inzetten op meer mogelijkheden voor inwoners om elektrisch vervoer te delen".

De gezamenlijke budgetten van € 25.000 + € 40.000 + € 20.000 = € 85.000 zijn zeker voldoende voor een mobiliteitsvisie op hoofdlijnen. Het ontwikkelen van die visie zal een aantal maanden in beslag nemen, sterk afhankelijk van het te kiezen proces met inbreng van meer of minder stakeholders. Die keuze bepaalt ook in hoeverre we budget beschikbaar houden voor de verdere uitwerking. Daar de uitwerkingen parallel kunnen gebeuren is een volledige planvorming binnen 2023 naar verwachting goed haalbaar.

Die uitwerkingen zullen gemaakt worden voor alle relevante aspecten, naast 30 km zonerings- en parkeren bijvoorbeeld ook elektrisch (deel)vervoer, fiets, voetgangers en OV. Op basis van de mobiliteitsvisie worden die onderwerpen gekozen en geprioriteerd. Bij veel en zware uitwerkingen verwachten wij dat er rekening gehouden moet worden met benodigd aanvullend budget; daarover zal duidelijkheid gegeven kunnen worden bij de VJN.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output	2018	2019	2020	2021	2022	Doel
Aantal KM aangepakte fietspaden/straten	9,7	1,5+	0	3,5		
Aantal VOP's (voetgangsoversteekplaatsen) / intelligente VOP's	33/7	33/9	33/9	34/10		
Aantal toegankelijke buurtbushaltes (18 cm)	26	+22		+4		
Aantal bushaltes 352 (Hoogwaardig openbaar vervoer HOV kwaliteit)	huidig	huidig	huidig	huidig		
Aantal bushaltes met fietsenstallingen (HOV)	7	10	10	10		
Aantal openbare fietslaadpalen	(0)	0	0	0		
Aantal openbare laadpalen	38	38	40	44		

Geregistreerde verkeersongevallen naar zwaarte (bron: Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid (SWOV), bewerking ABF Research):	2017			2021	2022	Doel
Uitsluitend materiële schade (%)	84,5 (NL 84,9)			72		
Opname ziekenhuis (%)	10,7 (NL 9,4)			9		
Lichtgewond(en) (%)	4,2 (NL 5,2)			11		
Dodelijke afloop (%)	0,6			0		

Output	2018	2019	2020	2021	2022	Doel
	(NL 0,5)					

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wegenverkeerswet 1994 (WvW)	GVVP 2010 (het Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan)
Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer (BABW)	MUP (Meerjaren UitvoeringsPlan)
Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 (RVV-1990)	Parkeernota 2014-2020 (wordt in 2023 geactualiseerd)

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	546	678	868	748	745	727
Baten	32	55	55	55	55	55
Saldo van baten en lasten	-514	-622	-813	-693	-690	-672
Mutatie reserve	-18	14	12	10	8	-1
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-533	-609	-800	-683	-682	-673

2F Landschap, natuur en landgoederen

Doel

- Het prachtige landschap en de rijke natuur in onze gemeente is een kernwaarde waar inwoners en bezoekers van genieten.
- Ons groen is ons kapitaal.
- Om deze kernwaarde te behouden voor de toekomst, stellen we biodiversiteit, natuur en landschap centraal bij ons beheer van ons openbaar groen, onze landgoederen en onze bossen.

Reguliere activiteiten

- Nieuwe ontwikkelingen beoordelen (bebouwing; nieuwe energie)
- Recreatieve ervaringen in het landschap
- Uitvoering LBP (landschapsbasisplan) en Visie Landgoederen
- Bestrijden invasieve exoten (planten)
- Korte voedselketens: hierbij ondersteunen wij agrarische initiatieven die biodiversiteit en korte voedselketens stimuleren
- Middels het Groenberaad inwoners laten meedenken en adviseren over projecten, beleid en initiatieven om de doelen op het gebied van landschap, water, klimaat en biodiversiteit te halen.

Specifieke activiteiten 2023

Stimuleren van initiatieven ter versterking van landschap, natuur, landgoederen en buitenplaatsen

Met het landschapsbasisplan als uitgangspunt:

- stimuleren we initiatieven vanuit de samenleving;
- doen we kleine ingrepen zodat we de natuur beschermen en tegelijkertijd de bezoekers faciliteren.

Opstellen recreatiezoneringsplan

Wij stellen het Recreatiezoneringplan op. We zorgen hierbij voor de juiste samenhang met de actualisatie van Bosbeleidsplan en bosverjongingsplan.

Uitvoering Landgoederenvisie

Wij gaan de Landgoederenvisie uitvoeren. De aanpak is in het kader van right to challenge in uitvoering gegeven aan Stichting Buitens van Renkum.

Evaluatie plan bestrijding Japanse duizendknoop

Wij evalueren het plan Bestrijding Japanse duizendknoop en breiden dit plan uit met de bestrijding van meerdere invasieve soorten zoals de Reuzenberenklauw.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wet natuurbescherming	Landschapsbasisplan
	Visie Landgoederen & Buitenplaatsen

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	67	113	94	102	103	103
Baten	1	20	18	18	18	18
Saldo van baten en lasten	-66	-93	-77	-84	-86	-86
Mutatie reserve	-16	15				
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-83	-78	-77	-84	-86	-86

2G Milieu en duurzaamheid

Doel

- We hebben een duurzame, prettige en gezonde leefomgeving.
- We zijn klimaatneutraal en we zetten blijvend in op het verminderen van de hoeveelheid huishoudelijk restafval en zwerfafval.

Reguliere activiteiten

- Ondersteunen van duurzame initiatieven van inwoners, instellingen, organisaties en bedrijven
- Geven van het goede, duurzame voorbeeld op gebied van ontwikkeling en bouwen
- Stimuleren van inwoners, bedrijven, instellingen en organisaties tot energiebesparing en het opwekken van duurzame energie

Specifieke activiteiten 2023

Schone Lucht Akkoord

In 2023 gaan we onderzoeken hoe we kunnen aansluiten bij het schone luchtakkoord en welke acties we dan (als gevolg van onze deelname aan dit akkoord) gaan oppakken.

Inzetten op regionaal beleidsadviseur bij de ODRA

Renkum wil samen met de ODRA en de andere partners inzetten op regionale beleidsregisseurs (1,5 fte) bij de ODRA. In 2023 gaan we bekijken hoe we dit precies vorm gaan geven.

Monitoring Smurfit Kappa Parengo

Eind 2022 voert het RIVM weer de landelijke Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen uit. Net als tijdens de vorige monitor in 2020 gaan we de steekproef in het dorp Renkum uitbreiden met twee gebieden om zo beter inzicht te krijgen in de (mogelijke) overlast van Smurfit Kappa Parengo. De eerste resultaten hiervan zullen halverwege 2023 beschikbaar komen en met de GGD worden besproken.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	Routekaart 'Op weg naar een Klimaatneutraal 2040'
Besluit omgevingsrecht	Prestatieafspraken met de Stichting Renkums Beekdal ten aanzien van de Natuur- en Milieueducatie
Wet milieubeheer	Prestatieafspraken met Vivare in het kader van duurzaamheid
Natuurbeschermingswet	

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	120	110	218	143	143	143
Baten						
Saldo van baten en lasten	-119	-110	-218	-143	-143	-143
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-119	-110	-218	-143	-143	-143

2H Energie en klimaat

Doel

- We hebben een duurzame, prettige en gezonde leefomgeving.
- We zijn klimaatneutraal.
- We zetten blijvend in op het verminderen van de hoeveelheid huishoudelijk restafval en zwerfafval.

Subdoel:

Klimaat en energie:

We transformeren naar een CO₂-uitstootarme samenleving om de mate van klimaat-verandering beperkt te houden. Dit bereiken we door in te zetten op adaptatie en mitigatie (49% reductie t.o.v. 1990 in 2030).

Reguliere activiteiten

De ambities op het gebied van klimaat en energie zijn op alle fronten groot. De gemeente heeft een regierol in de energietransitie en daarmee samenhangende verantwoordelijkheden. Zo moeten gemeenten aan bepaalde wettelijke verplichtingen voldoen, zoals het opstellen van een Regionale Energiestrategie (RES). Daarnaast zullen er komende jaren naar alle waarschijnlijkheid meer verantwoordelijkheden vanuit het Rijk worden gedecentraliseerd richting gemeenten, om uitvoering te geven aan het nationaal klimaatakkoord. Voor dit moment worden de wettelijk verplichte en onoverkomelijke zaken meegenomen.

- Uitvoering geven aan de Routekaart 'Op weg naar een klimaatneutraal 2040' (inclusief opstellen tussendoelen)
- Uitvoering geven aan het nationaal klimaatakkoord (onder andere monitoring Transitievisie warmte)
- We spelen in op de veranderende rol van de overheid, verschuiving van verantwoordelijkheid richting samenleving. We zetten hiervoor in op het handhaven, uitbreiden en versterken van het netwerk Renkum Verduurzaamt Samen, met als uitdaging het enthousiasmeren van inwoners voor het verduurzamen van hun woning. We gaan van een sectorgerichte naar een wijkgerichte aanpak.
 - ondersteuning wijkinitiatieven
 - duurzaamheidsloket (energieloket-plus)

Specifieke activiteiten 2023

Opstellen wijkuitvoeringsplan Stenen Kruis

In 2021 is de Transitievisie Warmte vastgesteld. Een vervolg op deze visievorming is een uitwerking per wijk in wijkuitvoeringsplannen.

In 2023 wordt het wijkuitvoeringsplan voor Stenen Kruis gestart.

Invulling geven aan zoekgebieden grootschalige opwek

In 2021 is ook de Visie Grootschalige Opwek vastgesteld. Hierin zijn zoekgebieden aangewezen waar uiteindelijk de opwek van duurzame energie (bijvoorbeeld een zonneveld) kan plaatsvinden. Deze zoekgebieden zijn vastgelegd in de Omgevingsvisie Renkum. Binnen deze zoekgebieden kunnen initiatiefnemers hun initiatief voor grootschalige opwek realiseren. De gemeente Renkum wil echter voorwaarden kunnen stellen aan een initiatiefnemer. Hiertoe wordt een tender uitgeschreven.

Opstellen tussendoelen Routekaart Klimaatneutraal 2040

In het collegeperspectief is het voornemen uitgesproken om het CO₂-reductiedoel voor 2040 uit te werken in concretere tussendoelen voor 2025, 2030 en 2035. Dit is in het collegeperspectief niet voorzien van een incidenteel budget.

In 2023 wordt dit voornemen uitgewerkt en aan de raad aangeboden. Voor deze uitwerking wordt gebruik gemaakt van reeds bestaande middelen (uitvoering klimaatakkoord, meicirculaire BZK 2022)

Vaste-lasten-neutraal verduurzamen

Gezien de huidige energiestijging en de ambities in het kader van duurzaamheid stimuleren wij dat woningen vaste-lasten-neutraal worden geïsoleerd. Hiervoor is € 86.000 uitgetrokken. Deze € 86.000 is onderdeel van de reeds beschikbare € 231.000 t.b.v. uitvoeringskosten klimaatakkoord (cf. Meicirculaire 2022 van BZK). Vaste-lasten-neutraal isoleren kan wellicht via een gemeentelijke verduurzamingsregeling, waarbij de gemeente de investering betaalt. Via een gerichte/ geormerkte belasting betaalt de eigenaar dit over een lange periode terug uit de besparing op de gedaalde energielasten. Door de hoge gasprijzen en de directe financiële gevolgen (betaalbaarheid), is de urgentie voor huiseigenaren om te verduurzamen toegenomen. Verduurzaming heeft daarom onze prioriteit.

We willen het idee om vaste-lasten-neutraal te isoleren via een gemeentelijke verduurzamingsregeling voor huiseigenaren verder uitwerken. Ook willen we huiseigenaren kunnen ondersteunen en kunnen (voor)investeren in de verduurzaming van hun woning.

Opstellen beleid circulariteit

Producten, activiteiten en werkzaamheden moeten zoveel mogelijk circulair worden gemaakt of uitgevoerd. Soms wordt dat al heel concreet benoemd in documenten. In de Regionale Agenda 2022/ Woondeal, van de Groene Metropoolregio is bijvoorbeeld de afspraak gemaakt (onderschreven door de gemeente Renkum) ten aanzien van woningbouw: 25% circulair in 2025; 50% circulair in 2030; 100% circulair in 2050. Nog afgezien van de concrete afspraken in de Groene Metropoolregio met betrekking tot circulaire woningbouw moet ook worden nagedacht over circulaire GWW (Grond-, Weg- en Waterbouw), circulaire inkoop en aanbesteding en circulariteit in het algemeen. Alle onderdelen in de organisatie krijgen uiteindelijk te maken met het gegeven dat circulariteit binnen nu en enkele jaren uitgangspunt is bij alle te maken producten, activiteiten en werkzaamheden.

Overige uitgaven Klimaatakkoord (meicirculaire 2022 BZK)

- Schone Lucht Akkoord (zie voor toelichting 2G Milieu en duurzaamheid)
- Faciliteren en stimuleren elektrisch deervoer (zie voor toelichting 2E Verkeer)

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output		2018	2019	2020	2021	2022
Hernieuwbare elektriciteit (BBV)	R	3,7%	nb	3,1	nb	
Hernieuwbare elektriciteit (BBV)	NL	17,6*	nb	26,9	nb	

nb = (nog) niet bekend

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Nederlandse Klimaatwet	Routekaart 'Op weg naar een Klimaatneutraal 2040'
Nationaal Klimaatakkoord	Deelname Regionale Energie Strategie (RES)
Wet versnelling energietransitie	Uitvoeringsprogramma klimaat
Landelijke wetgeving Bijna Energie Neutrale Gebouwen (BENG)	Visie grootschalige opwek
Wet milieubeheer	Transitievisie warmte
	Omgevingsvisie

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	222	722	1.128	496	496	496
Baten	95	452	461			
Saldo van baten en lasten	-127	-271	-667	-496	-496	-496
Mutatie reserve	-8	-53	231			
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-135	-323	-436	-496	-496	-496

2i Dierenwelzijn

Doel

Het voorkomen van dierenleed en waar nodig verbeteren van de leefomstandigheden van zowel huisdieren als in het wild levende dieren.

Reguliere activiteiten

- Kennis en informatie verzamelen; ontwikkelen beleid.

Specifieke activiteiten 2023

Opzetten beleid dierenwelzijn en uitvoering beleid dierenwelzijn

Wij stellen beleidsplan Dierenwelzijn op waarbij we gebruik maken van externe expertise zowel binnen onze eigen gemeente als bij buurgemeenten.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wet natuurbescherming	Algemene plaatselijke verordening (APV)

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	8	9	19	19	19	19
Baten						
Saldo van baten en lasten	-8	-9	-19	-19	-19	-19
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-8	-9	-19	-19	-19	-19

2J Ondernemen en bedrijvigheid

Doel

- We streven naar duurzame groei in onze gemeente en groei van de werkgelegenheid door een aantrekkelijke gemeente te zijn voor ondernemers.
- We willen een goed ondernemersklimaat en kwalitatief goede werklocaties. Zo dragen we zorg voor goed bereikbare en vitale bedrijventerreinen met een kwalitatief goede uitstraling en vitale winkelcentra die ook de leefbaarheid in de dorpen versterken.
- We willen hierbij een intensieve samenwerking met het bedrijfsleven, structuren versterken en koppelingen leggen met andere beleidsterreinen.

Reguliere activiteiten

- Stimuleren en faciliteren triple helix (samenwerking tussen overheid, ondernemingen en onderwijs)
- De jaarlijkse mede-organisatie van de Dag van de Ondernemer
- Signaleren van mogelijkheden en verbinden van partijen bij ruimtevraag
- Verbinden lokale ondernemers en stimuleren lokale economie
- Integrale samenwerking met andere beleidsvelden (waaronder sociaal domein, recreatie en toerisme, milieu en duurzaamheid)
- Deelname aan de Groene Metropoolregio (programma Productieve Regio en Ontspannen Regio)

Specifieke activiteiten 2023

Behoud en verbetering van centrumgebieden

Voor centrum Oosterbeek, Renkum en Doorwerth zijn economische centrumvisies opgesteld of worden aangescherpt, met als doel levendige centra en behoud (verbetering) van voorzieningenniveau. We gaan uitvoering geven aan deze visies en ondersteunen initiatieven van ondernemers en inwoners die bijdragen aan de doelstellingen in de visies.

Verkenning centrummanager gemeente Renkum

We verkennen de mogelijkheden voor het aanstellen van een centrummanager voor de gemeente Renkum die samen met de ondernemersverenigingen, ondernemers, vastgoedeigenaren, gemeente en andere betrokkenen uitvoering gaat geven aan de opgestelde visies.

Verkennen mogelijkheden klantcontactstelsysteem

We verkennen de mogelijkheden tot het implementeren van een CRM/ klantcontactstelsysteem voor bedrijven in onze gemeente.

Beleidsindicatoren en kengetallen

		2019	2020	2021	2022	Doel
Vestigingen (van bedrijven) (per 1.000 inw.15 t/m 64jr) (BBV)	R	176,8	183,8	184,9	nb	
Vestigingen (van bedrijven) (per 1.000 inw.15 t/m 64jr) (BBV)	NL	151,6	158,4	165,1	nb	
Aantal vestigingen		3.190 vestigingen, een derde hiervan is zakelijke dienstverlening	3.330		nb	
Aantal banen		11.790 banen en sectoren zorg, dienstverlening en vrijetijdseconomie zijn het grootst	11.960	zie 1J	nb	
Werkloosheid		2,9 % van de beroepsbevolking is werkloos, dat is iets minder dan het landelijke gemiddeld (3,8%)	3,3%		nb	

nb = nog niet bekend

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Verordening winkeltijden gemeente Renkum	Kadernota economie: 'Groei bereik je samen'
Wet Markt en Overheid	
	Ruimtelijke Visie Centrum Oosterbeek Retailvisie Centrum Oosterbeek Visie en uitvoeringsplan Centrum Renkum

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	195	256	410	335	334	334
Baten	30	9	26	26	26	26
Saldo van baten en lasten	-165	-247	-384	-309	-308	-308
Mutatie reserve		100				
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-165	-147	-384	-309	-308	-308

2K Recreatie en toerisme

Doel

- De gemeente Renkum is een aantrekkelijk gemeente voor recreanten en toeristen.
- Het gevarieerde stuwwallen landschap met kleine woonkernen, parken en landgoederen trekt recreanten en toeristen.
- Niet voor niets wisten kunstenaars onze dorpen te vinden en zijn we uitgegroeid tot een kunstenaarsgemeente.
- De meer recentere WOII geschiedenis (Airborne) maakt de gemeente extra interessant.
- We willen ons blijven profileren op bovengenoemde punten.

Reguliere activiteiten

- Samenwerking met de recreatieve sector versterken
- Lokale kwaliteiten van Renkum beter zichtbaar maken in de promotie activiteiten van het Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN)
- Landgoederen, buitenplaatsen en het fraaie landschap waarin zij zijn gelegen 'vermarkten'
- Het (laten) ontwikkelen van toeristische producten en versterken van het aanbod

Specifieke activiteiten 2023

(Verder) uitvoering geven aan de visie Recreatie en Toerisme

In 2023 gaan we (verder) uitvoering geven aan de visie Recreatie en Toerisme die in december 2021 is vastgesteld. Hiervoor zijn extra middelen nodig.

Er is een uitvoeringsplan opgesteld voor recreatie en toerisme in combinatie met kunst en cultuur. Na de vaststelling van de kunst- en cultuurvisie in het najaar van 2022, kan uitvoering gegeven worden aan dit uitvoeringsplan.

Voor de uitvoering van activiteiten op het gebied van recreatie en toerisme wordt €30.000 extra budget aangevraagd (zie perspectiefnota).

De huidige beschikbare middelen voor recreatie en toerisme worden ingezet voor het behoud van de huidige toeristische en recreatieve infrastructuur met de daarbij behorende activiteiten.

Voor 2023 wordt een nader concreet uitvoeringsplan opgesteld, na vaststelling van de cultuur visie. U wordt hierover geïnformeerd.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Geen	Nota economie 'Groei bereik je samen'
	Raad dec. 2021: Visie recreatie & toerisme

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	198	266	241	241	241	241
Baten						
Saldo van baten en lasten	-198	-266	-241	-241	-241	-241
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-198	-266	-241	-241	-241	-241

2L Kunst, cultuur en cultuurhistorie

Doel

Met onze kernkwaliteiten, waaronder het zijn van een Airborne- en kunstenaarsgemeente, zijn we een aantrekkelijk gemeente voor inwoners, recreanten en toeristen.

Reguliere activiteiten

- Uitvoeren activiteiten cultuurvisie
- Bewaken en behouden van gemeentelijke monumenten
- Uitvoeren activiteiten uit de visie Landgoederen en Buitenplaatsen
- Uitvoering en begeleiding lokale activiteiten voor de 79e Airborne Herdenkingen
- Samenwerking met de Airborne-gemeenten binnen de Airborne-regio met activiteiten rondom herdenken, beseffen en beleven, gekoppeld aan educatie, recreatie, toerisme, werkgelegenheid en vrijwilligerswerk.

Specifieke activiteiten 2023

Opstellen visie en uitvoeringsplan cultuur, kunst en erfgoed

Er wordt een nieuwe visie op Cultuur, Kunst en Erfgoed opgesteld, samen met Renkumse kunstenaars en culturele organisaties. Het focuspunt ligt op het zijn van een Airborne- en kunstenaarsgemeente. Met de betrokken organisaties benoemen wij speerpunten voor de komende jaren in een Uitvoeringsplan.

In 2023 stellen wij hiervoor een bedrag van € 100.000 beschikbaar en bekijken wij voor de daaropvolgende jaren welke middelen er nodig zijn. Ook maken wij gebruik van fondsen die elders hiervoor beschikbaar zijn.

Opstellen jaarprogramma 100 jaar gemeente Renkum

In 2023 bestaat de gemeente 100 jaar. Om dit samen met onze inwoners te vieren willen wij een jaarprogramma met hen opstellen. Voor de (gedeeltelijke) financiering van de jubileum activiteiten wordt een incidenteel budget van € 70.000 beschikbaar gesteld.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Monumentenwet	Monumentenverordening
Wet Algemene bepalingen en omgevingsrecht (WABO), artikel 2.1 en 2.2	Welstandsnota
Wet FARO	Cultuurvisie 2017-2020 Eind dec 2022 staat de nieuwe visie op de LTA
	Basisvisie Landgoederen en Buitenplaatsen
	Visie Landgoederen en Buitenplaatsen/ Gelders Arcadië
	LandschapsBasisPlan (Verbindend Landschap)
	Erfgoedbeleid en -verordening
	Beleidsnotitie Archeologie
	Verwachtingenkaart archeologie
	Groenstructuurplan
	Bosbeleidsplan

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	746	725	643	452	450	450
Baten	25	7	60	60	60	60
Saldo van baten en lasten	-721	-718	-583	-392	-390	-390
Mutatie reserve	-119	180	8	8	8	8
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-840	-538	-575	-384	-383	-382

2M Water en riolering

Doel

- We beheren de openbare ruimte, zodat deze duurzaam en veilig gebruikt en beleefd kan worden door inwoners, ondernemers en bezoekers.
- We zetten ons in voor die onderdelen van de openbare ruimte (bijvoorbeeld oppervlaktewater, grondwater) waar we formeel geen beheerder van zijn.
- We streven ernaar dat ook deze onderdelen schoon blijven en duurzaam en veilig gebruikt kunnen worden zonder de gezondheid in gevaar te brengen.

Reguliere activiteiten

	Regulier onderhoud	Kleine reparaties	Groot onderhoud / vervanging	Klachten / meldingen
Vrijvervalriolering	regie	regie	regie	zelf
Druk- en persleidingen	-	-	regie	zelf
Pompunits	langjarig geïntegreerd contract			
Rioolgemalen	langjarig geïntegreerd contract			
Meetapparatuur riolering	langjarig geïntegreerd contract			
Meetapp. grondwater	langjarig geïntegreerd contract			
Hemelwater- voorzieningen	langjarig geïntegreerd contract			
Duikers in gemeentelijke wegen	-	-	combi met weg- onderhoud	-
Afkoppelen zuivere winst (publiekscampagne)				
Klimaatadaptatie en bewustwording				

Specifieke activiteiten 2023

Routekaart 'naar 100% afkoppelen in 2050'

In het Beheerplan Water en Riolering is de ambitie benoemd om in 2050 100% te zijn afgekoppeld. Dit betekent dat zowel openbaar verhard terrein als particulier verhard terrein volledig is afgekoppeld. De wijze waarop we deze ambitie willen bereiken en het tijdspad moet in 2023 nader uitgewerkt worden. De kosten van dit project worden binnen het kostendekkingsplan van Water en Riolering ('rioolheffing') opgevangen.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output, beheer conform Beheerplan Water en Riolering	2023
Vrijvervalriolering	circa 193 km
Druk- en persleidingen	circa 29 km
Pompunits voor drukriolering	77 stuks
Rioolgemalen	13 (waarvan 3 hoofdgemalen)
Individuele voorzieningen buitengebied (waaronder IBA's)	30
bergbezinkvoorzieningen (betonnen bergingen en leidingen)	5
open bergingen	4
infiltratievelden	4
In de riolering is meetapparatuur opgenomen conform het meetplan (42 locaties)	46
Peilbuizen voor het grondwatermeetnet	19
Locaties met voorzieningen voor opvang, berging, geleiding en infiltratie van hemelwater	circa 550 locaties
Waar wegen waterlopen passeren, zijn duikers of bruggen aangelegd. Bruggen en duikers in gemeentelijke wegen	circa 42 stuks

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wet milieubeheer	Beheerplan Water en Riolering Naast wettelijke taken zijn de doelen uit het BestuursAkkoord Water (BAW) in dit document verwerkt Omgevingsvisie
Waterwet (naar verwachting tot 31-12-2022)	
Omgevingswet (naar verwachting per 1-1-2023)	

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	2.995	4.908	5.491	5.398	4.990	5.017
Baten	4.215	6.502	7.098	7.009	6.600	6.627
Saldo van baten en lasten	1.220	1.594	1.608	1.611	1.610	1.610
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	1.220	1.594	1.608	1.611	1.610	1.610

2N Afvalverwijdering en -verwerking

Doel

- We hebben een duurzame, prettige en gezonde leefomgeving.
- We zijn klimaatneutraal.
- We zetten blijvend in op het verminderen van de hoeveelheid huishoudelijk restafval en zwerfafval.

Reguliere activiteiten

- Inzameling, afvoer en verwerking van de diverse afvalstromen
- Evalueren en optimaliseren inzamelingsfrequenties afvalstromen
- Voorlichting, educatie en handhaving op aanbieden van afval
- Afvalstoffenverordening en uitvoeringsbesluit actualiseren
- Analyse afvalaanbod huishoudens en op het afvalbrengstation
- Bevorderen van scheidingsgedrag
- Contractbeheer op verwerking PMD, gft+e en restafval
- Deelname aan landelijke benchmark
- Rapporteren aan Nedvang (inkomsten op herbruikbare grondstoffen)
- Bezwaren op variabel deel van afvalstoffenheffing behandelen
- Accountmanagement ACV
- Jaarplanning ACV opstellen
- Bewoners enthousiasmeren voor zwerfafvalprojecten
- Monitoring en verantwoording zwerfafvalprojecten

Specifieke activiteiten 2023

Gescheiden inzameling bij scholen

Eind 2022/begin 2023 wordt aan de raad voorgesteld om gescheiden inzameling bij scholen (en onder voorwaarden bij maatschappelijke organisaties) mogelijk te maken. Daarna wordt in overleg met de scholen, die invulling willen geven aan deze mogelijkheid, een werkwijze afgesproken. Voor restafval dienen de scholen nog wel zelf een oplossing te vinden door bijvoorbeeld een contract af te sluiten met een afvalinzamelaar. De ervaring leert dat scholen bij goed scheidingsgedrag nauwelijks restafval hebben.

Invoering JA-JA sticker

Omdat er vanuit de reclamebranche gewerkt wordt aan een landelijk digitaal systeem om ongeadresseerd reclamewerk tegen te gaan is tot op heden dit onderdeel uit het Afvalbeleidsplan 2021 nog niet opgepakt. De praktijk moet uitwijzen of dit digitale systeem ook werkbaar is in de gemeente Renkum. Ook komt dit onderdeel aan de orde in de te actualiseren Afvalstoffenverordening. Mocht het digitale systeem niet het gewenste resultaat opleveren (minder afval) dan wordt ingezet om ook in Renkum JA-NEE (wel Rijn & Veluwe maar geen ongeadresseerd reclaimedrukwerk) als standaard in te voeren. In beide gevallen dient aandacht besteed te worden aan het handhaven van de maatregel.

Aanbesteding verwerkingscontract GFT

Het huidige contract voor de verwerking van GFT loopt tot en met 2024.

Dit betekent dat in 2023 gestart wordt met de voorbereidingen van een nieuwe aanbestedingsprocedure. Dit project wordt binnen de Milieu Regio Arnhem (MRA) gezamenlijk met de andere MRA-gemeenten opgestart.

Inzamelingsfrequentie restafval naar één keer per maand

In het Afvalbeleidsplan 2021 is opgenomen dat vanaf 2024 de inzamelingsfrequentie van restafval naar één keer per maand gaat. Op dit moment is dat één keer per 4 weken. Naar verwachting geeft dit een impuls aan de doelstelling om minder restafval per inwoner naar de verbrandingsoven te brengen. In 2023 wordt daarom in samenwerking met ACV onderzoek gedaan naar de mogelijkheden op een maandelijks inzameling van restafval te realiseren.

Beleidsindicatoren en kengetallen

	2019	2020	2021	2022	Doel
Aantal huishoudens	14.605	14.817	14.837	14.920	nvt
Huishoudens in hoogbouw	3.926	4.129	4.018	4.081	nvt
Huishoudens in laagbouw	10.679	10.688	10.819	10.839	nvt
Ondergrondse restafvalcontainers	82	82	83	83	84
Gf+e zuilen bij hoogbouw	3	6	21	36	51
Semi ondergrondse containers	6	6	6	6	nvt
Glascontainers	26	26	26	26	26
Textielcontainers	9	9	9	9	9
Kliko's gft+e	13.029	13.301	13.589	13.510	nvt
Kliko's voor restafval	11.143	11.191	11.313	11.099	nvt
Kliko's voor papier	7.266	7.284	7.306	10.022	nvt
Hoeveelheid in te zamelen afval	16.437 ton/jaar	14.995 ton/jaar	14.662 ton/jaar	nnb	nvt
Waarvan restafval	3.589 ton/jaar	3.497 ton/jaar	3.458 ton/jaar	nnb	nvt
Scheidingspercentage	78%	77%	77%	nnb	nvt
Kg restafval per inwoner	115	111	108	nnb	80
Bezoekersaantallen Afval Brengstation (ABS)	43.153	30.503	25.805	nnb	nvt

	2019	2020	2021	2022	Doel
Fijn huishoudelijk restafval	83 kg/inwoner	81 kg/inwoner	81 kg/inwoner	nnp	nvt
Grof huishoudelijk restafval	32 kg/inwoner	30 kg/inwoner	29 kg/inwoner	nnp	nvt
Omvang huishoudelijk restafval (kg/ inw) (BBV) Renkum	111 kg	109 kg	nnp	nnp	80
Omvang huishoudelijk restafval (kg/ inw) (BBV) Nederland	163 kg	161 kg	nnp	nnp	100

nnp = nog niet bekend

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Artikel 10.21 van de Wet milieubeheer	Afvalstoffenverordening
Wet bescherming persoonsgegevens	Afvalbeleidsplan: 'Afvalbeleid Renkum 2021'

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	3.543	3.418	3.573	3.575	3.583	3.583
Baten	4.625	4.514	4.723	4.722	4.733	4.733
Saldo van baten en lasten	1.082	1.096	1.150	1.147	1.150	1.150
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	1.082	1.096	1.150	1.147	1.150	1.150

20 Groenonderhoud

Doel

- Groen draagt bij aan de duurzaamheid, gezondheid en leefbaarheid van onze leefomgeving
- We beheren de openbare ruimte, zodat deze duurzaam is en veilig gebruikt en beleefd wordt door inwoners, ondernemers en bezoekers.

Reguliere activiteiten

- Regulier beheer en onderhoud van de begraafplaatsen waaronder ook het feitelijke begraven, en het bijbehorend gastheerschap.
- Beheer en onderhoud groen waaronder bosjes, bosplantsoen, hagen, heesters, vaste planten, recreatief grasland, ruw gras, bloemrijk grasland, graskeien, bloembakken, leibomen, rododendrons, rozen en bloembollen.
- Plantsoen- en boomrenovatie
- Boombeheer met daarbij stam- en wortelopschot, boomspiegels
- Beheren en onderhouden hertenpark Hartenstein met de feitelijke verzorging van de dieren.
- Beheren, onderhouden en keuren speelplaatsen
- Groenbeheer sportparken

- Groenbeheer rondom bijzonder objecten/ monumenten/artistische kunstwerken
- Bestrijden invasieve exoten (planten)
- Opruimwerkzaamheden m.b.t. vandalisme, illegale afvaldump
- Aankoop materiaal (w.o. gereedschap)
- Verkoop gronden (restgroen)
- Afhandeling meldingen en klachten

Specifieke activiteiten 2023

Aanpassen boomverordening

We gaan de Bomenverordening en de lijst waardevolle bomen aanpassen om het groen in onze gemeente beter te beschermen, waarbij de kaders vanuit het Groenstructuurplan leidend worden. Uitgangspunt is hierbij dat groen in het algemeen en bomen in het bijzonder hebben invloed op onze gezondheid. Ze zijn rustgevend en voorkomen hittestress.

Biodiversiteit bevorderen

We onderzoeken welke maatregelen we willen nemen om de biodiversiteit binnen onze gemeente te vergroten. In het kader van het te ontwikkelen burgerparticipatiebeleid betrekken wij hierbij onze inwoners en enthousiasmeren hen tot het doen van buurtinitiatieven en onderhouden van buurtgroen.

Ondersteunen incidentele en kleinschalige verzoeken samenleving

Wij ondersteunen incidentele en kleinschalige verzoeken vanuit de samenleving die niet passen binnen het reguliere budget. Het betreft aanvullende onderhouds- en beheermaatregelen die de leefbaarheid in de buurt of straat bevorderen.

Beleidsindicatoren en kengetallen

	2018	2020	2021	2022
Bosje	120.765 m2	120.765 m2	120.765 m2	
Bosplantsoen	167.960 m2	167.960 m2	167.960 m2	
Hagen	26.508 m2	26.508 m2	26.508 m2	
Heesters	122.133 m2	122.133 m2	122.133 m2	
Vaste planten	816 m2	816 m2	816 m2	
Recreatief grasland	418.116 m2	418.116 m2	418.116 m2	
Ruw gras	139.338 m2	139.338 m2	139.338 m2	
Bloemrijk grasland	172.133 m2	172.133 m2	172.133 m2	
Graskeien	1.435 m2	1.435 m2	1.435 m2	
Speelondergronden	8.413 m2	8.413 m2	8.413 m2	
Bomen				
Bomen: straat- en laanbomen	25.940 stuks	25.940 stuks	25.940 stuks	
Bomen: visueel onderhoud	1.618	1.618	1.618	
Plantsoenen en parken				
Binnenstedelijk groen	2.446.457 m2	2.446.457 m2	2.446.457 m2	
Begraafplaatsen				
Begraafplaatsen	5 locaties	5 locaties	5 locaties	

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wet natuurbescherming	Groenstructuurplan 'Structuur in het groen, slim verbinden' Renkum met de maatregelen voortkomend uit het groenbeheerplan.
Wet op de lijkbezorging	Bomenverordening /APV
Wettelijke zorgplicht paden en bomen	Speelruimteplan: 'Ruimte voor spelen, bewegen, ontdekken en ontmoeten'
	Uitvoeringsbesluit grafbedekkingen
	Verordening beheer en gebruik gemeentelijke begraafplaatsen
	Legesverordening

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	2.866	2.751	2.525	2.531	2.501	2.506
Baten	384	358	358	358	358	358
Saldo van baten en lasten	-2.482	-2.393	-2.167	-2.173	-2.143	-2.148
Mutatie reserve	209	65				
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-2.274	-2.328	-2.167	-2.133	-2.143	-2.148
Geraamd/gerealiseerde resultaat				-40		

2P Wegen, straten en pleinen

Doel

We beheren de verharde openbare ruimte, zodat deze duurzaam en veilig gebruikt en beleefd wordt door inwoners, ondernemers en bezoekers.

Reguliere activiteiten

Wegen, Straten pleinen

- Rehabilitaties/reconstructies(vervangingen) -kapitaallasten;
- Groot onderhoud;
- Klein onderhoud;
- Onderhoud half- en onverharde verharding
- Wegmarkering;
- Aanleg inritten;
- Servicewerkzaamheden buitendienst;
- Kabels en leidingen;
- Waarborgen toegankelijkheid van de openbare ruimte: met de inrichting van de openbare ruimte houden we meer rekening met specifieke doelgroepen.

- Afstemming met de overige disciplines m.b.t. de openbare ruimte: verkeer, riool, groen; afstemming over integrale projecten.
- Marktonderzoek naar innovaties: de markt betrekken om te kijken of er innovaties op het gebied van wegbeheer mogelijk is.
- Afhandeling meldingen en klachten

Straatreiniging

- Onkruidbeheersing op verhardingen
- Verwijderen van natuurlijk afval (Vegen)
- Legen afvalbakken en depodogs
- Gladheidsbestrijding volgens Gladheidsbestrijdingsplan
- Afhandeling meldingen en klachten

Openbare verlichting

- Openbare verlichting vervangen en beheren
- Afhandeling meldingen en klachten

Overige

- Onderhoud, plaatsen of verwijderen van verkeers- en straatnaamborden
- Onderhoud, plaatsen of verwijderen van straatmeubilair
- Aanplakborden, o.a. verkiezingen
- Afhandeling meldingen en klachten

Specifieke activiteiten 2023

Voor dit product zijn er in 2023 geen specifieke activiteiten.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output	2018	2019	2020	2021	2022	Doel
Wegen binnen de bebouwde kom	1.340.000 m2	1.325.000 m2	1.325.000 m2	1.306.000 m2	1.306.000 m2	
Wegen buiten de bebouwde kom	290.000 m2	290.000 m2	405.000 m2	301.000m2	301.000m2	
Onverharde en halfverharde wegen				145.000m2	145.000m2	Areaal verminderen
Aantal lichtmasten	5.830	5.997	5.997	5.997	5.997	
Aantal armaturen	6.150	6.007	6.007	6.007	6.007	
Aantal led	639	1.345	2.688	6.007	6.007	doel gehaald

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wegenverkeerswet	Actualisatienota Wegbeheer
Burgerlijk Wetboek	Beleidsnota Wegbeheer
	Renkums Licht doorgelicht. Opmerking: Nieuw Beleidsplan. De aanbesteding is afgerond, grootschalige vervanging is uitgevoerd en de nieuwe richtlijnen zijn bekend. Het opstellen van deze nota kan ingepland worden voor 2023.

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	4.697	4.123	4.057	4.120	4.225	4.229
Baten	659	400	99	169	186	186
Saldo van baten en lasten	-4.038	-3.723	-3.958	-3.951	-4.039	-4.043
Mutatie reserve	664	89	157	83	61	61
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-3.374	-3.634	-3.801	-3.868	-3.978	-3.982

2Q Bos en natuurbeheer

Doel

- Bosbeheer gericht op het versterken van biotopen voor planten en dieren.
- Actief werken aan het omschakelen naar meer loofbos, zodat er minder water verdampt door naaldbomen die dat ook in de winter doen.
- Door deze aanpassingen wordt het bos meer klimaatbestendig.
- Houtoogst om inkomsten te genereren krijgt in ons bosbeheer een ondergeschikte prioriteit.
- Prioriteit leggen bij het versterken van biodiversiteit en het klimaatbestendig worden van onze (toekomstige) bossen.

Reguliere activiteiten

- Een betere leeftijdsopbouw van onze bossen door bosverjonging
- Verhogen van de biodiversiteit door o.a. gemengde houtopstanden aan te planten
- Bestrijding invasieve soorten zoals Bospest en Japanse duizendknoop
- Landschap/Cultuurhistorie
- Reguliere bosdunningen
- Vrijwilligers ondersteunen

Specifieke activiteiten 2023

Evalueren bosbeleidsplan

Wij evalueren het bosbeleidsplan en stellen dit bij o.a. aan de hand van provinciale regels. Wij voeren dit integraal uit met het opstellen van het recreatiezoneringsplan.

Aanpassen bosverjongingsplan

Wij passen het bosverjongingsplan aan en voeren dit uit middels verloofing (meer loofbomen), Aanpassing en uitvoering vindt integraal plaats met het opstellen van het recreatiezoneringsplan.

Aanpassen beheer Cardanus- en Valkeniersbossen

Wij passen het beheer aan van de Cardanus- en Valkeniersbossen naar bos zonder oogst.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bos en natuurterreinen in gemeentelijke eigendom	314,62	314,62 ha	314,62	314,62	265,37 opm 2	265,37
Vrijwilligers in natuur en landschap		600	zie opmerking	zie opmerking	zie opm	zie opm

Opmerking m.b.t. aantal vrijwilligers. Op papier zijn er nog steeds zo'n 600 vrijwilligers actief maar door corona zijn zij in 2021 minder actief ingezet.

Opmerking 2 Landgoed hemelse berg is verkocht aan Gelderse Landgoederen en Kastelen

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wet natuurbescherming	Landschapsbasisplan (LBP)
Natura 2000	Basisvisie Landgoederen & Buitenplaatsen
Wettelijke zorgplicht bomen	Bosbeleidsplan 2018-2028

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	104	109	185	218	179	179
Baten	118	16	35	28	8	8
Saldo van baten en lasten	13	-93	-149	-190	-171	-171
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	13	-93	-149	-190	-171	-171

03 Organisatie

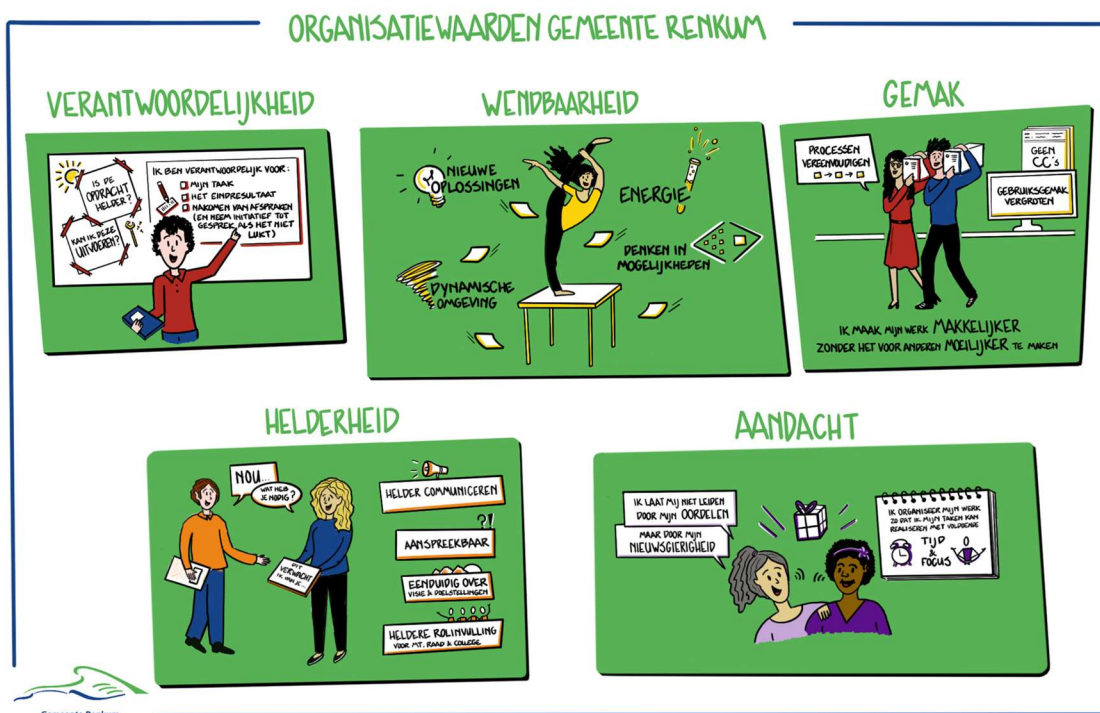
Wat willen we bereiken (ambitie)?

We willen een gemeente zijn die betrouwbare dienstverlening levert. Naar onze inwoners én intern naar onze eigen collega's en ons gemeentebestuur. We willen een gemeente zijn die wendbaar is in het aansluiten op wensen en initiatieven van inwoners, partners en collega's en ook wendbaar is in het aansluiten op nieuwe wetgeving en maatschappelijke opgaven. We hebben als bestuurlijk kader dat we een zelfstandige gemeente blijven en om dat te kunnen blijven, willen we meer en beter kunnen samenwerken met partners (andere gemeenten of organisaties). Dat allemaal willen, vraagt om een vitale organisatie met goed werkgeverschap als belangrijkste speerpunt. Want dit alles kunnen we alleen als onze medewerkers en wij als leidinggevenden dat kunnen waarmaken. Als onze medewerkers de professionals zijn die de ruimte krijgen om hun verantwoordelijkheid te nemen, die wendbaar kunnen en willen zijn, die de ruimte krijgen zich te ontwikkelen, die helder hebben wat van hen wordt verwacht, die mogen werken in een stimulerende werkomgeving én, misschien wel het belangrijkste; die ondersteund worden door (en gemak ervaren van) eenvoudige processen, duidelijke rollen en gebruiksvriendelijke systemen.

Onze visie:

1. We zijn een wendbare organisatie
2. We bieden betrouwbare (digitale) dienstverlening
3. We zijn een goede werkgever
4. We werken samen met partners waar dat slimmer is

Om deze visie waar te maken werken we volgens onze organisatiewaarden.

Want we willen ons werk met aandacht kunnen doen en goed kunnen afronden. Daar ook de tijd voor hebben. We willen helderheid over wat van een ieder wordt verwacht en pas aan een klus beginnen als die helderheid er voor betrokkenen is. We willen dat iedereen zich niet alleen verantwoordelijk weet voor zijn of haar stukje van het proces maar ook voor het geheel en het eindresultaat. We willen in staat zijn elkaar daarop aan te spreken of (nog beter) dat een ieder in staat is zich uit te spreken. En we willen heel graag dat we ons werk eenvoudiger weten te maken en iedereen gemak bieden in het ondersteund worden door processen en systemen.

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	16.667	19.402	17.555	17.238	16.962	17.655
Baten	1.139	724	675	903	942	942
Saldo van baten en lasten	-15.528	-18.678	-16.880	-16.335	-16.020	-16.713
Mutatie reserve	219	2.916	-353	-311	-302	82
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-15.309	-15.762	-17.233	-16.646	-16.322	-16.631

3A Dienstverlening

Doel

Ons aanbod en onze dienstverleningsprocessen zijn zo ingericht dat zij aansluiten bij de wensen, beleving en behoeften van inwoners en ondernemers.

Subdoelen:

- Klantgerichtheid/ gastvrijheid staat centraal in de contacten die inwoners en ondernemers hebben met onze gemeente.
- We bieden onze producten en diensten zoveel mogelijk digitaal aan, zodat onze inwoners en ondernemers zoveel mogelijk zaken op ieder gewenst tijdstip en locatie kunnen regelen.
- Daar waar in onze dienstverlening regels beperkend zijn, blijven we zoeken naar (andere) mogelijkheden.

Reguliere activiteiten

- Waarborgen van de kwaliteit van de persoonsgegevens, privacy en beveiliging volgens de gestelde wettelijke normen
- Verstrekken van producten en documenten zoals paspoorten, identiteitskaarten, rijbewijzen, uittreksels, briefadres en Verklaring omtrent gedrag
- Verwerken van verhuizingen, eerste vestiging uit buitenland, aangiften van geboortes, aangifte van overlijden
- Het sluiten huwelijken en geregistreerde partnerschappen
- Het organiseren van de verkiezingen, de verkiezingsuitslag en het verzorgen van de communicatie rondom de verkiezingen
- Al onze inwoners en klanten worden tijdens de openingstijden van het gemeentehuis te woord staan, fysiek, per mail of per telefoon.

- Content advies en content beheer voor website, antwoordportaal, intranet en de schermen in de hal
- Het geven van advies op het klantgericht maken van zowel het proces als van de teksten op website, in brieven en dergelijke
- Het uitbreiden en verbeteren van onze online dienstverlening
- Onze (online) dienstverlening inwonersgericht inrichten
- Bodetaken "nieuwe stijl"

Specifieke activiteiten 2023

Voor dit product zijn er in 2023 geen specifieke activiteiten.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Voor dit product is er geen specifieke wetgeving of gemeentelijk beleid.

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	1.111	901	902	992	1.012	1.012
Baten	411	354	305	533	572	572
Saldo van baten en lasten	-700	-547	-597	-459	-439	-439
Mutatie reserve	5	42	46			
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-695	-505	-551	-459	-439	-439

3B Dorpsgericht werken

Doel

We stemmen onze inzet af op de behoeften van inwoners in de dorpen. Doordat we samenwerken met inwoners, ondernemers en organisaties, geven we ruimte aan initiatieven uit de samenleving. We stimuleren onze inwoners, ondernemers en partners om initiatieven te ontwikkelen die bijdragen aan een mooier, schoner, vitaler, veiliger en duurzamer Renkum. Dat vergt ook een andere manier van werken in de organisatie, waarbij slim samenwerken en "werk met werk maken" centraal staan. Ongeacht de domeinen waarin de activiteiten plaatsvinden, en de deskundigheden die daarvoor nodig zijn, gaan we hierop verkennen en ontwikkelen. Daarvoor is samenhangende en domein-overstijgende planvorming noodzakelijk.

Reguliere activiteiten

De notitie Dorpsgericht werken met participatie is in 2019 vastgesteld. De uitvoering en toepassing vindt plaats als onderdeel van de reguliere activiteiten en de uitvoering van beleid en projecten binnen de verschillende programma's. Daarmee wordt dorpsgericht werken een onderdeel van de manier van werken in Renkum. Daarbij voldoen we aan de volgende randvoorwaarden:

- Ken je dorp.
- Data verzamelen en gegevens bekend.
- Waarderende gesprekken voeren.
- Beleid en uitvoering dicht bij elkaar organiseren.

Specifieke activiteiten 2023

Opstellen integrale aanpak op dorpsniveau

We stellen een visie op met betrekking tot een overkoepelend kader dorpsgericht werken en dorpsvisies en werken deze nader uit (€ 75.000).

Intensiveren dorpsgerichte samenwerking met ketenpartners in zorg en veiligheid

We intensiveren de dorpsgerichte samenwerking met de ketenpartners in zorg en veiligheid. Hiervoor wordt een deel van de extra capaciteit bij team Veiligheid (zie 1E Zorg en veiligheid) ingezet.

Faciliteren inwonerinitiatieven

We stimuleren en co-financieren inwonerinitiatieven (€ 50.000). Vervolgens wordt voor het faciliteren van inwonerinitiatieven ten behoeve van leefbaarheid in de dorpen ("Renkum Doet") in 2024 € 250.000 uitgetrokken. Hiervoor zal de gemeenteraad komen met een initiatiefvoorstel.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
	Besturingsfilosofie Renkum

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	46	46	169	344	44	44
Baten						
Saldo van baten en lasten	-46	-46	-169	-344	-44	-44
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-46	-46	-169	-344	-44	-44

3C Organisatie en bedrijfsvoering

Doel

Ons doel is een goed functionerende organisatie waarbij vlot en gemakkelijk kan worden aangesloten bij de verwachtingen, ontwikkelingen en vraagstukken binnen onze gemeente.

Dat vraagt van de organisatie om continu alert te zijn op ontwikkelingen en te toetsen of de manier waarop wij onze doelen willen bereiken nog passend en meest effectief is. Deze strategie leidt tot een optimale inzet van middelen, het bereiken van organisatiedoelen en het borgen van de zelfstandigheid van de organisatie. Maar dit vraagt ook om het maken van keuzes en aanpassingsvermogen van de organisatie.

Werken vanuit mogelijkheden en passende oplossingen moet ons DNA worden. Hierbij weten we de kracht van de samenleving optimaal te benutten en zorgen dat zaken worden gerealiseerd zonder dit over te nemen.

Een belangrijke randvoorwaarde hierbij is dat onze bedrijfsvoering op orde is. Alleen vanuit een stabiele (financiële) basis kan de organisatie inspelen en meebewegen met veranderingen.

Reguliere activiteiten

1. We zijn een wendbare organisatie
 - We zijn in staat aan te sluiten op wensen en initiatieven van inwoners, partners en collega's en ook op nieuwe wetgeving en decentralisaties;
 - We zorgen voor financiële duurzaamheid door het voeren van verantwoord financieel beleid
Om wendbaar te kunnen zijn is ook flexibiliteit in onze financiën noodzakelijk ;
2. We bieden betrouwbare (digitale) dienstverlening
 - We zorgen voor continuïteit voor onze dienstverlening door te zorgen dat onze processen en systemen op orde zijn en waar nodig de samenwerking met anderen op te zoeken;
 - We digitaliseren om slimmer te werken, benutten data om betere dienstverlening te kunnen bieden en gaan zorgvuldig om met (privacygevoelige)informatie.
3. We zijn een goede werkgever
 - We zorgen voor een vitale organisatiecultuur en zijn een goede werkgever met aandacht voor de medewerker en het proces, waarin eenieder zijn verantwoordelijkheid neemt, opdrachten helder zijn, medewerkers wendbaar zijn en vanuit mogelijkheden kijken naar de vraagstukken die op hen afkomen, met ondersteunende processen die het gebruiksgemak vergroten;
 - We weten de benodigde capaciteit en kwaliteit aan onze organisatie te binden;
4. We werken samen met partners waar dat slimmer is
 - We werken samen met partners waar dat bijvoorbeeld effectiever is, een hogere kwaliteits oplevert, onze kwetsbaarheid verminderd en/of omdat het efficiënter is.
5. We digitaliseren om slimmer te werken, benutten data om betere dienstverlening te kunnen bieden en gaan zorgvuldig om met (privacygevoelige)informatie.
 - We brengen de in beeld welke informatie, voor welke doeleinden, door de gemeente verwerkt wordt en op welke wettelijke gronden dat gebeurt. Door het toepassen van het principe van dataminimalisatie te hanteren beperken we de beheerlast en het risico van datalekken.

- Het is onze ambitie om minimaal te voldoen aan wettelijke normen op het gebied van informatiebeveiliging en bescherming persoonsgegevens zoals die zijn vastgelegd in de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

Specifieke activiteiten 2023

Implementatie Wet Open Overheid

In 2023 en volgende jaren vindt een gefaseerde implementatie plaats op basis van het opgeleverde plan van aanpak en een geformuleerd ambitieniveau dat voldoet aan het wettelijk minimum inzake het openbaar maken van overheidsstukken uit de (11) in de WOO benoemde categorieën.

De huidige processen en rollen voor actieve en passieve openbaarmaking (per fase) worden indien nodig aangepast, eenduidig belegd en ingericht en bekend bij betreffende medewerkers, inclusief training.

Zaaksysteem

Het na de zomer 2022 gestarte implementatietraject wordt in 2023 gecontinueerd en in de eerste helft van 2023 werkend opgeleverd. Lopende het project zijn we noodzakelijk te maken kosten tegengekomen die niet waren voorzien. Waar mogelijk vangen we deze op uit de ict-reserve, die daarmee sneller dan voorzien leegloopt.

Verbetering van de Planning- & Control-cyclus

Het lopende project spitst zich in 2023 toe op een herbeoordeling van de sturing op en de rol en bijdragen van proceseigenaren, budget verantwoordelijken en leidinggevendenden die bijdragen aan juiste, tijdige en kwalitatieve P&C-producten.

Harmonisatie

De harmonisatie- en standaardisatieagenda is een belangrijke randvoorwaarde om de toenemende structurele lasten van informatievoorziening en digitalisering betaalbaar te houden. Dit zal echter nog wel investeringen vragen waar in het beschikbare ontwikkelingsbudget geen ruimte voor is. Het gaat om kosten van implementatie van systemen die nieuw voor onze organisatie zijn en in het kader van de harmonisatieopdracht worden geïntroduceerd. Daarnaast zullen, om de harmonisatievoordelen te bereiken, ook de bijbehorende processen moeten worden herzien. Wij doen daarvoor een budgetaanvraag van € 500.000 in de vorm van een reserve, om de voortgang in de voorgenomen harmonisatie te waarborgen.

Het harmoniseren en standaardiseren van systemen en processen wordt naar verwachting in 2023 gestart. Uiteraard wordt het inhoudelijk voorstel voor de harmonisatieagenda eerst aan Uw Raad voorgelegd.

Organisatieontwikkeling

In afwachting van de besluitvorming over de toekomstvisie worden in het kader van organisatieontwikkeling gerichte activiteiten ontwikkeld.

Het verder implementeren van de organisatiewaarden loopt door in 2023. Ook op het terrein van arbeidsmarkt benadering worden nieuwe mogelijkheden onderzocht, onder meer door maatschappelijke ontwikkelingen, digitale mogelijkheden en data gestuurd werken moet er gekeken worden naar nieuwe mogelijkheden om alle vacatures vervuld te krijgen. We hebben al succesvolle stappen gezet in de toepassing van andere kanalen voor de werving en verbeteren ook het profileren van de organisatie en de werkplek. Ook zullen er verbeterlagen in het onboarden van nieuwe medewerkers worden doorgevoerd.

We gaan door met deregulering en geven procesoptimalisatie verder vorm, de versterking van projectmatig werken wordt in de eerste helft van 2023 opgepakt.

Met besluitvorming over de toekomstvisie ontstaan nieuwe perspectieven die de basis gaan vormen voor verdere doorontwikkeling van de organisatie.

Vervlechting servicenormen met de organisatiewaarden

De interne servicenormen worden vervlochten met de organisatiewaarden. Voor de vastgestelde externe servicenormen en SLA afspraken hebben we managementinformatie nodig om inzicht te krijgen of we hieraan voldoen. Dit wordt gerealiseerd nadat we de nieuwe telefooncentrale, meldingen systeem, en zaakstelsel in gebruik genomen hebben.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Personeel en organisatie

HRM	Real. 2019	Real. 2020	Real. 2021	2022	Doel
Ziekteverzuim	7,3%	8,9%	7,5%	8,56	7,4%
Medewerkersonderzoek	2019	2020	2021		Doel
Werkplezier	6,6	n.b.	nvt		7,1
Bevlogenheid	7,1	n.b.	nvt		7,5
Werkgeverschap	6,4	n.b.	nvt		6,8
Werkdruk	5,1	n.b.	nvt		6,0
Informatievoorziening & communicatie	5,2	n.b.	nvt		6,0
Loopbaanontwikkeling	5,6	n.b.	nvt		6,2

NB: in het najaar van 2022 wordt een medewerkersonderzoek gehouden, op basis daarvan komen nieuwe cijfers beschikbaar.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wet open overheid	Koersplan Renkum 2020
Wet digitale toegankelijkheid	Visie op dienstverlening
Wetsvoorstel Modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer	Besturingsfilosofie Renkum
Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)	Informatiebeveiligingsbeleid gemeente Renkum 2019-2021
Wet Digitale Overheid	Beveiligingsplan Suwinet
Wet Hergebruik Overheidsinformatie	Privacyverklaring Gemeente Renkum

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	13.269	13.626	14.118	13.570	13.598	13.558
Baten	188	3	3	3	3	3
Saldo van baten en lasten	-13.082	-13.623	-14.115	-13.567	-13.595	-13.555
Mutatie reserve	241	715	-207	-32		
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-12.841	-12.907	-14.322	-13.599	-13.595	-13.555

3D Huisvesting / Gemeentehuis

Doel

We willen goede en laagdrempelige huisvesting, die de interactie met de samenleving versterkt en die medewerkers op een moderne manier faciliteert bij het uitvoeren van hun taken. Huisvesting waarbij openheid, multifunctionaliteit en duurzaamheid belangrijke kernwaarden zijn.

Het gemeentehuis moet een plek zijn waar samenwerking en uitwisseling tussen bestuur, medewerkers en iedereen die in het huis van de gemeente komt (net)werken wordt gestimuleerd. Ontmoeten is minstens zo belangrijk als geconcentreerd werken aan een document. Flexwerkplekken in combinatie met thuiswerken is de regel. Het nieuwe interieur, klimaatbeheersing en technische voorzieningen dienen te voldoen aan de moderne ARBO-maatstaven.

Reguliere activiteiten

- Noodzakelijk (achterstallig) onderhoud gemeentehuis en -werf

Om de continuïteit van de bedrijfsvoering te waarborgen is voor het gemeentehuis en gemeentewerf een instandhoudingsplan gemaakt waarin alleen het noodzakelijk (achterstallig) onderhoud is opgenomen (herstelwerkzaamheden). Dit plan loopt tot en met 2026, ervan uitgaande dat dan de nieuwe huisvesting gereed is. Aan dit plan wordt in 2023 ook uitwerking gegeven.

Specifieke activiteiten 2023

Toekomstige huisvesting gemeentehuis en gemeentewerf

Op basis van uw raadsbesluit wordt de verdere planuitwerking opgestart voor zowel het gemeentehuis als de gemeentewerf. Bij positieve besluitvorming worden een aantal specifieke onderdelen nader uitgewerkt en aansluitend wordt met de ontwerpfase gestart.

Beleidsindicatoren en kengetallen

	Gepland	Werkelijk/ herziene planning
Scenariokeuze gemeentewerf	Q4 2022	
Scenariokeuze gemeentehuis	Q4 2022	
Noodzakelijk onderhoud gemeentehuis en -werf	2022-2026	

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Woningwet	Vastgoedplan-beleidsdeel (februari 2020)
Wet Milieubeheer	Vastgoedplan-uitvoeringsdeel (2021)
Arbowetgeving	Routekaart Renkum Energieneutraal 2040
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)	Uitvoeringsprogramma Klimaatneutraal
	Milieunota

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	326	2.640	497	479	455	1.187
Baten	27	17	17	17	17	17
Saldo van baten en lasten	-299	-2.623	-480	-462	-437	-1.170
Mutatie reserve	-20	2.160	-192	-279	-302	82
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-319	-463	-672	-740	-740	-1.088

3E Samenwerkingsverbanden

Doel

We gaan samenwerkingsverbanden aan om als zelfstandige gemeente onze wettelijke en opgedragen taken goed te kunnen vervullen en om een bijdrage te leveren aan regionale ontwikkelingen.

Reguliere activiteiten

Ingezette paden van regionale samenwerking worden verder benut en versterkt. Dit vermindert de kwetsbaarheid van de eigen organisatie en komt tegemoet aan de te leveren kwaliteit en continuïteit. Vervolgstappen op (regionale) samenwerking of uitbesteding zijn mogelijk, zeker waar sprake is van geoptimaliseerde administratieve uitvoeringsprocessen.

Specifieke activiteiten 2023

Er zijn in 2023 geen specifieke activiteiten wat betreft onze verbonden partijen.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wet gemeenschappelijke regelingen	Besturingsfilosofie Renkum
	Notitie (Intergemeentelijke) Samenwerking Georganiseerd

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	536	567	591	591	591	591
Baten	444	350	350	350	350	350
Saldo van baten en lasten	-93	-217	-241	-241	-241	-241
Mutatie reserve	-6					
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-99	-217	-241	-241	-241	-241

3F Goed bestuur

Doel

We zijn een betrouwbaar en professioneel openbaar bestuur: het is belangrijk dat inwoners weten wat zij van ons kunnen verwachten.

Reguliere activiteiten

- De raad legt contacten met inwoners en geeft ruimte aan hun ideeën door hen actief uit te nodigen voor Raadsontmoetingen.
- De raad geeft invulling aan zijn toezichthoudende taak door op een transparante wijze verantwoording af te leggen over raadsbesluiten en beleid.

Specifieke activiteiten 2023

Vorbereiden besluit over de bestuurlijke toekomst van Renkum

In de periode van mei 2021 tot en met januari 2022 hebben we een onderzoek laten uitvoeren naar de bestuurskracht van en toekomstscenario's voor onze gemeente. De aanleiding hiervoor was dat we als gemeente al een tijd worstelen met het in stand houden van de voorzieningen voor onze inwoners en voor medewerkers van de gemeentelijke organisatie.

De algemene conclusie van het onderzoek was dat onze bestuurskracht niet overhoudt. In het onderzoeksrapport worden vijf toekomstscenario's beschreven waarmee we onze bestuurskracht kunnen vergroten: blijven investeren in de huidige organisatie, een lichte/ strategische samenwerking met één of meerdere partners, een combinatie van een regie-organisatie met centrumgemeente, een ambtelijke fusie en herindeling.

Bij het behandelen van onderzoeksrapport heeft de raad het college de opdracht gegeven om voorbereidingen te treffen zodat de raad het gesprek kan starten over de toekomstscenario's en een uiteindelijk een keuze kan maken voor een nader uit te werken/ onderzoeken toekomstscenario. Voor dit traject is een startnotitie opgesteld die de stappen beschrijft op basis waarvan de raad in het voorjaar van 2023 een keuze kan maken voor een toekomstscenario. Deze stappen zijn het ophalen van de kaders bij de raad, het raadplegen van stakeholders en inwoners, nadere gesprekken met potentiële samenwerkingspartners, een eigen oriëntatie van raad en college wat betreft samenwerkingsvormen, en het uitwerken en opstellen van een advies op basis waarvan de raad een keuze kan maken.

De kosten voor het traject worden duidelijk bij het opvragen van offertes voor het benodigde extern advies. Het is verder de verwachting dat de Provincie Gelderland een deel van de kosten zal subsidiëren. Het gemeentelijk aandeel in de kosten wordt meegenomen in de Voorjaarsnota 2023.

Optimaliseren van het raadsinformatiesysteem

Om de informatiestroom voor de raad overzichtelijker en eenvoudiger te maken, wordt het raadsinformatiesysteem geoptimaliseerd. Bekeken wordt of het wenselijk is om over te stappen naar een andere aanbieder. De overstap naar een andere aanbieder brengt kosten met zich, onder andere voor het overzetten van de informatie van het huidige naar het nieuwe systeem.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Reglement van orde voor de vergadering van de raad	Besturingsfilosofie Renkum
Verordening op de raadcommissies	Notitie (Intergemeentelijke) Samenwerking Georganiseerd
Verordening op de Rekenkamercommissie	Nota Burgerparticipatie
Aanvullend Reglement van Orde voor de digitale vergaderingen van de raad van de gemeente Renkum 2020'	Rapport Modernisering Vergaderstelsel
	Spelregels Raadsontmoetingen

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	1.378	1.623	1.278	1.263	1.263	1.263
Baten	69					
Saldo van baten en lasten	-1.310	-1.623	-1.278	-1.263	-1.263	-1.263
Mutatie reserve						
Geraamd/geraliseerde resultaat	-1.310	-1.623	-1.278	-1.263	-1.263	-1.263

Paragrafen

- In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt bepaald dat in de begroting een aantal verplichte paragrafen worden opgenomen, waarin de beleidslijnen zijn vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten.
- Het doel van de paragrafen is om onderwerpen die verspreid in de begroting staan gebundeld weer te geven. Hiermee wordt van deze onderdelen een dwarsdoorsnede gegeven van alle programma's.

Op grond van de artikelen 9 en 24 van het BBV moet de begroting de volgende paragrafen bevatten:

- lokale heffingen
- weerstandsvermogen
- onderhoud kapitaalgoederen
- financiering
- bedrijfsvoering
- verbonden partijen
- grondbeleid

1. Lokale heffingen

Inleiding

Lokale heffingen zijn inkomsten voor de gemeente, betaald door de burgers. Het zijn inkomsten die verkregen worden op grond van publiekrechtelijke regels, voornamelijk belastingen en leges die de overheid heft op grond van wettelijke bepaling van haar inwoners en gasten.

De Gemeentewet onderscheidt twee soorten lokale heffingen:

- Gemeentelijke belastingen. Het kenmerk van belasting is dat tegenover de aan de overheid verschuldigde betaling geen direct aanwijsbare individuele tegenprestatie staat. De opbrengst van de belastingen belandt in beginsel in de algemene middelen van de gemeente en zijn dus vrij besteedbaar. De hoogte van de tarieven van belastingen is in beginsel niet wettelijk beperkt.
- Gemeentelijke rechten of retributies. Het kenmerk van retributies is dat tegenover de aan de overheid verschuldigde betaling een direct aanwijsbare tegenprestatie staat. Die tegenprestatie kan bestaan uit een product of een dienst. De tarieven voor de retributies mogen maximaal kostendekkend worden vastgesteld (artikel 229b Gemeentewet).

De gemeentelijke rechten of retributies worden onderverdeeld in retributies en leges. Bij retributies gaat het om de uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening. De burger moet ook betalen als hij de dienst niet wenst (bijvoorbeeld de afvalstoffenheffing). Bij leges gaat het om de levering van individuele dienstverlening van typische overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard (paspoorten, vergunningen enz.). Betaling vindt alleen plaats bij afname van deze producten.

In deze paragraaf zal worden ingegaan op het gemeentelijk beleid voor de bepaling van de tarieven voor belastingen, retributies en leges. De in deze begroting genoemde tarieven zijn voorlopige tarieven. De definitieve vaststelling vindt namelijk plaats bij de vaststelling van de diverse belasting- en legesverordeningen in december 2022.

Belastingen

De gemeente Renkum onderscheidt de volgende belastingen:

- Onroerende zaakbelasting
- Toeristenbelasting
- Hondenbelasting

In het vervolg van dit hoofdstuk wordt allereerst ingegaan op de uitgangspunten voor de tariefstelling van deze belastingen. Vervolgens komen achtereenvolgens de genoemde belastingen aan de orde.

Uitgangspunten tariefstelling

De uitgangspunten voor de jaarlijkse tariefstelling voor de belastingen is als volgt vastgesteld:

- Een trendmatige verhoging op basis van het inflatiepercentage voor de materiële consumptie (1/2) en lonen en salarissen (1/2) volgens de septembercirculaire;
- Bijstelling van de trendmatige verhoging achteraf op basis van actuele gegevens over het inflatiepercentage voor de achterliggende jaren (maximaal 2 jaar) volgens de laatste circulaire Gemeentefonds.

De inflatiepercentages volgens de MEV 2023 septemberraming 2022 worden dus toegepast als uitgangspunt voor de tariefvaststelling voor 2023. In deze circulaire zijn inflatiepercentages

opgenomen uit de Macro Economische Verkenning, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen het inflatiepercentage voor de materiële consumptie en het inflatiepercentage voor lonen en salarissen. Op basis van deze uitgangspunten is de noodzakelijke trendmatige verhoging van de tarieven voor 2023 als volgt becijferd:

Inflatie Septembercirculaire Gemeentefonds			
<i>Getallen in %</i>	2021	2022	2023
Materiële consumptie	2,20	7,80	5,90
Lonen en salarissen	1,80	5,70	2,80
Totaal (gem.)	2,00	6,75	4,35
Toegepast Begroting 2022	1,30	2,50	0,00
Tarief	0,70	4,25	4,35
Cumulatief	0,70	4,95	9,30

Onroerende zaakbelasting (OZB)

Tarieven 2023

OZB-heffing is een percentage van de waarde

- De onroerendezaakbelasting (OZB) is met ingang van 1 januari 2009 berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaak.
- De eenmalige korting voor 2022 van € 149.000 wordt teruggedraaid.
- In 2022 is er sprake van areaalontwikkeling bij woningen van € 57,7 miljoen. Hierdoor stijgt de OZB extra met € 70.000 vanaf 2022.
- De OZB-inkomsten worden, conform bestaand beleid, verhoogd met de inflatiecorrectie van 9,30%. Deze inflatie bedraagt € 826.000 en heeft invloed op de stelpost loon- en prijsstijgingen.

Bij de berekening van de tarieven 2023 is uitgegaan van een verwachte waardestijging van de woningen met 22,07% en een waardestijging van niet-woningen met 1,0%.

Het bovengenoemde betekent dat de tarieven wijzigen om de opbrengst van € 9.708.800 in 2023 te kunnen realiseren. In december 2022 worden de definitieve tarieven vastgesteld.

Eenmalige korting 2023

Bij de raadsbehandeling van de begroting 2022 is een amendement aangenomen. Op basis van dit amendement wordt 50% van het verwachte jaarrekeningresultaat 2022 teruggegeven door een eenmalige verlaging van de OZB 2023. Het verwachte resultaat 2022 bedraagt op basis van de najaarsnota 2022 € 2.074.000. De eenmalige korting bedraagt daarmee € 1.037.000. Dit is 10,86% van de opgelegde OZB.

De OZB-tarieven 2023 op basis van de hiervoor genoemde uitgangspunten zijn weergegeven in de volgende tabel.

Tarief OZB	2023	2022
	Tarief in % van de waarde onroerend goed	Tarief in % van de waarde onroerend goed
Woning		
Eigenaar	0,1102	0,1213
Niet-woning		
Eigenaar	0,3920	0,3598

Gebruiker	0,3009	0,2867
Totaal	0,6929	0,6465

Opbrengsten OZB

In de volgende tabel zijn de geraamde/gerealiseerde opbrengsten voor de OZB opgenomen.

Opbrengsten OZB <i>Bedragen x € 1.000</i>	2023	2022	2021	2020
Woning				
Eigenaar	6.700	6.027	4.958	4.836
Niet-woning				
Eigenaar	1.860	1.673	1.396	1.390
Gebruiker	1.150	1.035	849	833
Totaal	3.010	2.708	2.245	2.223
Totaal	9.709	8.735	7.203	7.059
Eenmalige korting	-1.037			
Totaal	8.672	8.735	7.203	7.059

Hondenbelasting

De hondenbelasting wordt afgeschaft. Dit gaat gefaseerd gebeuren door 25% in 2023, 25% in 2024 en 50% in 2025.

Tarieven

De tarieven worden voor 2023 op basis van de inflatie verhoogd en worden weergegeven in de volgende tabel (afgerond op 10 cent).

Hondenbelasting <i>Bedragen in euro's</i>	2023	2022	2021	2020
Eerste hond	57,20	69,80	68,80	67,20
Tweede hond	95,40	116,40	114,80	112,10
Derde en volgende hond	133,60	163,00	160,90	157,00
Stijging t.o.v. vorig jaar	-18,1%	1,35%	2,45%	2,25%

De geraamde opbrengsten hondenbelasting bedragen o.b.v. bovengenoemde tarieven €158.350.

Toeristenbelasting

Tarieven

De tarieven worden voor 2023 op basis van de inflatie verhoogd en worden weergegeven in de volgende tabel (afgerond op 5 cent).

Toeristenbelasting				
<i>Bedragen in euro's</i>	2023	2022	2021	2020
Tarief per overnachting voor:				
verblijf met overnachting	2,40	2,20	2,15	2,10
verblijf in een eigen verblijfsmiddel	1,30	1,20	1,20	1,15
Stijging t.o.v. vorig jaar				
verblijf met overnachting	9,10%	2,30%	2,40%	2,40%
verblijf in een eigen verblijfsmiddel	8,30%	0,00%	4,30%	0,00%

Opbrengsten

De geraamde opbrengsten voor de toeristenbelasting 2023 bedragen € 528.800.

Afvalstoffenheffing

Retributies

Met ingang van 2006 kent de gemeente Renkum de Afvalstoffenheffing en de Rioolheffing als retributies.

Afvalstoffenheffing

Voor de afvalstoffenheffing geldt het uitgangspunt dat de kosten voor 100% gedekt moeten worden door de inkomsten.

Daarbij wordt rekening gehouden met de volgende kosten:

- alle lasten en baten zoals geraamd op het product 2N. Afvalverwijdering en -verwerking;
- straatreiniging;
- 100% van de kwijtscheldingen over de Afvalstoffenheffing;
- toegerekende overhead;
- De compensabele btw met betrekking tot product 2N. Afvalverwijdering en -verwerking.

Tarieven

In 2017 is overgegaan naar een nieuwe manier van inzamelen. Bij het nieuwe betalingssysteem wordt uitgegaan van het in rekening brengen van het vastrecht per aansluiting inclusief een gemiddeld aantal aanbiedingen per jaar. Na afloop van het kalenderjaar vindt de afrekening plaats op basis van het werkelijk aantal aanbiedingen over het voorgaande jaar. Tegelijkertijd ontvangt men de aanslag van het vastrecht voor het nieuwe jaar.

De tarieven stijgen (5,7%) om de stijging van de lasten van € 258.000 op te vangen.

De oorzaak van de hogere lasten 2023 zijn:

- Stijging van de kosten ACV exclusief BTW van totaal € 225.000
- Hogere doorbelasting p-budget inclusief overhead van totaal € 35.000
- BTW op de mutatie kosten van € 28.000
- Diverse overige mutaties van kosten en opbrengsten van -/- € 30.000

Naast de verhoging van de opbrengst zijn de aantallen van de huishoudens geactualiseerd.

Egalisatievoorziening afvalstoffenheffing

Uit het onderstaande overzicht blijkt dat de voorziening per 31-12-2022 op € 958.000 uitkomt. Dit is hoger dan vorig jaar was verwacht.

Daarnaast zal de voorziening worden gebruikt om de stijging van de tarieven voor 2023 te temperen. Hiervoor zal € 100.000 worden gebruikt uit de voorziening. Hierdoor stijgt de afvalstoffenheffing met 3,2%.

De voorziening blijft nog ver boven de € 500.000. Reden hiervan is dat de kostenontwikkeling voor de komende tijd erg onzeker is en dat de opbrengstprijs voor papier eveneens een grillig verloop toont. Vandaar is het wenselijk om de voorziening tijdelijk boven de € 500.000 te houden om deze onzekerheden op te kunnen vangen.

De totale opbrengst afvalstoffenheffing voor 2023 moet hierdoor € 4.200.000 bedragen.

In de volgende tabel wordt de begroting van het verloop van de egalisatievoorziening weergegeven:

Bedragen * € 1.000	Mutaties	Stand per 31 december
Stand 31-12-2021		911
Mutatie 2022	47	
Stand 31-12-2022		958
Mutatie 2023	-100	
Stand 31-12-2023		858
Mutatie 2024	2	
Stand 31-12-2024		860
Mutatie 2025	9	
Stand 31-12-2026		869

Vastrecht	2023	2022
<i>Bedragen in euro's</i>		
Tarieven		
1-persoon	236,20	227,50
2-persoons	256,10	245,90
3-persoons of meer	280,10	268,50

Variabel	2023	2022
Tarieven		
Laagbouw		
Per aanbieding restafval met een 140 liter restafval klike	4,05	4,05
Per aanbieding restafval met een 240 liter restafval klike	6,75	6,75
Hoogbouw		
Per aanbieding restafval met een zak van 60 liter	1,36	1,36
Per aanbieding restafval met een zak van 30 liter	0,68	0,68

In bepaalde hoogbouw (serviceflats) komt het ook voor dat de huishoudens niet zelfstandig het afval in de ondergrondse containers deponeren. Hierbij wordt alleen een vast bedrag aan afvalstoffenheffing in rekening gebracht. De tarieven voor de serviceflats bedragen dan:

Afvalstoffenheffing serviceflats	2023	2022
<i>Bedragen in euro's</i>		
Tarieven		
1-persoon	261,30	264,50
2-persoons	296,40	298,10
3-persoons of meer	332,50	322,20

Om de nieuwe tarieven te kunnen vergelijken met de huidige tarieven is er een aanname gemaakt van het aantal keer dat restafval wordt aangeboden. Dit is voor klike's gemiddeld 5,46 keer voor een één persoon-, 8,78 keer voor een twee persoons- en 11,41 keer voor een 3 of meer persoonshuishouden. Omgerekend komt dit uit op de volgende bedragen:

Afvalstoffenheffing	2023	2022	2021	2020
<i>Bedragen in euro's</i>				
Tarieven				
1-persoon	261,26	253,20	251,16	242,36
2-persoons	296,40	287,11	284,83	274,93
3-persoons of meer	332,47	322,20	319,58	308,38
Wijziging t.o.v. vorig jaar	3,2%	0,8%	3,6%	8,0%

Opbrengsten

De geraamde opbrengsten voor de afvalstoffenheffing 2023 op basis van bovengenoemde uitgangspunten bedragen € 4.200.000.

Onderstaand overzicht geeft het dekkingspercentage afvalstoffenheffing over 2023 weer.

Kosten c.q. toe te rekenen kosten en opbrengsten	2023
<i>Bedragen in € 1.000</i>	
<i>Afvalverwijdering en verwerking</i>	
Doorberekende salarissen	139
Afschrijvingen	149
Toegerekende rente	46
Directe lasten	3.239
Onttrekking uit de voorziening afval	-100
Overige inkomsten	-423
<i>Subtotaal</i>	<i>3.050</i>
Toe te rekenen overhead	158
BTW	662
Straatreiniging	185
Kwijtscheldingen	145
Totaal	4.200
Dekkingspercentage inkomsten	100%

Rioolheffing

Uitgangspunten:

- alle lasten en baten zoals geraamd op het product 3D. Riolering en Water;
- 100% van de kwijtscheldingen over de Rioolheffing;
- 50% van de lasten van de straatreiniging;
- 100% van de perceptiekosten van de uitvoering van de bijbehorende belastingtaken;
- Toerekening overhead;
- BTW.

Op basis van Beheerplan Water en Riolering 2022-2026 wordt de opbrengst voor de rioolheffing berekend. In het Beheerplan is een extra stijging van de opbrengst van 2,1% gedurende 20 jaar opgenomen. Daarnaast wordt de opbrengst verhoogd met 10,2% inflatie op basis van inflatiecijfer juli 2022 GWW vloeibaar.

Daarnaast vindt er een actualisatie plaats van aantallen. Naar aanleiding van deze actualisatie zullen de tarieven met 12,0% stijgen om de opbrengst te realiseren.

De tarieven worden daarmee als volgt:

Tarieven rioolheffing	2023	2022	2021
<i>Bedragen in euro's</i>			
Woning			
Eigenaar, per aansluiting per jaar	140,32	125,27	119,24
Gebruiker, 1 persoon	88,39	78,91	75,11
Gebruiker, 2 personen	176,78	157,82	150,22
Gebruiker, 3 of meer personen	265,17	236,73	225,33
Niet-woning			
Eigenaar per aansluiting per jaar	433,61	387,15	368,51
Gebruiker, per 250 m3 afgevoerd water	236,45	211,12	200,95
Stijging t.o.v. vorig jaar (woningen)	12,0%	5,10%	5,50%
Stijging t.o.v. vorig jaar (niet-woningen)	12,0%	5,10%	4,30%

De geraamde opbrengsten voor de rioolheffingen 2023 op basis van bovengenoemde tarieven bedragen € 5.025.700.

Onderstaand overzicht geeft het dekkingspercentage van de inkomsten over 2023 weer.

Kosten c.q. toe te rekenen kosten en opbrengsten	2023
<i>Bedragen in € 1.000</i>	
Water en Riolering	
Doorberekende salarissen en inhuur	677
Toegerekende tractie	32
Afschrijvingen	485
Toegerekende rente	294
Directe lasten	963
Investeringen direct ten laste van exploitatie	2.297
Onttrekking uit of storting in de voorziening riolering	-1.243
Overige inkomsten	-85
Subtotaal water en riolering	3.420
Toe te rekenen overhead	694
BTW (alleen over de lasten in exploitatie)	302
Kwijtscheldingen	72
Totaal water en riolering	4.489
Straatreiniging (50%)	
Doorberekende salarissen	79
Toegerekende tractie	42
Directe lasten	266
Subtotaal straatreiniging	387
Toe te rekenen overhead	96
BTW	54
Totaal straatreiniging	537

Kosten c.q. toe te reken kosten en opbrengsten	2023
<i>Bedragen in € 1.000</i>	
Totaal	5.026
Dekkingspercentage inkomsten	100%

Lastendruk per huishouden

Op basis van het voorgaande zijn berekeningen gemaakt van de ontwikkeling van de lastendruk voor onze burgers. In onderstaand overzicht worden voorbeelden van twee varianten weergegeven, namelijk:

A. Van een gezin van 4 personen die eigenaar is van een woning met een WOZ waarde van € 394.300 in 2022 en € 323.000 in 2023 (gemiddelde gemeente Renkum);

B. Van een gezin van 3 personen die een woning huurt.

Belastingdruk voor een huishouden zoals bij A. weergegeven

<i>Bedragen in euro's</i>	2023	2022
Onroerend zaakbelasting, eigenaar	434,52	391,80
Eenmalige verlaging OZB	-46,41	
Afvalstoffenheffing	332,47	322,20
Rioolheffing	405,49	362,00
Totaal	1.126,07	1.076,00
Mutatie t.o.v. vorig jaar	4,65%	

Belastingdruk voor een huishouden zoals bij B. weergegeven

<i>Bedragen in euro's</i>	2023	2022
Afvalstoffenheffing	332,47	322,20
Rioolheffing	265,17	236,73
Totaal	597,64	558,93
Mutatie t.o.v. vorig jaar	6,93%	

Leges

Binnen de gemeente Renkum worden leges geïnd voor:

- de producten van burgerzaken (waaronder paspoorten, rijbewijzen, huwelijken);
- vergunningen (waaronder bouwvergunningen, gebruikersvergunningen, kapvergunningen, WABO);
- lijkbezorgingsrechten;
- marktgelden;
- overig.

In eerste instantie worden de leges verhoogd op basis van de algemene uitgangspunten voor de bepaling van de jaarlijkse tariefstelling.

Daarnaast worden de leges bepaald op basis van het uitgangspunt dat zoveel mogelijk gestreefd moet worden naar 100% kostendekking.

Huren en pachten

De huurcontracten worden verhoogd conform het ConsumentenPrijsIndexCijfer (CPI).

Voor 2023 wordt de volgende verhoging gehanteerd (juli 2022/juli 2021)= $121.57/110,23 = 1,1029$

Huren voor woningen worden verhoogd met het maximaal wettelijk %. Dit wordt ook toegepast bij de verhoging voor de sporttarieven.

Weilanden en landbouwgronden worden verhoogd op basis van pachtnormen besluit.

Kwijtscheldingen

- De gemeente is op grond van de Gemeentewet bevoegd om kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en retributies te verlenen.
- Kwijtschelding kan worden verleend voor Afvalstoffenheffing en Rioolheffing huishoudens.
- Er is sprake van zogenaamde automatische kwijtscheldingen en kwijtschelding op basis van aanvraag.
- De automatische kwijtschelding wordt verleend, wanneer de inwoner het voorgaande jaar ook kwijtschelding ontvangen heeft en er voldaan wordt aan de kwijtscheldingsnormen van de VNG.
- Elke inwoner die automatische kwijtschelding heeft, wordt in december opnieuw door het Inlichtingenbureau getoetst aan de hand van de criteria voor kwijtschelding.
- De aanvragen voor kwijtscheldingen worden beoordeeld op basis van de inkomens- en vermogensnormen van de VNG. Het Inlichtingenbureau voert hiervoor de automatische toets voor kwijtscheldingen uit.
- De kwijtschelding van Afvalstoffenheffing, Hondenbelasting en Rioolheffing worden verdisconteerd in de desbetreffende tarieven.

2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is opgenomen dat de gemeente in de begroting en de jaarstukken moet aangeven:

- welke risico's er spelen;
- welke capaciteit (middelen) er beschikbaar is bij tegenvallers;
- wat het beleid is ten aanzien van de risico's, de capaciteit en de relatie tussen beide.

In deze paragraaf zal worden ingegaan op ons weerstandsvermogen in 2023. Daarbij wordt eerst stilgestaan bij het beleid van onze gemeente. Vervolgens komt de weerstandscapaciteit aan de orde. Daarna wordt ingegaan op de risico's waarvan sprake is binnen onze gemeente. Tot slot worden conclusies getrokken over het weerstandsvermogen.

Daarnaast zijn de op basis van het BBV en onze financiële verordening verplichte kengetallen opgenomen in deze paragraaf.

Beleid

De hoofdlijnen van ons beleid met betrekking tot het weerstandsvermogen en risicomanagement is vastgelegd in de financiële verordening gemeente Renkum, die op 27 januari 2021 door uw Raad is vastgesteld. De verdere uitwerking vindt jaarlijks plaats in de begroting.

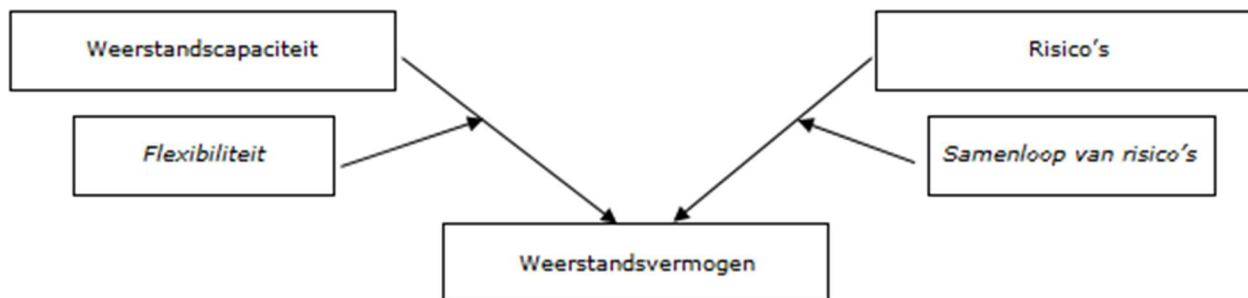
Risicomanagement is als een continu proces vormgegeven binnen de organisatie. Daarvoor is het risicomanagement ingebed binnen het beleidsvormingsproces en de planning- & controlcyclus. Het proces van risicomanagement omvat drie stappen: inventariseren, analyseren en beheersen. In hoofdlijnen zijn er vier mogelijkheden om risico's te beheersen, namelijk: elimineren, reduceren, overdragen of accepteren. Als een risico niet kan worden geëlimineerd, gereduceerd of overgedragen, dan wordt het risico geaccepteerd en zal de eventuele (financiële) schade middels de weerstandscapaciteit moeten worden afgedekt. Dit betekent overigens niet per definitie dat het risico niet beïnvloedbaar is en daarom maar geaccepteerd moet worden. Het betekent dat het risico op dit moment geaccepteerd wordt en niet op één of andere wijze is afgedekt.

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre een gemeente in staat is tegenvallers op te vangen. Van belang is daarbij om vast te stellen in hoeverre tegenvallers kunnen worden opgevangen zonder dat dit consequenties heeft voor het voorgenomen beleid in de (meerjaren)begroting.

Voor de bepaling van het weerstandsvermogen zijn twee factoren van belang, namelijk:

- de weerstandscapaciteit en
- de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van de gemeente.

In schema kan dit als volgt worden weergegeven:

Het kan noodzakelijk zijn om de weerstandscapaciteit aan te vullen, bijvoorbeeld omdat er nieuwe risico's zijn ontdekt. Het tempo waarin dit gebeurt, is afhankelijk van de flexibiliteit van de (financiële) organisatie. Bepaalde kostenposten kunnen sneller worden omgebogen dan andere.

De samenloop van risico's heeft een dubbele inhoud. Enerzijds kan de samenloop van risico's ertoe leiden dat de weerstandscapaciteit 'op' raakt. Anderzijds kunnen kleine risico's, risico's die individueel niet van belang zijn, indien ze gelijktijdig of kort na elkaar zich voordoen, toch een risico voor de weerstandscapaciteit gaan vormen.

In het vervolg van deze paragraaf zal worden ingegaan op onze weerstandscapaciteit. Vervolgens komen de risico's aan de orde. Tot slot zullen conclusies worden getrokken over het weerstandsvermogen van de gemeente en zal aanvullend worden ingegaan op enkele financiële kengetallen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit betreft de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt c.q. kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Daarbij worden incidentele en structurele weerstandscapaciteit onderscheiden.

Met het eerste wordt het vermogen bedoeld om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit invloed heeft op de hoogte van het voorzieningenniveau dat de gemeente haar burgers wil aanbieden.

Met de structurele weerstandscapaciteit worden de middelen bedoeld die permanent kunnen worden ingezet om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van het bestaande beleid.

Onze weerstandscapaciteit voor de jaren 2022 tot en met 2026 is als volgt:

Weerstandscapaciteit	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal
Bedragen x € 1.000						
Structurele capaciteit						
Onbenutte belastingcapaciteit		2.283				2.283
Begrotingsruimte						
Kostenreductie						
Totaal structureel	0	2.283	0	0	0	2.283
Incidentele capaciteit						
Post onvoorzien	0	95	95	95	95	380
Weerstandreserve	5.538					5.538
Stille reserves						0
Begrotingsruimte *)						0
Kostenreductie						0
Totaal incidenteel	5.538	95	95	95	95	5.918
Totaal weerstandscapaciteit	5.538	2.378	95	95	95	8.201

*) De positieve saldo met ingang van 2024 worden jaarlijks toegevoegd aan de vrije algemene reserve. Om die reden worden deze bedragen niet meegeteld voor het weerstandsvermogen.

Risico's

Voor de inventarisatie van risico's zijn de risico's ingedeeld naar de programma's in de jaarstukken. Niet alle risico's zijn daadwerkelijk risico's voor het weerstandsvermogen van de gemeente. Risico's waarvoor reeds een voorziening, verzekering of bestemmingsreserve is gevormd, worden niet meegenomen in deze inventarisatie. Dit geldt ook voor risico's waarvoor reeds in de projectbegroting c.q. de kostencalculatie een post onvoorzien is opgenomen.

Van de risico's is beoordeeld:

- of het een incidenteel (I) of structureel (S) risico betreft;
- wat de kans is dat het risico zich voordoet op een schaal van 1 (zeer klein) tot 5 (zeer groot);
- wat het financiële gevolg van het risico is van een schaal van 1 (€ 0 - € 25.000) tot 5 (meer dan €250.000);
- de totale score door de kans te vermenigvuldiging met het financiële gevolg;
- hoe het risico zich geeft ontwikkeld na de vorige rapportage (gestegen +; gelijkgebleven =; gedaald -/-)
- met welk risicobedrag is gerekend voor 2023.

P	Risico	Omschrijving	I/S	Kans	Omvang	Score	Ontwikkeling	Bedrag 2023
1	Wmo en jeugd-wet	Volume zorgconsumptie kan hoger liggen dan de verwachting / de rijksbijdrage. Wijziging woonplaatsbeginsel jeugd kan financiële consequenties met zich meebrengen.	I/S	4	5	20	-/-	629.000

P	Risico	Omschrijving	I/S	Kans	Omvang	Score	Ontwik- keling	Bedrag 2023
1	Door- decen- tralisatie Besche- rmd wonen	Financieel risico komt langs een ingroeipad van 10 jaar ten laste van de gemeente	S	5	5	25	-/-	100.000
1	Inko- mens- voorzie- ning	De bestandsomvang is 2022 mede door de economische effecten gedaald. Ook het voorlopig budget is met € 600.000 naar beneden bijgesteld in de meicirculaire. Op basis van de huidige uitgaven blijven de totale uitgaven naar verwachting net binnen de Rijksbijdrage. Met de septembercirculaire zal duidelijk worden in hoeverre dit budget opnieuw wordt bijgesteld en wat het voorlopig budget voor 2023 zal zijn. De lasten van bijstand worden begroot op het toegekende rijksbudget plus een gedeelte van het eigen risico voor de gemeente.	I	2	5	10	-/-	75.000
1	Minima rege- lingen	De minimaregelingen zijn een open einderegeling waar iedere inwoner die recht heeft een aanvraag voor kan indienen. Het beschikbare budget is lager dan het aantal inwoners dat een beroep kan doen op de regelingen	I	2	5	10	+	75.000
1	Bijzon- dere bij- stand	Het rijk roept gemeenten op inwoners te ondersteunen die hun energielasten niet kunnen opbrengen. Dit kan tot gevolg hebben dat het budget bijzondere bijstand ontoereikend is.	I	3	5	15	+	125.000
1	Wet inbur- gering	Landelijk gaan er geluiden op dat de middelen die het Rijk ter beschikking stelt voor de nieuwe Wet Inburgering niet toereikend zullen zijn om de	S	3	4	12	=	88.000

P	Risico	Omschrijving	I/S	Kans	Omvang	Score	Ontwikkeling	Bedrag 2023
		kosten te dekken die de uitvoering met zich mee zal brengen.						
1	Opvang vluchtelingen, asielzoekers en statushouders	Risico dat opvang van vluchtelingen uit Oekraïne, de opvang van asielzoekers en extra taakstellingen voor het huisvesten van status meer inzet vraagt dan kan worden geleverd.	I	3	4	12	+	88.000
1	Onderwijs-huisvesting	Prijsstijgingen hoger dan VNG normbekostiging	S	3	5	15	+	125.000
1	Exploitatie MFC-Doelum	Exploitatietekorten MFC Doelum en onzekerheid energietarieven	S	3	4	12	+	88.000
2	Grondprojecten	Dit betreft twee risico's: 1. Niet terug verdienen boekwaarde niet in exploitatie genomen projecten. 2. Renterisico bij niet volgens planning realiseren van verwachte opbrengsten.	I	2	5	10	+	196.000
2	Omgewings wet/ Wet kwaliteitsborging voor het bouwen	Voor nieuwe taken binnen de WKB kunnen geen leges worden geheven. Daarnaast kunnen bepaalde bouwleges niet meer opgelegd worden.	S	5	4	20	=	158.000
2	Spoorwegondergang Wolfheze	Alle kosten noodzakelijk voor de voorbereiding en realisatie van het kunstwerk zijn opgenomen in de investeringsraming. Voor de gemeentelijke onderdelen binnen het project wordt projectmanagement ingehuurd. Overige kosten zijn	S	4	4	16	=	0 (risico ontstaat na oplevering)

P	Risico	Omschrijving	I/S	Kans	Omvang	Score	Ontwikkeling	Bedrag 2023
		op dit moment niet voldoende in beeld.						
2	Verkeer	(Economische) ontwikkelingen als groei van het aantal voertuigen per huishouden, vergrijzing in de dorpen, modernisering van het wagenpark en het aantrekken van de aannemersmarkt zetten de verkeersveiligheid onder druk. Hierbij lopen we het risico aansprakelijk gesteld te worden. We hebben geen budget voor ad hoc aanpassingen maar alleen budget voor aanpassingen binnen groot onderhoud en reconstructie.	S	2	5	10	=	25.000
2	Bodemtaken	Risico dat overdracht van bodemtaken van provincie naar gemeente niet gepaard gaat met voldoende middelen.	S	3	4	12	=	88.000
2	Afvalverwijdering en -verwerking	Kosten en opbrengsten zijn afhankelijk van de mate waarin inwoners afval scheiden. Daarnaast kunnen de verwerkingstarieven van sommige afvalstromen gedurende het kalenderjaar wijzigen. Wanneer dit afwijkt van de prognoses, komt dit ten laste / gunste van de voorziening.	S	5	4	20	=	150.000 tlv voorziening afvalstoffen heffing
2	Openbare verlichting	Additionele inkomsten zorgen voor een kostendekkende businesscase. Deze inkomsten zijn ingeschat op basis van reële aannamen en terughoudende berekeningen. Echter het blijft niet geheel te voorspellen welke effecten toekomstige ontwikkelingen daadwerkelijk hebben op de hoeveelheid additionele inkomsten.	S	2	5	10	=	0 (risico ontstaat vanaf 2024)
2	Landschap	Bestrijding invasieve exoten als Japanse Duizendknoop,	I	5	3	15	=	68.000

P	Risico	Omschrijving	I/S	Kans	Omvang	Score	Ontwikkeling	Bedrag 2023
		Reuzenbereklaauw en plaagsoorten als eikenprocessierups.						
2	Klimaat verandering	Risico op schade door extreem weer	S	3	4	12	=	88.000
3	Ge-meen-telijke gebou-wen	Er wordt geen onderhoud uitgevoerd aan de gebouwen die vallen onder niet-kernareaal. Calamiteitenonderhoud gemeentehuis en gemeentewerf. Renovatie kernareaal is onderdeel van het uitvoeringsdeel vastgoedplan	I/S	5	5	25	=	225.000
3	Ge-meente lijk vast-goed	Stijging tarieven energie	S	4	4	16	+	123.000
3	Wacht-geld	Verlengde wachtgeldverplichting ivm ziekte oud wethouder (Nieuwe wachtgeldrechten na verkiezingen niet meegenomen)	I	3	5	15	-/-	360.000
3	For-matie	Risico dat personeelskosten (inclusief ziektevervangende en invulling vacatures) niet kunnen worden opgevangen binnen het beschikbare budget	S	4	5	20	=	245.000
3	Cybe-aanval-len en beveiligings-incidenten	De gemeentelijke informatievoorziening kan gehacked worden. (VB Hof van Twente, Lochem) Het financiële risico omvat onderzoekskosten, herstelkosten en tijdelijk stilvallen van de bedrijfsvoering. Voor nu hebben we de beveiliging op orde en we monitoren dit continu. Door een toename van de externe dreigingen zien wij echter toch een toename van dit risico.	I	3	5	15	+	250.000

P	Risico	Omschrijving	I/S	Kans	Omvang	Score	Ontwik- keling	Bedrag 2023
3	Con- nectie	Risico dat de gemeente wordt aangesproken voor risico's bij de Connectie Risico dat wijziging in bekostigingssystematiek leidt tot onvoorziene kaderwijzigingen Risico van onverwachte meerkosten bij de realisatie van regionale IT-projecten.	I/S	3	5	15	-/-	392.000
F	Alge- mene uit- kering	Risico dat gemeentelijke uitgaven inclusief prijsstijgingen afwijken van de ontwikkeling van het gemeentefonds. Risico van een uitname uit het gemeentefonds voor stijgende declaraties binnen het Btw- compensatiefonds.	I	2	5	10	-/-	75.000
F	Loon- en prijs- stij- gingen	Risico dat gereserveerd bedrag voor loon- en prijsstijgingen onvoldoende is om inflatie te compenseren.	S	3	5	15	+	150.000
		Overig						413.000
		Totaal						4.249.000

Het totaal van de risicobedragen per programma is als volgt becijferd.

Risico's Bedragen x € 1.000	2023 Inc	2023 Str	2024 Inc	2024 Str	2025 Inc	2025 Str	2026 Inc	2026 Str
Samenleving	604	885	94	0	443	0	611	0
Omgeving	308	369	34	74	34	0	34	123
Organisatie	1.245	518	55	0	55	0	55	225
Financiën	160	161	9	0	7	0	7	0
Totaal	2.317	1.932	191	74	538	0	706	348

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's. Het weerstandsvermogen kan in twee soorten worden verdeeld, te weten:

- Statisch weerstandsvermogen: de mate waarin tegenvallers in het begrotingsjaar zelf opgevangen kunnen worden, zonder dat de gemeente haar beleid moet aanpassen.
- Dynamisch weerstandsvermogen: de mate waarin tegenvallers gedurende meerdere begrotingsjaren kunnen worden opgevangen, zonder dat dit consequenties heeft voor de realisatie van het beleid.

Het in kaart brengen van het statisch en dynamisch weerstandsvermogen geeft de gemeente inzicht in hoeverre ze in staat is om risico's op te vangen in het huidige jaar en komende jaren. Met dit inzicht kan de gemeente tijdig maatregelen treffen om problemen te voorkomen.

Het weerstandsvermogen is niet uit te drukken in een bedrag. Het betreft een kwantificering van de confrontatie tussen de weerstandscapaciteit en de financiële risico's. Wij berekenen het statisch en het dynamisch weerstandsvermogen als volgt:

Statisch weerstandsvermogen =	(Incidentele weerstandscapaciteit jaar t t/m t+4)	x100%
	((Inc. risico's jaar t t/m t+4) + (str. risico's jaar t))	

Dynamisch weerstandsvermogen =	(Structurele weerstandscapaciteit jaar t+1 t/m t+4)	x100%
	(Structurele risico's jaar t+1 t/m t+4)	

Op basis van het coalitieakkoord streven wij naar een statisch en dynamisch weerstandsvermogen van 100%.

Het statisch en dynamisch weerstandsvermogen van onze gemeente kan op basis van de hiervoor genoemde uitgangspunten als volgt worden vastgesteld.

Statisch weerstandsvermogen	
Risico's ten opzichte van incidentele weerstandscapaciteit	
Incidentele risico's 2022 t/m 2026	3.771
Structurele risico's 2022 en 2023	1.932
Totaal	5.703
Aanwezige incidentele weerstandscapaciteit 2022 t/m 2026	5.918
Percentage	104 %

Dynamisch weerstandsvermogen	
Risico's ten opzichte van structurele weerstandscapaciteit	
Structurele risico's 2022 t/m 2026	2.353
Totaal	2.353
Aanwezige structurele weerstandscapaciteit 2022 t/m 2026	2.283
Percentage	97 %

De conclusie luidt dat het statisch weerstandsvermogen voldoet aan de norm en dat het dynamisch weerstandsvermogen bijna voldoet aan de norm.

Het dynamisch weerstandsvermogen is flink gestegen ten opzichte van de jaarstukken 2021. Toen was het dynamisch weerstandsvermogen 43 %. Dit komt enerzijds doordat de risico's zijn gedaald. Dit wordt met name veroorzaakt doordat de herverdeling van het gemeentefonds is verwerkt in de begroting. Aan de andere kant is de onbenutte belastingcapaciteit gestegen op basis van de tarieven die het rijk heeft gecommuniceerd in de meicirculaire.

Financiële kengetallen

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten is het verplicht een aantal financiële kengetallen op te nemen in de begroting en de jaarstukken. Het betreft de volgende kengetallen:

- netto schuldquote;
- netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen;
- solvabiliteitsratio;
- kengetal grondexploitatie;
- structurele exploitatieruimte;
- belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden.

De uitkomst van deze kengetallen voor onze gemeente is weergegeven in de volgende tabel.

Kengetallen	Realisatie		Begroting			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
1a. Netto schuldquote	29,9%	31,2%	41,7%	47,2%	47,1%	73,6%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	24,8%	26,6%	37,1%	42,7%	42,7%	69,0%
2. Solvabiliteitsratio	23,8%	21,2%	16,7%	16,4%	19,3%	14,2%
3. Grondexploitatie	0,0%	1,2%	0,6%	0,6%	0,0%	0,0%
4. Structurele exploitatieruimte	3,3%	2,7%	1,9%	1,1%	1,5%	-2,4%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	138,0%	122,7%	124,6%			

Beoordeling ontwikkeling kengetallen

De netto schuldquote laat door de jaren heen een stijging zien. Dit laat zich verklaren door grote investeringen in onder andere onderwijshuisvesting, wegen, riolering en het gemeentehuis / de gemeentewerf waarvoor externe financiering wordt aangetrokken. Vergeleken met andere Gelderse gemeenten is onze schuldenlast relatief laag ten opzichte van de eigen middelen (begroting 2022 gemiddeld 67 %). De bijbehorende rente- en aflossingslast vormt dan ook een relatief beperkt onderdeel van de gemeentelijke uitgaven.

De solvabiliteitsratio, oftewel het eigen vermogen in verhouding tot het balanstotaal laat een daling zien. Ook dit heeft te maken met de eerder genoemde investeringen. Hier scoren wij slechter dan het gemiddelde van de Gelderse gemeenten (begroting 2022 gemiddeld 29 %).

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. De afgelopen periode is de grondwaarde van een aantal projecten afgeboekt op basis van nieuwe contracten. Daarnaast zijn projecten afgesloten. De resterende grondwaarde is daarmee beperkt.

De structurele exploitatieruimte is erg beperkt en vanaf 2026 negatief. Dit betekent een risico voor de meerjarenbegroting, ook gezien de risico's die er op ons af komen. Dit is niet anders dan bij andere gemeenten (begroting 2022 gemiddeld 0,93 %).

De woonlasten t.o.v. het landelijke gemiddelde worden alleen op begrotingsbasis berekend. Onze woonlasten liggen hoger dan het landelijke en het Gelderse gemiddelde (begroting 2022 gemiddeld 103 %). Voor een belangrijk deel wordt dit verklaard door de relatief hoge WOZ waarden binnen onze gemeente.

De provincie Gelderland gaat voor de beoordeling van de gemeentelijke begroting uit van een categorisering van de kengetallen. Naast de financiële kengetallen wordt ook de omvang van het weerstandsvermogen meegenomen in het oordeel. De categorieën, waarbij categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest, zijn opgenomen in de onderstaande tabel. De score van Renkum voor 2023 is vetgedrukt weergegeven.

Kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	< 90 %	90 - 130 %	> 130 %
Netto schuldquote gecorrigeerd	< 90 %	90 - 130 %	> 130 %
Solvabiliteitsratio	> 50 %	20 - 50 %	< 20 %
Grondexploitatie	< 20 %	20 - 35 %	> 35 %
Structurele exploitatieruimte	> 0 %	0 %	< 0 %
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde voorgaand jaar	< 95 %	95 - 105 %	> 105 %
Weerstandsvermogen	> 100 %	80 - 100 %	< 80 %

Bovenstaande score houdt in dat Renkum matig scoort. Voor de bepaling van de toezichtsvorm (repressief of preventief toezicht) blijft het reëel en structureel sluitend zijn van de (meerjaren)begroting het bepalende criterium.

3. Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

- Kapitaalgoederen zijn investeringen waarvan het nut zich over een reeks van jaren uitstrekt.
- In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen wordt het beleidskader over het onderhoud van kapitaalgoederen zoals wegen, riolering, water, groen en gebouwen gegeven.
- Uitgaven voor onderhoud kapitaalgoederen komen op diverse beleidsvelden voor. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten. Onderhoud is ook nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen. Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de exploitatielasten gemoeid. Een goed overzicht is daarom van belang voor een goed inzicht in de financiële positie.
- Het beleid van de gemeente Renkum voor het onderhoud van kapitaalgoederen is opgenomen in onderstaande tabel.

Nota	Vaststelling
Beleidsnota Wegbeheer Renkum 2012-2017	Raad d.d. 21 december 2011. Nieuw beheerplan wegen is onderhanden.
Beheerplan Water en Riolering	Raad 29-9-2021
Groenstructuurplan "Structuur in het groen, slim verbinden" 2017-2027. Kaders van het groenbeheerplan zijn hierin opgenomen.	Vastgesteld eind 2016
Bosbeleidsplan 2018 - 2028	Vastgesteld 2017
Bomenverordening gemeente Renkum 2017	Vastgesteld eind 2016
Beleidsnota openbare verlichting 2006-2015	Het opstellen van deze nieuwe nota kan ingepland worden voor 2022.
Vastgoedplan-beleidsdeel	Raad, februari 2020
Vastgoedplan-uitvoeringsdeel	College, augustus 2021 (ter info raad september 2021)
Duurzaam Meerjaren Onderhoudsplan vastgoed (DMJOP)	Raad, september 2021

Voor de eerste drie plannen gaat het om groot onderhoud dat loopt via een onderhoudsvoorziening/-reserve. Voor de realisatie van de overige genoemde plannen zijn jaarlijks middelen opgenomen binnen de begroting.

Onderhoud wegen

Inleiding

De gemeente heeft als wegbeheerder de verplichting wegen verantwoord te beheren en te onderhouden. Zij is volgens het Burgerlijk Wetboek wettelijk aansprakelijk voor schade, die te wijten is aan of veroorzaakt wordt door gebreken aan de verharding.

Kengetallen

Totale oppervlakte van verhardingen in het beheer van de gemeente	circa 1.760.000 m ²
Binnen de bebouwde kom (circa. 75,5%)	circa 1.330.000 m ²
Buiten de bebouwde kom (circa 16%)	circa 290.000 m ²
Onverharde en halfverharde wegen (circa 8,5%)	circa 140.000 m ²

Beleidsnota Wegbeheer Renkum (BWR)

Er wordt een nieuw beleidsplan Wegen opgesteld. De vaststelling van dit beleidsstuk is beoogd voor 2023.

Integrale projectaanpak

Integrale projecten worden conform het projectmatig werken opgezet en komen zoveel mogelijk tot stand door 'werk met werk maken'. Om integrale kansen op de diverse domeinen hebben we een meerjarenonderhoudsplanning voor wegen.

Onderhoudsniveau

In het kostenbeheerplan wegen 2022 - 2026 is het onderhoudsniveau vastgesteld op B niveau.

Bestemmingsreserve wegen

Bestemmingsreserve wegen: *Doel van deze bestemmingsreserve is om kosten van uitgestelde investeringen in onder te brengen. Deze investeringen worden dan op een later moment uitgevoerd.*

Achterstallig onderhoud/ risico's/ maatregelen

- De weginspectie van 2022 geeft een beeld van de technische kwaliteit conform de CROW. In combinatie met een maatregeltoets worden de resultaten vertaald naar een onderhoudsplan incl. bijbehorende achterstanden. Het kostenbeheerplan wegen geeft de maten van achterstallig onderhoud aan.
- Niet alle wegen kunnen gelijktijdig aangepakt hiervoor is de achterstand te groot. In het meerjarige onderhoudsprogramma wordt rekening gehouden in de prioriteitstelling. Voor de doorgaande wegen vindt afstemming plaats in de regio vanwege het gebruik van elkaars omleidingsroutes.

Inflatie

Om het bedrag van de budgetbegroting op het gewenste prijspeil van het betreffende boekjaar te krijgen, wordt een inflatiecorrectie toegepast. De inflatiepercentages worden ontleend aan de CROW indexen (Risicoregeling GWW 1995).

Wat gaan we doen in 2023?

- Aan de hand van de uitkomst van de weginspecties 2022 en het onderhoudsplan onderhoud uitvoeren conform beschikbare budgetten.
- Rehabilitatie en reconstructies uitvoeren conform meerjarige vervangingsprogramma.
- Areaalbeperking vanuit projecten
- Vaststellen nieuw beleidsplan wegen

Openbare verlichting

Inleiding

De gemeente heeft als wegbeheerder de verplichting openbare verlichting verantwoord te beheren en te onderhouden. De gemeente is volgens het Burgerlijk Wetboek wettelijk aansprakelijk voor schade die te wijten is aan of veroorzaakt wordt door gebreken aan de openbare verlichting. Deze aansprakelijkheid heeft alleen betrekking op de verkeersveiligheid en laat de sociale veiligheid buiten beschouwing.

Kengetallen

Lichtmasten	circa 6.000 stuks
Armaturen	circa 6.100 stuks
LED armaturen	circa 6.100 stuks

Onderhoudsniveau

Het onderhoud is gericht op het duurzaam in stand houden van het bestaande areaal. Tevens is het beheer gericht op het tegengaan van kapitaalvernietiging.

Beleidsnota

Het beleid over de openbare verlichting is sterk verouderd. In 2015 is er voor gekozen om eerst een aanbesteding uit te voeren. Nu de aanbesteding is afgerond, werkzaamheden uitgevoerd en er nieuwe richtlijnen zijn, kan er een nieuwe beleidsnota opgesteld worden. Het opstellen van deze nota is beoogd voor 2023.

Inflatie

Om het bedrag van de budgetbegroting op het gewenste prijspeil van het betreffende boekjaar te krijgen, wordt een inflatiecorrectie toegepast. De inflatiepercentages worden ontleend aan de CROW indexen (Risicoregeling GWW 1995).

Wat gaan we doen in 2023?

Smart City Renkum verder vorm geven, hiermee additionele inkomsten proberen te generen.

Riolering

Beleidsnota: Beheerplan Water en Riolering 2022 ev

In de Wet Milieubeheer is geregeld dat de gemeenteraad een GRP telkens voor een daarbij vast te stellen periode vaststelt. In de Omgevingswet vervalt dit artikel. Om toch een beleidsmatig (tactisch en operationeel beleid) en financieel document te hebben over de gemeentelijke watertaken is een Beheerplan Water en Riolering gemaakt. De zorg voor water en riolering is een voortdurend proces dat door ontwikkelingen in de tijd moet worden aangepast.

Volgens de wetgeving is er voor de gemeente sprake van drie zorgplichten:

- de zorgplicht voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater;

- de zorgplicht voor het afvloeiende hemelwater;
- de zorgplicht ter voorkoming van structureel nadelige gevolgen van het grondwater.

Uitvoering van de maatregelen om de ambities uit het Beheerplan vorm te geven zorgt ervoor dat de inzameling en het transport van afvalwater effectief blijft verlopen. Hiermee wordt voorkomen dat er schade aan het milieu ontstaat en er overlast voor de bewoners is. Verder wordt ervoor gezorgd dat hemelwater, voor zover particulieren dat niet zelf kunnen, goed wordt ingezameld en verwerkt en dat inwoners weten waar ze met grondwatervragen terecht kunnen. De kosten van deze maatregelen worden betaald uit de rioolheffing (Gemeentewet).

Kengetallen

De riolering binnen de gemeente Renkum bestaat uit:

Vrijvervalriolering	circa 193 km
Druk- en persleidingen	circa 29 km
Pompunits voor drukriolering	77 stuks
Rioolgemalen	13 (waarvan 3 hoofdgemalen)
Individuele voorzieningen buitengebied (waaronder IBA's)	30
bergbezinkvoorzieningen (betonnen bergingen en leidingen)	5
open bergingen	4
infiltratievelden	4
In de riolering is meetapparatuur opgenomen conform het meetplan (42 locaties)	46
Peilbuizen voor het grondwatermeetnet	19
Locaties met voorzieningen voor opvang, berging, geleiding en infiltratie van hemelwater	circa 550 locaties
Waar wegen waterlopen passeren, zijn duikers of bruggen aangelegd. Bruggen en duikers in gemeentelijke wegen	circa 42 stuks

De gegevens van de riolering zijn opgeslagen in een rioleringsbeheersysteem. De toestand van de riolering wordt bewaakt door middel van inspecties met een videocamera.

Onderhoudsniveau

Er is gekozen voor het ambitieniveau 'integraal' voor afvalwater, hemelwater, grondwater en oppervlaktewater, omdat deze ambitie uitgaat van de wettelijke kaders, de fysieke omstandigheden in Renkum en de wensen van bijvoorbeeld het college. Bovendien sluiten deze ambities aan bij de lijn die in het verleden door de gemeente is gevolgd.

Beheer

- Het beheer van het rioolstelsel wordt door de gemeente gedaan. Werkzaamheden worden veelal uitbesteed.
- Het beheer van de waterlopen zoals de beken en sprengen is in handen van Waterschap Vallei & Veluwe. In overleg met de gemeente is een beheer- en onderhoudsplan opgesteld.
- De gemeente is verantwoordelijk voor de duikers in wegen en bruggen over deze waterlopen, als dit gemeentelijke wegen betreft. Groot onderhoud en vervanging van duikers en bruggen wordt uitgevoerd naar aanleiding van wegonderhoud. Er is financieel rekening gehouden met het (indien nodig) vervangen van duikers in het kostendekkingsplan voor de rioolheffing.

Achterstallig onderhoud/ risico's/ maatregelen

Door de vele wortel-ingroei in het riool is er een hoog risico voor wat betreft verstoppingen. Hiervoor is budget gereserveerd.

Voorziening GRP

Deze voorziening wordt ingezet om het Beheerplan Water en Riolering te kunnen uitvoeren en de daarmee gepaard gaande kosten te egaliseren. Het gaat hierbij om de jaarlijkse terugkerende lasten van beheer, klein onderhoud, energie, schoonhouden, administratie, verzekering etc., groot onderhoud, vervangingen en kapitaallasten van geactiveerde investeringen.

Deze voorziening wordt onder andere gebruikt om bijvoorbeeld uitgesteld schoonmaakonderhoud alsnog uit te kunnen voeren in een volgend begrotingsjaar, het 'direct afboeken' van spaarbedragen ten gunste van een vervangingsinvestering en nog niet uitgevoerd groot onderhoud.

Voor meer informatie inzake de Rioolheffing verwijzen we u naar de paragraaf Lokale heffingen.

Samenwerking

Met de waterpartners vindt overleg plaats over:

- De samenwerking en optimalisatie van de afvalwaterketen.
- Het gezamenlijk beheren van de meetnetten en verbeteren van de analyse van de meetgegevens.
- Het ontwikkelen van een visie op de afvalwaterketen in samenwerking met de partners van het Platform Water.
- Klimaatverandering: de klimaatadaptatie-thema's (wateroverlast, hitte, droogte, veiligheid) worden gevolgd. Op dit moment richt de actie zich op de wijze waarop er moet worden omgegaan met het voorkomen en oplossen van wateroverlast. Het thema 'hitte' is niet bij de vakgroep Water & Riolering ondergebracht en is niet opgenomen in het kostendekkingsplan voor de rioolheffing.
- De financiering van watertaken.

De, op gemeentelijk niveau, nader uit te werken maatregelen zijn in financiële zin meegenomen in het kostendekkingsplan voor de rioolheffing.

Wat gaan we doen in 2023?

- Dagelijks beheer kapitaalgoederen conform uitvoeringsprogramma van het Beheerplan.
- Vervanging en groot onderhoud gemengde/ vuilwaterriolering conform uitvoeringsprogramma van het Beheerplan Water en Riolering, zoveel mogelijk gecombineerd met opgaven vanuit 'wegen' en 'groen'.
- Het digitaal verwerken en beoordelen van data achterstanden.

Groen

Inleiding

- De gemeente draagt als eigenaar zorg voor het beheer en onderhoud van het openbaar groen.
- Het beleid en de bijbehorende maatregelen zijn vastgelegd in het Groenstructuurplan.
- Het regulier onderhoud en beheer wordt uitgevoerd volgens bestekken. Hierin staan de uit te voeren werkzaamheden met het bijbehorende areaal en het te behalen onderhoudsniveau vermeld. De bestekken worden jaarlijks afgestemd op het beschikbare budget en worden uitgevoerd door (onder)aannemers en het eigen Onderhouds- en Serviceteam.

Kengetallen

Beheercategorie	Oppervlakte m2.	Aantal stuks
Bomen: Straat en laanbomen		26.000
Bomen: visueel onderhoud		1.618
Bosjes	120.765	
Bosplantsoen	167.960	
Hagen	26.508	
Heesters	122.133	
Vaste planten	816	
Gazon	418.116	
Ruw gras	139.338	
Bloemrijk grasland	172.133	
Graskeien	1.435	
Speelondergronden	8.413	

Wat gaan we doen in 2023?

De kwaliteit van de regulier uitgevoerde werkzaamheden leggen wij vast door interne en externe schouwen. Dit meetinstrument wordt gebruikt voor het monitoren van de kwaliteit van de uitvoering van de werkzaamheden en het behaalde resultaat. Daarnaast wordt het instrument ook gebruikt om aan u te verantwoorden wat de stand van zaken is met betrekking tot het kapitaalgoed Groen.

Financiële middelen

Binnen de meerjaren(exploitatie)begroting is budget beschikbaar voor groenonderhoud (2F. Landschap, natuur en landgoederen, 2O. Groenonderhoud en 2Q. Bos- en natuurbeheer).

Gebouwen

Gemeentelijke gebouwen

Bij het onderhoud van gemeentelijke gebouwen wordt onderscheid gemaakt tussen onderhoud aan algemene gebouwen en aan schoolgebouwen. In deze paragraaf gaat het om het onderhoud van de algemene gebouwen omdat voor de schoolgebouwen veelal de onderhoudsverplichting bij de schoolbesturen ligt, een enkele uitzondering daar gelaten.

Kengetallen

Beheercategorie	Aantal gebouwen
Kernareaal	38
Niet kernareaal	26
TOTAAL	64

Vastgoedplan

De maatregelen die aan de gemeentelijke gebouwen moeten plaatsvinden gebeurt op basis van het vastgoedplan-uitvoeringsdeel dat door ons is vastgesteld in augustus 2021 en ter informatie aan uw raad is gestuurd. Onderdeel van het uitvoeringsdeel is een faseringsplan. In september 2021 heeft u ingestemd met het duurzaam meerjarenonderhoudsplan (DMJOP) en is de voorziening weer in het leven geroepen. In het DMJOP zijn de onderhoudswerkzaamheden voor een periode van vijftien jaar opgenomen. Jaarlijks wordt de DMJOP bijgewerkt aan de hand van de werkelijke toestand van de

gebouwen. Het DMJOP wordt 3-jaarlijks geactualiseerd. Het vastgoedplan geldt voor alle gemeentelijke gebouwen, dus ook die vallen onder de overige begrotingsposten. Financieel en qua maatschappelijk nut vallen die gebouwen echter onder de betreffende begrotingspost.

Onderhoud

Voor de instandhouding van de gebouwen in het kernareaal wordt planmatig onderhoud uitgevoerd op basis van het DMJOP. Hierin zijn de gemeentelijke sportaccommodaties die onder het kernareaal vallen en niet verzelfstandigd of geprivatiseerd zijn ook meegenomen. Totaal is gemiddeld per jaar ongeveer € 240.000 nodig om het planmatig onderhoud uit te kunnen voeren.

Het onderhoudsniveau van de werkzaamheden dat is uitgevoerd is sober en doelmatig (gemiddeld "redelijk" conditieniveau). Dit komt in grote lijnen overeen met de conditiescore 3 conform NEN 2767, zoals dat is opgenomen in het vastgestelde beleidsdeel van het vastgoedplan 2020.

Inflatie

Om het bedrag in de reserve (voorziening) groot onderhoud op het gewenste prijspeil te houden, is zowel over de inhoud van de reserve (voorziening) als op de storting in de reserve (voorziening) een inflatiecorrectie toegepast. De inflatiecijfers worden ontleend aan de prijsindexcijfers bouwkosten nieuwbouwwoningen van het CBS.

Achterstallig onderhoud/ risico's/ maatregelen

De gebouwen in het niet-kernareaal bevatten over het algemeen uitgesteld onderhoud. Deze gebouwen worden door de gemeente van de hand gedaan en niet onderhouden. In het door ons vastgestelde uitvoeringsplan is aangegeven binnen welke termijn deze gebouwen vervreemd dienen te worden.

Renovaties en nieuwbouw

In het uitvoeringsplan vastgoed staan de gemeentelijke gebouwen die voor nieuwbouw of renovatie in aanmerking komen opgenomen.

Schoolgebouwen

De gemeente heeft een zorgplicht als het gaat om renovatie, nieuwbouw en uitbreiding. Voor de gemeente Renkum zijn de onderwijsgebouwen in het nieuwe Integraal Huisvestingsplan (IHP) geregeld, dat in september 2021 is vastgesteld.

Gemeentehuis en gemeentewerf

Eind 2022 wordt een voorstel voor definitieve besluitvorming toekomstige huisvesting gemeentehuis en gemeentewerf aangeboden.

Voorziening en reserve gemeentelijke gebouwen

Naast de voorziening, die door uw raad in september 2021 weer in het leven is geroepen, dat gebruikt wordt voor de uitvoering van het DMJOP, staan de volgende middelen nog ter beschikking waarbij wordt voorgesteld om deze in te zetten voor de toekomstige huisvesting van de gemeente (gemeentehuis en gemeentewerf):

- Reserve onderhoud gebouwen
- Jaarlijkse storting reserve onderhoud gebouwen
- Reserve voorziening gebouwen
- Restant jaarlijkse storting reserve voorziening gebouwen

Overige bouwwerken

Alle kunstwerken en (martiale) monumenten zijn geïnventariseerd en in GBI verwerkt.

Gronden

Beheer van gronden gemeente Renkum gebeurt op verschillende wijzen: verhuur, pacht, erfpacht en opstal. Wanneer duidelijk is dat de gemeente de grond zelf niet nodig heeft, nu of op termijn, wordt deze verkocht.

Wat gaan we in 2023 doen?

Uitwerking geven aan uitvoeringsplan vastgoed

In het uitvoeringsplan is een faseringsplan opgenomen. Voor 2023 staan de volgende activiteiten opgenomen ten behoeven van het kernareaal, voor zover deze nog niet benoemd staan in deze paragraaf:

- Start maken met opstellen routekaart verduurzaming vastgoed
- Start maken optimaliseren exploitatie vastgoed
- Planontwikkeling gemeentelijke huisvesting (gemeentehuis en gemeentewerf) op basis van raadsbesluit (zie ook hierna)

Daarnaast wordt (verder) gewerkt aan:

- Verbeteren vastgoedregistratie
- Haalbaarheid privatiseren verschillende gebouwen/ sportparken
- Uitvoeren noodzakelijk onderhoud gemeentehuis en gemeentewerf

Onderhoud

Conform het DMJOP wordt onderhoud uitgevoerd aan het kernareaal.

Renovaties en nieuwbouw

Sportaccommodaties

In 2023 vindt de renovatie van de sporthal Doorwerth en de gymzaal Van Spaenweg plaats.

Schoolgebouwen

In de periode 2023-2026 staan de volgende scholen als volgt aangemerkt:

- Renovatie Paasberg Oosterbeek (oud deel): opstellen businessplan
- Renovatie Prinses Beatrix Renkum en Wolfheze: opstellen businessplan
- Nieuwbouw Leerdeel Doorwerth: afronden ontwerpfase, start realisatiefase

Gemeentehuis en gemeentewerf

De geplande noodzakelijk (achterstallig) onderhoud (herstelwerkzaamheden) voor 2023 wordt conform het 5 jarenplan (tot en met 2026) uitgevoerd. Dit om de bedrijfsvoering niet in gevaar te brengen. Verder wordt er uitwerking gegeven aan het raadsbesluit omtrent de toekomstige huisvesting.

Gronden

In 2023 gaan we verder met de huidige vorm van beheer en wordt bij vrijkomende gronden beoordeeld of ze afgestoten kunnen worden.

4. Financiering

Inleiding

In de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) is vastgesteld hoe decentrale overheden om moeten gaan met hun financierings- of treasuryfunctie. De treasuryfunctie wordt hierbij gedefinieerd als: "het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op: de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's".

De gemeente Renkum heeft de kaders voor het financieringsbeleid vastgelegd in de "Financiële verordening gemeente Renkum". In de financieringsparagraaf in de begroting en de jaarrekening komen de specifieke voornemens respectievelijk de uitvoering van het beleid op het gebied van financiering aan de orde.

In deze financieringsparagraaf gaan we in op de uitvoering van het treasurybeleid in 2023. Daarbij zijn allereerst de algemene ontwikkelingen die de financieringsfunctie beïnvloeden weergegeven. Vervolgens wordt kort ingegaan op het treasurybeheer in 2023. Tot slot komt het rentebeleid aan de orde.

Ontwikkelingen

Eén van de belangrijkste externe ontwikkelingen waarmee rekening gehouden moet worden is de renteontwikkeling. We kijken daarbij naar de korte rente (looptijd < 1 jaar) en de lange rente (looptijd > 1 jaar).

De 3-maandsrente bedroeg begin 2022 -0,5 %. In september 2022 is dat rond de 1,2 %. De 10-jaarsrente noteerde begin 2022 0,5 %. Per 1 september ligt deze rente op 3,2 %. Waarbij we zien dat leningen met een lange looptijd (> 40 jaar) nog wel tegen lagere rente worden verstrekt.

De verwachting van de grote banken is dat de korte termijn rente het komende jaar zal stijgen naar boven de 3 %. Voor de lange termijn rente is de verwachting dat deze zal stijgen naar 3,4 %.

In de meerjarenbegroting rekenen we voor de rente over het financieringstekort met 1,0 % voor 2023, waarna dit jaarlijks met 0,5 % oploopt tot 2,0 % met ingang van 2025. Voor de toerekening van rentekosten aan investeringen is, op basis van de verwachte rentekosten, gerekend met 2,00%.

Treasurybeheer

Treasurybeleid gemeente Renkum

De doelstelling van ons treasurybeleid is op hoofdlijnen het blijvend toegang houden tot financiële markten tegen acceptabele condities, zonder ongewenste risico's en tegen minimale kosten. Daarnaast willen we renteresultaten optimaliseren, een goede financiële infrastructuur opzetten en onderhouden en adequate informatiestromen realiseren.

Het realiseren van deze doelstellingen heeft continu de aandacht. Hiervoor is het nodig maatregelen te treffen op het gebied van risicobeheer, gemeentefinanciering en kasbeheer.

Risicobeheer

Renterisicobeheer

Het renterisico van een gemeente is te verdelen in renterisico over vlottende schuld (looptijd < 1 jaar) en renterisico over vaste schuld (looptijd > 1 jaar).

Het renterisico over vlottende schuld wordt bepaald in relatie tot de kasgeldlimiet. Deze limiet geeft de maximaal toegestane omvang van de vlottende schuld weer. De hoogte van de kasgeldlimiet is een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van de omvang van de begroting per 1 januari. In tabel A vindt voor 2023 tot en met 2026 de toetsing aan de kasgeldlimiet plaats. Op basis van de huidige leningenportefeuille is het noodzakelijk om extra langlopende financiering aan te trekken vanaf 2024. De financieringsbehoefte bedraagt € 2,9 miljoen voor 2024, € 6,3 miljoen voor 2025 en € 30,8 miljoen voor 2026. Wanneer we overgaan tot het aantrekken van deze langlopende financiering, voldoen we aan de kasgeldlimiet.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Netto vlottende schuld						
Vlottende schulden	0	0	11.669	18.046	18.042	18.024
Vlottende middelen	9.763	9.750	9.539	9.539	9.539	9.539
Netto vlottende schuld (+) of overschot middelen (-)	-9.763	-9.750	2.130	8.507	8.503	8.485
Toegestane kasgeldlimiet						
Begrotingstotaal	90.506	102.381	101.318	100.768	102.664	100.180
Kasgeldlimiet (in % van de grondslag)	0	0	0	0	0	0
Minimum bedrag	300	300	300	300	300	300
Toegestane kasgeldlimiet	7.693	8.702	8.612	8.565	8.726	8.515
Ruimte onder kasgeldlimiet	17.456	18.453	6.483	58	223	30

Tabel A Kasgeldlimiet

Het renterisico over vaste schuld wordt gezien in relatie tot de renterisiconorm. Deze norm geeft de maximaal toegestane omvang van dat deel van de vaste schuld waarover renterisico wordt gelopen weer. De norm houdt in dat we maximaal over 20 % van het begrotingstotaal renterisico mogen lopen. De raming van de ruimte/overschrijding voor de jaren 2023 tot en met 2026 is weergegeven in tabel B. De raming is gebaseerd op de huidige leningenportefeuille.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2023	2024	2025	2026
(1) Rentehervormingen				
(2) Aflossingen	2.155	2.168	2.180	1.693
(3) Renterisico (1+2)	2.155	2.168	2.180	1.693
(4) Renterisiconorm	20.051	20.016	20.008	19.965
(5) Ruimte onder renterisiconorm (4-3)	17.896	17.848	17.828	18.272
Berekening renterisiconorm				
(4a) Begrotingstotaal	100.257	100.082	100.039	99.827
(4b) Vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
(4) Renterisiconorm (4a x 4b)	20.051	20.016	20.008	19.965

Tabel B Renterisiconorm

Kredietrisicobeheer

In tabel C vindt u een overzicht van de door de gemeente Renkum verstrekte gelden, gegroepeerd per risicogroep. De groepen zijn (globaal) gerangschikt naar oplopend risico.

Risicogroep <i>Bedragen x € 1.000</i>	Met/zonder (hyp.) zekerheid	Restant schuld per 31-12-2022
Gemeenten/provincies	zonder	
Overheidsbanken	zonder	
Financiële instellingen (A en hoger)	zonder	3.375
Overige toegestane instellingen	met en zonder	2.077
Totaal		5.452

Tabel C Kredietrisico op verstrekte gelden

Gemeentefinanciering

Financiering

De leningenportefeuille per 31 december 2022 is weergegeven in tabel D. De mutaties in 2022 en de invloed hiervan op de gemiddelde rente is terug te vinden in tabel E.

Leningnummer	Oorspr. bedrag	Aanvang	Einde looptijd	Rente	Aflossing 2022	Restant 31-12- 2022
40107281	3.000	2012	2022	2,63 %	300	0
40.109.666	5.000	2015	2025	0,56 %	500	1.500
Lening optisport	728	2015	2029	4,96 %	52	364
Lening prv Noord Brabant	8.000	2018	2038	1,35 %	400	6.400
40113864	10.000	2020	2040	0,53 %	500	9.000
Totaal					1.752	17.264
Projectlening Mfc Doelum	5.830	2014	2034	2,87 %	253	4.413
Projectlening Mfc Doelum	9.370	2014	2054	3,22 %	139	8.601
Projectlening scholen Renkum	5.200	2018	2058	1,577%	130	4.680
Projectlening scholen Renkum	300	2018	2038	1,29 %	15	240
Projectlening school Doorwerth	6.200	2022	2062	1,29 %		6.200
Totaal projectfinanciering					537	24.134
Totaal					2.577	41.398

Tabel D Leningenportefeuille (bedragen x € 1.000)

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2022	19.016	0,95 %
Nieuwe leningen		
Reguliere aflossingen	1.752	1,45 %
Vervroegde aflossingen		
Renteaanpassingen (oud percentage)		
Renteaanpassingen (nieuw percentage)		
Stand per 31 december 2022	17.264	0,93 %

Tabel E Mutaties in leningenportefeuille (excl. projectleningen)

Uitzetting

De door de gemeente uitgezette (lange termijn) gelden zijn als volgt onder te verdelen:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Stand per 31-12-2022	Gemiddeld Rendement
Deelnemingen	928	17,5 %
Leningen	4.524	1,3 %
Totaal	5.452	4,1 %

Tabel F Uitgezette gelden

Relatiebeheer

Huisbankier van de gemeente Renkum is de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Het grootste deel van onze reguliere bankzaken loopt via deze bank. Door de invoering van het Schatkistbankieren per 1-1-2014 moeten wij overtollige middelen overboeken naar de schatkist. Op het gebied van gemeentefinanciering wordt gebruik gemaakt van diverse financiële instellingen. Voordat middelen worden aangetrokken of uitgezet, worden offertes aangevraagd bij minimaal twee instellingen. Vervolgens wordt gekozen voor die instantie die de meest gunstige condities voor de gemeente aanbiedt.

Kasbeheer

Evenals voor lange termijn financiering wordt ook voor korte termijn financiering de tarieven van een tweetal instellingen met elkaar vergeleken.

Sinds de invoering van het schatkistbankieren moeten (tijdelijke) overtollige middelen worden gestort in de schatkist van het rijk. Dit geldt tot 1 juli voor alle middelen boven de drempel van 2 % van het begrotingstotaal met een minimale drempel van € 1.000.000. In verband met de diverse betaalstromen (salarissen, loonbelasting, uitkeringen en voorschotten sociaal domein, betaalbatches crediteuren) merken wij dat het drempelbedrag regelmatig niet volstaat. Wij dienen, op basis van kortlopende liquiditeitsoverzichten en bezettingsgraad, soms meer saldo op onze lopende rekeningen te hebben, omdat gemeente Renkum maximaal € 1.500.000 per dag kan laten terugstorten. Een hoger bedrag dient minstens 5 werkdagen van te voren worden aangevraagd. Automatisch afroemen bij BNG is dan ook geen optie. De kosten (fte) wegen niet op tegen de baten (0% creditrente).

5. Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf worden het beleid en de risico's ten aanzien van de bedrijfsvoering beschreven. Om de doelstellingen die we hebben genoemd in de programma's te kunnen realiseren is een goede bedrijfsvoering noodzakelijk. Criteria met betrekking tot een goede bedrijfsvoering zijn daarbij:

- rechtmatigheid: handelen volgens de geldende wet- en regelgeving;
- betrouwbaarheid: de (wettelijke) regels voorspelbaar uitvoeren en handhaven;
- transparantie: inzicht bieden in de uitvoering van de programma's en de ondersteunende processen;
- doelmatigheid: het realiseren van bepaalde prestaties met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen;
- doeltreffendheid: de effecten bereiken die beoogd waren;
- responsiviteit: inspelen op de maatschappelijke ontwikkelingen en de wensen van de burgers.

De beleidsvoornemens op het gebied van de bedrijfsvoering hangen nauw samen met de in het programma Organisatie genoemde voornemens.

Financiële en controle verordeningen

In het kader van de Gemeentewet is het verplicht dat alle gemeenten beschikken over een drietal verordeningen genoemd naar de respectievelijke artikelen in de Gemeentewet, te weten:

- art. 212: de financiële verordening (jan. 2021);
- art. 213: de controleverordening (jan. 2021);
- art. 213a: de verordening over doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken (jan. 2021).

Met deze verordeningen formuleert uw raad belangrijke kaders om de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van het geformuleerde beleid te waarborgen.

Verordening over doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken (audits)

Het doel van de auditonderzoeken en aanvullende auditactiviteiten is om een bijdrage te leveren aan de duurzame verbetering van de gemeentelijke processen en afstemming tussen beleid en uitvoering. De auditcyclus van de gemeente Renkum is ingericht op basis van de kwaliteitscirkel van Deming (Plan-Do-Check-Act). Hiermee ontstaat een cyclisch proces van leren en verbeteren.

Hieronder informeren we u over de lopende auditactiviteiten. Het auditplan 2023 zal naar verwachting in december door ons worden vastgesteld en, in overeenstemming met de verordening art. 213a, ter kennisname naar uw raad worden gezonden. Vervolgens vindt u een overzicht van de verbeterplannen in uitvoering en tot slot de lijst van de afgesloten verbeterplannen die in aanmerking komen voor een lijncontrole in 2023. In de jaarrekening wordt u geïnformeerd over de resultaten.

Lopende auditactiviteiten, onderzoeksplan 2022

Audit-activiteiten	Beknopte beschrijving	Status
Audit "AV-HO"	Interne audit naar de algemene voorziening voor huishoudelijke ondersteuning. Sinds juli 2020 valt de huishoudelijke ondersteuning onder de algemene voorzieningen Wmo en wordt door de aanbieders uitgevoerd op basis van enkele criteria. In de audit wordt onderzocht welke taken betrokkenen hebben, in hoeverre de vastgestelde criteria ook toegepast worden door de aanbieders en tot welke resultaten de nieuwe aanpak heeft geleid.	Het auditteam heeft het onderzoek uitgevoerd conform het plan van aanpak. Het conceptrapport is gereed en is eind augustus aan geauditeerden verzonden voor wederhoor. N.a.v. het definitieve rapport zullen de proceseigenaren een verbeterplan opstellen. Beide documenten zullen aan het college aangeboden worden ter vaststelling. Vervolgens zal het college beide documenten (rapport en verbeterplan) aan de raad aanbieden ter informatie, naar verwachting eind dit jaar.
Procesbewaking nieuwe verbeterplannen	-Verzuim -Vastgoedbeheer -AV-HO	-Het actieplan n.a.v. de audit Grip op verzuim is door het college vastgesteld en in maart 2022 aan de raad verzonden ter informatie. -Het actieplan n.a.v. de lijncontrole vastgoedbeheer is door het desbetreffende Mt-lid vastgesteld in maart 2022. -Het verbeterplan AV-HO zal opgesteld worden na afronding van de bovengenoemde audit.
Monitoring verbeterplannen in uitvoering	De monitoring van de verbeterplannen heeft betrekking op alle verbeterplannen in uitvoering en geldt als sturingsinstrument voor het MT. (Zie volgende paragraaf)	Twee keer per jaar uit te voeren, bij begroting en jaarrekening. Jaarlijks wordt een rapportage ter informatie aan de raad aangeboden.
Lijncontrole "Inkopen en aanbestedingen	De lijncontrole heeft betrekking op de processen uit de voorgaande audit. Het doel hiervan is om na te gaan in hoeverre de geplande verbetermaatregelen daadwerkelijk zijn ingevoerd en of er aanleiding is de desbetreffende processen opnieuw onder de loep te nemen.	De voorbereidingen zullen na afronding van de audit AV-HO starten en afhankelijk van de breedte mogelijk begin 2023 worden afgerond.
Auditplan 2023	Het college stelt het jaarlijkse auditplan vast en verzendt het ter informatie aan raad en rekenkamercommissie.	Het onderzoeksplan wordt voorbereid in het laatste kwartaal van het jaar en vóór 31 december 2022 vastgesteld door het college

Verbeterplannen in uitvoering

N.a.v. de uitgevoerde audits hebben de proceseigenaren verbeterplannen opgesteld. De volgende zijn in uitvoering:

Verbeterplan in uitvoering	Jaartal audit	Status
Procesoptimalisatie	2017	Verbeterplan vastgesteld door college; drie verbetermaatregelen in uitvoering; één geïmplementeerd.
Regie op verbonden partijen	2020	Verbeterplan vastgesteld door college. Vier maatregelen zijn uitgevoerd/ ingebed, enkele zijn in uitvoering, enkele zijn doorgeschoven naar 2023 vanwege andere prioriteiten die recent zijn gesteld als gevolg de vluchtelingen- en statushouders-crisis en de discussie m.b.t. bestuurlijke toekomstscenario's.
Grip op verzuim	2021	Verbeterplan vastgesteld door college in maart 2022. Eerste verantwoording: drie maatregelen in uitvoering, één ingebed, één nog in te plannen.

Lijncontroles op afgesloten verbeterplannen

De lijncontroles vormen een onderdeel van de auditcyclus en hebben betrekking op "afgesloten" verbeterplannen. De auditor gaat na in hoeverre de geplande verbetermaatregelen daadwerkelijk zijn ingevoerd en ingebed. In 2023 komen de volgende verbeterplannen in aanmerking voor een lijncontrole:

- Archief- en Dossiervorming
- P-systematiek
- Regievoering op ODRA
- Grip op verzuim, onderdeel "verzuimacties door leidinggevenden"
- RO- processen
- Procesoptimalisatie

Met de vaststelling van het auditplan 2023 zal de definitieve keuze van één lijncontrole worden gemaakt.

Organisatie en formatie

De organisatie is volop in ontwikkeling om de basis op orde te brengen en om goed in te kunnen spelen op de (toekomstige) ontwikkelingen. Onderdeel daarvan is het eigenaarschap goed te verankeren in de organisatie. Dit brengt met zich mee dat naast het reguliere werk capaciteit nodig is om deze ontwikkelingen vorm te geven. Dit blijkt steeds weer een uitdaging met de schaalomvang van onze gemeente en de steeds grotere krapte op de arbeidsmarkt. Daarnaast maakt het structureel hogere percentage ziekteverzuim de druk op de beschikbare capaciteit nog hoger.

Op basis van de uitkomsten van de benchmark, de toekomstscenario's en de heröorientatie van de BVO De Connectie zal in 2023 een vertaling gemaakt worden naar de strategische personeelsplanning.

Organisatieontwikkeling

In afwachting van de besluitvorming over de toekomstvisie worden in het kader van organisatieontwikkeling gerichte activiteiten op het terrein van arbeidsmarkt strategie ontwikkeld en zullen verbeterlagen in het onboarden van medewerkers worden doorgevoerd. Ook het ziekteverzuim krijgt extra aandacht.

We zullen procesoptimalisatie verder vorm geven, waarbij de verbetering van het ambtelijke deel van de Budgetcyclus in het eerste kwartaal van 2023 zal worden uitgewerkt. Daarnaast zal de versterking van project matig werken in het eerste half jaar worden opgepakt.

Met besluitvorming over de toekomstvisie ontstaan nieuwe perspectieven die de basis vormen voor verdere doorontwikkeling van de organisatie.

Arbeidsmarkt en strategisch personeelsbeleid

De arbeidsmarkt wordt krappere, dat voelen we in alle domeinen en alle geledingen. In 2022 hebben we de focus op werving gelegd om onze kans op de arbeidsmarkt te vergroten. Dit heeft ervoor gezorgd dat we meer sollicitanten kregen dan voorheen. In 2023 zal echter meer gekeken moeten worden naar nieuwe strategieën om alle vacatures vervuld te krijgen. Onder meer het veranderende perspectief als gevolg van de maatschappelijke ontwikkelingen, digitale mogelijkheden en data-gestuurd werken, én de bestuurlijke toekomstkeuze van de gemeente Renkum vragen om heroverweging op het gebied van strategisch personeelsbeleid.

In 2023 zal prioriteit worden gegeven aan de werving en selectie van nieuwe medewerkers met het oog op de korte en de middellange termijn. Daarnaast besteden we aandacht aan het binden en boeien van zittende medewerkers en het inwerken van nieuwe medewerkers.

Schaarste van personeel vraagt om continue bijstelling en prioritering. Over deze consequenties en de keuzes hierbij zal, zoals afgesproken, de raad regelmatig geïnformeerd worden.

Daarnaast worden de ingezette procesoptimalisaties, de waarde-gestuurde ontwikkeling van de organisatie, het verbeteren van de samenhangende sturing op doelstellingen en deregulering voortgezet conform de besluitvorming in de Voorjaarsnota 2022.

In 2023 zal de strategisch P&O adviseur bovengenoemde focuspunten beleidsmatig vormgeven.

Formatieontwikkeling

<i>x € 1.000</i>	2022	2023	2024	2025	2026
Decentraal formatiebudget	14.371	15.933	15.857	15.767	15.627
Centraal formatiebudget	471	580	480	522	639
Totaal formatiebudget	14.842	16.513	16.337	16.289	16.266
Geld vragende voorstellen	100				
<i>x € 1</i>					
Gemiddelde loonsom	75.665	78.336			
Aantal fte decentraal	189,93	203,39			

De beperkte flexibele ruimte in het formatiebudget 2023 is minimaal nodig om flexibel in te kunnen spelen op ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Dit is inclusief een budget voor ziektevervangings. Het beschikbare budget voor ziektevervangings is voldoende om het structureel te hoge ziekteverzuim op te vangen.

Ziekteverzuim

Ondanks een aanscherping van het ziekteverzuimprotocol steeg het ziekteverzuim van 7,5% in 2021 naar 8,5% in juli 2022. We blijven veel aandacht besteden aan het verzuim, ook omdat het hoger is dan gemiddeld in vergelijkbare gemeenten. De verzuimcoach ondersteunt de leidinggevenden met informatie en advies. De aanpak om het ziekteverzuim terug te dringen lijkt vruchten af te werpen, maar het medisch verzuim blijft oplopen. Het zal nog zeker 2 jaar duren om richting het landelijk gemiddelde te bewegen. Hierin zal de arbodienstverlener ook een rol in hebben. Er is een brochure voor medewerker en leidinggevende opgesteld waarin de rol verdeling en verwachtingen over en weer uitgewerkt staat.

Omdat de werkgever in verband met de privacywetgeving geen inzage heeft in de aard van het ziekteverzuim en omdat de organisatie relatief klein is, zijn er geen verantwoorde conclusies te trekken over het ziekteverzuimpercentage. Het is aannemelijk dat ziekte als gevolg van covid-besmettingen (hieronder niet te verstaan quarantaine situaties) een aandeel heeft gehad in het aantal ziekmeldingen en we veronderstellen dat het ziekteverzuim lager was geweest zonder de pandemie.

Ziekte duur	2019	2020	2021	2022 tm juli
1-7 dagen	0,74	0,50	0,44	0,57
8-42 dagen	0,58	0,72	0,58	1,88
43-365 dagen	3,20	5,09	3,28	3,39
366-730 dagen	1,68	1,49	2,43	0,88
twee jaar en langer*	1,05	1,09	0,77	1,84
Totaal	7,25	8,89	7,5	8,56

*De CAO Gemeenten kent een 3^e ziektejaar waarbinnen een medewerker niet ontslagen mag worden als hij minder dan 80% arbeidsongeschikt is.

voor 2023 streven we naar het terugbrengen van het ziekteverzuim tot 7,4% op jaarbasis.

Waarde(n)vol samenwerken

Ondanks het grotendeels thuis werken, zijn organisatieontwikkelingen gestart waarmee we de organisatie versterken. MT, leidinggevenden en een koplopersgroep van medewerkers en leidinggevenden werden getraind in de organisatiewaarden: persoonlijk leiderschap, wendbaarheid, helderheid, gemak en aandacht. Veel aandacht werd besteed aan hoe deze waarden toe te passen in de werkzaamheden, zodat de organisatievisie:

- een wendbare organisatie;
- betrouwbare (digitale) dienstverlening;
- een goede werkgever;
- samenwerken met partners waar dat slimmer is.

gerealiseerd kon worden.

In 2023 wordt deze ontwikkeling voortgezet met trainingen voor alle medewerkers. De eerste trainingen zijn gegeven in 2022. Vervolgtrainingen vinden plaats per team, mede om de binding onderling te versterken. De eerste indrukken van deelnemers zijn positief, medewerkers ervaren dat ze door de trainingen meer 'in control' zijn.

ICT en informatiebeheer

Het informatiebeleid is gericht op onze informatievoorziening en informatiebeveiliging, inclusief bescherming van persoonsgegevens. We vertalen ons informatiebeleid naar duidelijke opdrachten en zorgen dat we aansluiten bij de behoeften van de gebruikers. Om de beoogde resultaten te behalen vindt regionale afstemming plaats op de beleidsterreinen en de uitvoering van (ICT) projecten, in nauwe samenwerking met De Connectie.

Het vraagt veel van onze gemeentelijke organisatie en haar informatievoorziening om continu bij te blijven op maatschappelijke ontwikkelingen en zorg te dragen voor betrouwbare informatie aan de organisatie en haar burgers. Het voeren van regie op de portefeuille informatievoorziening vraagt om een vervolg op de ingezette koers voor regionale samenwerking op het informatiebeleid, informatiemanagement, informatie- en technologiebeheer, projectmanagement, informatie beveiliging en bescherming persoonsgegevens. Deze samenwerking en schaalvergroting is noodzakelijk om op ontwikkelingen in te kunnen spelen, te voldoen aan de hoge wettelijke eisen, continuïteit te borgen, in een krappe arbeidsmarkt voldoende gekwalificeerd personeel te kunnen binden en de kosten beheersbaar te houden.

Het vertalen van ons informatiebeleid naar duidelijke opdrachten voor de uitvoering gaat zorgen voor het aansluiten bij de (toekomstige) behoeften van de gebruikers en kostenbeheersing. Voorwaarde zijn het inrichten van de lokale i-strategie in aansluiting met de regionale ambitie, het intern en in samenwerking inrichten van een projectorganisatie en het beheer van de informatievoorziening. Dit doet een beroep op het aanpassingsvermogen van de lokale organisatie en vraagt om het maken en prioriteren van keuzes.

Harmonisatie agenda

De harmonisatie- en standaardisatieagenda is een belangrijke randvoorwaarde om de toenemende structurele lasten van informatievoorziening en digitalisering betaalbaar te houden. Dit zal echter nog wel investeringen vragen waar in het beschikbare ontwikkelingsbudget geen ruimte voor is. Wij doen daarvoor een budgetaanvraag van € 500.000 om daarmee te voorkomen dat voor elke aanvullende activiteit budget moet worden gevraagd. Dit kan de voortgang onnodig vertragen. Het harmoniseren en standaardiseren van processen wordt in 2023 opgestart.

De G3-gemeenten moeten klaar gemaakt worden voor meer data-gedreven werken en landelijke ontwikkelingen. Een regionale i-visie met i-strategie is in ontwikkeling en zal een leidraad vormen voor de richting waarin de informatievoorziening zich gaat ontwikkelen. De regievoering, continuïteit en kwaliteit van de informatievoorzieningsprojecten-portefeuille brengen we naar een hoger plan om de huidige gemeentelijk dienstverlening aangesloten te houden op de wettelijke verplichtingen en ontwikkelingen in de digitale dienstverlening en daarmee klaar te zijn voor de toekomst.

De I-agenda bestaat uit de volgende onderdelen:

- De regionale I-visie;
- De digitale werkplek;
- Harmonisatie- en standaardisatieagenda;
- De lokale projectenportfolio (w.o. noodzakelijke wet- en regelgeving);
- Informatiebeveiliging en businesscontinuïteit.

De regionale I-visie is een belangrijke randvoorwaarde om het opdrachtgeverschap richting De Connectie goed vorm te geven en toekomstige ontwikkelingen gezamenlijk op te kunnen pakken. Hierdoor wordt slagkracht gecreëerd en kunnen schaalvoordelen worden behaald. Binnen de gemeente Renkum staat de financiële ruimte onder druk en ook de uitgevoerde benchmark laat zien dat de informatiseringskosten al aanzienlijke bijdragen vragen van de gemeente Renkum. In de regionale samenwerking zal eerst een doorrekening van de I-visie en de harmonisatie- en standaardisatieagenda met verschillende scenario's worden gedaan. Daarna zal het ambitieniveau worden bepaald.

In het laatste kwartaal van 2022 verwachten we de uitkomsten van het onderzoek naar harmonisatie van ICT van de samenwerkende gemeenten en de Connectie. Op basis daarvan zal een Harmonisatie agenda worden opgesteld. De uitvoering van deze agenda zal in 2023 starten met het ontwikkelen van een gemeenschappelijk Archiefsysteem.

Ter dekking van de kosten van de uitvoering van de harmonisatieagenda is een reserve gevormd.

Een aantal grote projecten: de implementatie van de Omgevingswet en de implementatie van de Wet Open Overheid loopt in 2023 en volgende jaren nog door. Het project implementatie nieuw zaakstelsel voeren we samen met Rheden uit en wordt in 2023 opgeleverd.

Verder zal in 2023 een aantal vakapplicaties uitgebreid of vervangen worden. Waar mogelijk proberen we meteen te harmoniseren. En ondertussen leren we gaandeweg werken in de cloud (office365, teams) en met de nieuwe telefooncentrale.

Informatiebeveiliging en businesscontinuïteit

Digitalisering heeft een grote impact op de levens van onze inwoners. We leven in een informatie- en netwerksamenleving die steeds complexer wordt. Traditioneel beschikt de gemeente over privacy- en concurrentiegevoelige datasets over en voor inwoners en ondernemers. Door de toenemende digitalisering van werkprocessen en dienstverlening wordt informatiebeveiliging en bescherming van persoonsgegevens steeds belangrijker. Onze ambitie is om hierbij minimaal te voldoen aan wettelijke normen zoals die zijn vastgelegd in de Algemene Verordening Gegevensbescherming en de Baseline Informatiebeveiliging Overheid.

In 2023 geven we hier nader inhoud aan door:

- naleving van de AVG te toetsen en de opvolging van de verbeterplannen te monitoren.
- het uitvoeren van audits en zelfevaluaties aan de hand van de ENSIA systematiek (Eenduidige Normatiek Single Information Audit)
- verantwoording afleggen over het beheer van basisregistraties en het gebruik van DigiD
- de opvolging van verbeterplannen uit audits en zelfevaluaties te monitoren
- een regionaal geharmoniseerd bewustwordingsprogramma gericht op informatiebeveiliging en bescherming persoonsgegevens op te zetten
- implementeren van een regionaal geharmoniseerd informatie security management systeem (ISMS)
- ontwikkelen Business Continuïteit Plan in samenwerking met De Connectie
- ons voor te bereiden op mogelijke digitale beveiligingsincidenten en -crisis
- bij het prioriteren en plannen van projecten en beveiligingsmaatregelen risicomanagement toe te passen.
- Afhandeling van AVG verzoeken (Rechten van Betrokkenen)

In het kader van de wet Open Overheid en de wet Hergebruik Overheidsinformatie gaan we in 2023 onderzoeken hoe we proactief onze openbare datasets makkelijker en efficiënter beschikbaar kunnen stellen aan ondernemers en burgers, bijvoorbeeld via een dataportaal.

Overigen

Rechtmatigheidsverklaring College

Op basis van artikel 20 van de Financiële verordening geven we in de paragraaf bedrijfsvoering een toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording vanuit het college.

Naar aanleiding van de voorstellen van de commissie Depla in het rapport 'Vernieuwing van de begroting en verantwoording van gemeenten', legt het college met ingang van het verslagjaar 2023 in de jaarrekening verantwoording af over de rechtmatigheid. Deze verantwoording vindt plaats op basis van een model dat is opgesteld door de commissie BBV. Daarnaast zal in de bedrijfsvoeringsparagraaf toelichting worden gegeven op de rechtmatigheidsverklaring.

De accountant geeft een getrouwheidsoordeel af over de jaarrekening, waarvan de rechtmatigheidsverantwoording onderdeel uitmaakt. Het huidige afzonderlijke rechtmatigheids-oordeel in de controleverklaring van de accountant komt daarmee te vervallen.

Deze wijziging benadrukt de verantwoordelijkheid van het college voor de rechtmatigheid. Het is vervolgens aan de Raad om de rechtmatigheidsverantwoording van het college te bediscussiëren en te beoordelen. De achterliggende gedachte bij deze wetswijziging is dat het (zelf) geven van een rechtmatigheidsverantwoording een kwaliteitsimpuls geeft voor de interne processen en beheersing. Het college moet immers kunnen steunen op een goed functionerend systeem van interne beheersing en controle, om te waarborgen dat de gemeente bij alle (financiële) beheershandelingen en transacties de wet- en regelgeving naleeft. Daarnaast is de verwachting dat eerder het gesprek wordt gevoerd over wat het college gaat doen om eventuele bestaande onrechtmatigheden op te heffen of nieuwe onrechtmatigheden te voorkomen.

Het college heeft in 2021 en 2022 de eerste voorbereidingen getroffen voor de invoering van de rechtmatigheidsverklaring. In 2023 worden verdere stappen ondernomen, zodat de eerste rechtmatigheidsverklaring van het college kan worden opgenomen in de jaarrekening 2023.

6. Verbonden partijen

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

1. Algemene informatie

Doel	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is opgericht met het doel om slagkracht te organiseren voor de grote opgaven die op de regio afkomen en om te komen tot een transparante en democratisch gelegitimeerde regionale besluitvorming. De samenwerking in de Groene Metropoolregio is opgabegericht. De regionale opgaven - de Verbonden Regio, Productieve Regio, Circulaire Regio, Ontspannen Regio en Groene Groeiregio - zijn gericht op het bereikbaar houden van de regio; het duurzaam, energieneutraal en circulair maken van de regio; en het zorgen voor het behoud van de leefomgeving en de ontspannen leefkwaliteit in de regio.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, om precies te zijn een openbaar lichaam.
Datum oprichting	1 januari 2021
Vestigingsplaats	Elst
Deelnemende partijen	18 gemeenten: Arnhem, Beuningen, Berg en Dal, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Rijnwaarden, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Belang Renkum	<ul style="list-style-type: none"> Het algemeen bestuur van de Groene Metropoolregio bestaat uit 18 leden; iedere gemeente vaardigt een collegelid af. De afgevaardigden hebben een stemverhouding naar rato van het inwonertal van de gemeente. Renkum heeft twee stemmen in het algemeen bestuur. Voor de begroting van het regiobureau (de inwonerbijdrage) is de stemverhouding: de meerderheid van stemmen onder de voorwaarde dat die de meerderheid van de inwoners vertegenwoordigen. Uitgangspunt van de samenwerking in de Groene Metropoolregio is dat deze opgabegericht is: de regiogemeenten stellen concrete regionale opgaven in een jaarlijks programma vast. Iedere gemeente kan daarbij intekenen op één of meerdere regionale opgaven. We kunnen als Renkum zelf besluiten of we met een opgave willen meedoen, en daarvoor budget en capaciteit beschikbaar stellen.
Vertegenwoordiging Renkum	Burgemeester Agnes Schaap vertegenwoordigt Renkum in het algemeen bestuur van de Groene Metropoolregio. Tevens is zij bestuurlijk opdrachtgever van de regionale opgave de Ontspannen Regio. Wethouder Joa Maouche is lid van het bestuurlijk opgaveteam van de regionale opgave de Circulaire Regio. Raadsleden Dorien Firet en Oswald Velthuisen vertegenwoordigen Renkum in de Regioagendacommissie van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	

We moeten als gemeente in staat zijn om ons aan te passen aan een steeds veranderende omgeving en kunnen aansluiten op de wensen en initiatieven uit onze samenleving. Om wendbaar te zijn moeten we samenwerken waar dat helpt. We kunnen als individuele gemeente grotere uitdagingen/ opgaven niet alleen aan en daarom moeten we samenwerken met de andere overheden in de Groene Metropoolregio.

Door samen te werken in de regionale opgaven kunnen we ook meer bereiken dan alleen. De oplossingen voor sommige problemen/ uitdagingen waar we tegen aanlopen binnen onze gemeentegrenzen zijn niet te vinden/ realiseren binnen die grenzen. Daarnaast moeten we vooral gebruik maken van de kennis binnen de regio om niet steeds het wiel zelf uit te hoeven vinden. Door samen te werken in het verband van de Groene Metropoolregio kunnen we tevens middelen aantrekken van Provincie, Rijk en Europa die we anders niet hadden kunnen krijgen.

Door deel te nemen aan de regionale opgaven van de Groene metropoolregio zetten we in op het behoud van de voor onze gemeente en regio typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit.

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Na een proces dat was gestart in het voorjaar van 2019 om de regionale samenwerking in de regio Arnhem en Nijmegen te versterken, hebben de gemeenteraden van de achttien regiogemeenten eind 2020 ingestemd met het oprichten van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen ter vervanging van het GO Regio Arnhem-Nijmegen.

De verstrekte samenwerking in de Groene Metropoolregio kenmerkt zich door:

- Een nieuwe regionale agenda die aansluit bij de agenda van andere overheden en maatschappelijke partners.
- Met een scherpere profilering en lobby, met een heldere visie en ambitie gericht op kwalitatieve groei en stedelijke ontwikkeling in balans met een groene en ontspannen leefkwaliteit.
- Met een nieuwe transparantie: de individuele raden kunnen zelf beslissen aan welke opgaven ze deelnemen en het budget en mandaat dat daarbij wordt verleend.
- Met een nieuwe slagvaardigheid: een programmatische aanpak, waarin per opgave ruimte en mandaat wordt gegeven om (met maatschappelijke partners) een welomschreven opdracht tot uitvoering te brengen.
- Met een bestuur en een klein regiobureau dat de samenwerking binnen de opgaven regisseert en faciliteert.

Op basis van de Regionale agenda 2022 van de Groene Metropoolregio hebben we in 2022 deelgenomen aan alle vijf de regionale opgaven. Ondertussen is de Regionale agenda 2023-2024 door het algemeen bestuur vastgesteld en hebben we als Renkum de intentie uitgesproken om wederom deel te nemen aan de vijf regionale opgaven.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

De bijdrage voor de bestuurlijke en organisatorische basis van de Groene Metropoolregio (het regiobureau) bedraagt voor €2,57 per inwoner. De bijdrage is met €0,07 per inwoner gestegen ten opzichte van 2022 vanwege een indexering van de kosten van 2,7%. Dit betekent voor Renkum een

basisbijdrage van in totaal €80.721 in 2023. Ook voor de jaren daarna zal de inwonerbijdrage stijgen als gevolg van indexatie van de kosten naar €2,62 per inwoner in 2024, €2,68 per inwoner in 2025 en €2,67 per inwoner in 2026.

De raad heeft de intentie uitgesproken om deel te nemen aan de regionale opgaven voor de periode 2023-2024. Indien definitief wordt besloten tot deelname, zal inwonerbijdrage voor de opgaven voor Renkum voor 2023 in totaal €153.664 bedragen. De Provincie Gelderland heeft aangegeven de bijdrage van de regiogemeenten aan de regionale opgaven te verdubbelen. Dat betekent dat met meer budget beschikbaar is om de doelstellingen van de vijf regionale opgaven te behalen, zonder dat het ons meer kost.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van Renkum	Bijdrage aan Renkum
2023	331.012	0	0	80.721 (basis) + 153.664 (opgaven)	0
2024	100.000	0	0	82.163 (basis) + 157.114 (opgaven)	0
2025	100.000	0	0	84.045 (basis) + 158.054 (opgaven)	0
2026	100.000	0	0	83,731 (basis) + 158.054 (opgaven)	0

In het bovenstaande overzicht is wat betreft de bijdrage van Renkum zowel de inwonerbijdrage voor de organisatorische en bestuurlijke basis als voor deelname aan de regionale opgave (op basis van Begroting 2023-2026 van de Groene Metropoolregio) opgenomen. De daadwerkelijke bijdragen kunnen afwijken als gevolg van de ontwikkelingen in ons inwoneraantal de komende jaren.

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende maatregelen

N.v.t.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

N.v.t.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is in 2021 van start gegaan. Het is daarom nog te vroeg om te beoordelen of de versterkte samenwerking in de regio zijn vruchten afwerpt. Daarnaast zal pas vanaf 2022 echt van start worden gegaan met alle activiteiten in het kader van de regionale opgaven. In het algemeen dragen de regionale opgaven in belangrijke mate bij aan onze eigen beleidsdoelstellingen.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)

1. Algemene informatie

Doel	Behartiging van de belangen en uitvoering van de hieraan verbonden taken op het gebied van hulpverlening bij ongevallen en rampen, openbare veiligheid en volksgezondheid.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (Wgr)
Datum oprichting	3 maart 2011 (gewijzigd bij raadsbesluit nr 9)
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	gemeenten Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.
Belang Renkum	Renkum heeft in het AB één stem, net als de andere deelnemers. Besluiten betreffende de begrotingen en de jaarrekeningen worden genomen op basis van gewogen stemrecht.
Vertegenwoordiging Renkum	Burgemeester en wethouder Marinka Mulder hebben zitting in Algemeen bestuur (= regionaal college hulpverlening). De bestuurscommissies veiligheid en gezondheid (BOVT en BOPG) kennen grotendeels dezelfde samenstelling als het AB. De burgemeester en de portefeuillehouder zijn in hun kwaliteit van leden van het algemeen bestuur ook lid van deze bestuurscommissies.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	
<p>Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) is de wettelijk aangewezen organisatie op het terrein van brandweer, volksgezondheid (GGD) en rampen.</p> <p>VGGM zorgt voor de gecoördineerde uitvoering van werkzaamheden wat betreft het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen, beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand, het beperken en bestrijden van rampen, het organiseren en coördineren van ambulance-hulpverlening, het bevorderen van een goede hulpverlening bij ongevallen en rampen, het bevorderen van de totstandkoming van collectieve preventie (volksgezondheid) en de continuïteit daarvan, de afstemming tussen preventieve en curatieve gezondheidszorg, de uitvoering van collectieve preventie betreffende infectieziekten en ter zake van de gezondheidsrisico's voor jeugdigen.</p>	

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Op het gebied van Gezondheid (GGD) worden vanuit beleid geen ontwikkelingen of ombuigingen verwacht met een significante financiële relevantie. Datzelfde geldt voor de stichting Veilig Thuis. De Covid-19 crisis en de inzet voor vluchtelingen uit Oekraïne trekken in 2022 een zware wissel op de organisatie door de extra inzet die wordt gevraagd met betrekking tot controle op besmetting. Dit en de samenloop met de krapte op de arbeidsmarkt maken dat de basis taken van de GGD onder druk zijn komen te staan. Dit leidt tot tijdelijke afschaling van op risico afgewogen taken, hetgeen bestuurlijk is gedeeld. Het rijksvaccinatieprogramma vindt gewoon doorgang.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Vanuit de GGD worden voor 2022 op voorhand geen significante financiële ontwikkelingen verwacht. De Covid-19 crisis kan echter wel een nadere financiële impact hebben.

Er heeft in 2021 een FUWA onderzoek plaatsgevonden voor artsen en verpleegkundigen. Dat leidt vanaf 2022 tot aanpassingen in de gemeentelijke bijdrage.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van Renkum	Bijdrage aan Renkum
2022	6.822	29.016	0	2.760	0
2023	6.255	27.234	0	2.843	0
2024	5.660	28.584	0		0
2025	5.444	28.869	0		0

*bron: vastgestelde begroting 2023 VGGM (bedragen * € 1.000).*

exclusief de subsidie die aan de stichting Veilig Thuis wordt toegekend.

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende maatregelen

Een groot deel van de bijdrage aan VGGM wordt bepaald door de inwonersbijdrage. Afgesproken is dat de VGGM de inwonersbijdrage incidenteel mag verhogen als het weerstandsvermogen van de VGGM onvoldoende hoog is.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

De opsomming van beleidsmatige ontwikkelingen is onderverdeeld in twee onderdelen, te weten: wettelijke ontwikkelingen en branche ontwikkelingen. VGGM wil de verschillende kansen en risico's voor gemeenten in beeld brengen om hen zo in staat te stellen hun verantwoordelijkheden te kunnen nemen. De beleidsmedewerkers van de betrokken gemeenten trekken in adviserende zin gezamenlijk op. De beleidsadviseur veiligheid en de directeur brandweer van de VGGM voeren periodiek overleg. Advies t.a.v. de begroting van de VGGM wordt voorbereid door z.g.n. 'kopgroep', de financiële experts van de grote gemeenten.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

De samenwerking in de veiligheidsregio is bij wet opgelegd (derhalve is uittreden geen overweging). De beleidsdoelen moeten op efficiënte (kosteneffectieve) wijze worden gehaald. De ambtelijke advisering is daarop ingesteld.

Afvalcombinatie De Vallei (ACV)

1. Algemene informatie

Doel	- Het inzamelen en transporteren van huishoudelijke afvalstoffen en het exploiteren van een afvalaanbiedstation - Onderhouden en schoonhouden (deels) van de openbare ruimte
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap met werkmaatschappijen in de vorm van besloten vennootschappen (holdingstructuur)
Datum oprichting	Raadsbesluit toetreding: 31 januari 2001
Vestigingsplaats	Ede
Deelnemende partijen	Gemeente Wageningen, Renkum, Ede, Renswoude en Veenendaal
Belang Renkum	Renkum heeft samen met Wageningen, Ede en Veenendaal drie stemmen in de AvA. Renswoude heeft één stem.
Vertegenwoordiging Renkum	Wethouder Marinka Mulder vertegenwoordigt de gemeente in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	
Opdrachtgevende gemeenten, bedrijven en particulieren ontzorgen op het gebied van afval en reinigen en te opereren als de logische, regionale samenwerkingspartner	
De ACV houdt zich met uitvoeringszaken bezig. Afstemming tussen afvalbeleid en –uitvoering is geborgd in het periodieke overleg tussen ACV en gemeente, zowel ambtelijk als bestuurlijk	

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Renkum heeft in het Afvalbeleidsplan 2021 de ambitie uitgesproken om in 2023 toe te werken naar maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar. Voor het jaar 2025 wordt zelfs gemikt op maximaal 80 kg restafval per jaar. Op de langere termijn volgt Renkum de landelijke doelstelling om in 2050 geheel afvalloos te zijn. Deze doelstelling past in wat wordt genoemd de 'circulaire economie', die erop is gericht zoveel mogelijk 'afvalstoffen' als grondstof weer in te zetten.

In het Afvalbeleidsplan 2021 is met een pakket aan maatregelen, verwoord in het Uitvoeringsprogramma 2021-2025, aangegeven op welke manier Renkum toewerkt naar minder afval. Uitgangspunt hierbij is dat de investeringen moeten leiden tot een kostenreductie. Een voorbeeld hiervan is de invoering van een kliko voor pmd in combinatie met een twee- of driewekelijkse inzamelfrequentie. Deze maatregel levert een besparing op waarvan andere deelprojecten uit het uitvoeringsprogramma gefinancierd kunnen worden. Overigens wordt de pmd-kliko pas ingevoerd zodra de aangepaste regelgeving de huidige manier van inzamelen met zakken, financieel onverantwoord maakt. Een ander voorbeeld is dat met het uitbreiden van de scheidingsmogelijkheden bij hoogbouwlocaties minder restafval naar de verbrandingsoven gaat. Hierdoor hoeft minder afval als restafval afgevoerd te worden wat leidt tot een besparing op de verwerkingskosten.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Uitgangspunten voor de operationele begroting worden jaarlijks afgestemd met de opdrachtgever, gevolgd door een financiële vertaling. Daarbij worden tarieven geïndexeerd conform de afspraken, terwijl verwerkingstarieven jaarlijks worden beoordeeld. Naar verwachting zullen in 2023 buiten indexatie en de verwerkingskosten slechts beperkte aanpassingen plaatsvinden in de opdrachten vanuit gemeente Renkum.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van Renkum	Bijdrage aan Renkum
2023	De begroting van de ACV groep is in november 2022 beschikbaar.				

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende maatregelen

Met de toetreding van Renswoude heeft er een herverdeling van de aandelen plaatsgevonden. Hierdoor is het aantal Renkumse aandelen in ACV verlaagd met 129.017 stuks waardoor het totaal aantal Renkumse aandelen nu 724.484 stuks is (het totaal aantal aandelen ACV bedraagt 5.846.003 stuks). Het belang van Renkum in ACV is na de toetreding van Renswoude verlaagd van 14,6% naar 12,4%.

Afhankelijk van het bedrijfsresultaat en de bestemming die aan de winst wordt gegeven, ontvangt de gemeente jaarlijks dividend. Wanneer de solvabiliteit voldoet aan het gestelde criterium (30 procent) wordt extra dividend uitgekeerd.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

De aandeelhoudende gemeenten hebben periodiek overleg met de controller van de ACV. In dit overleg worden de begrotingen, jaarstukken etc. besproken. De portefeuillehouder wordt met de adviezen van de financiële consultants/ controllers gevoed. Daarnaast is er twee keer per jaar overleg met de commissaris.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

ACV is een goed functionerend en renderend bedrijf, getuige het jaarlijkse positieve bedrijfsresultaat. Geadviseerd wordt om het aandeelhouderschap te continueren.

BNG Bank

1. Algemene informatie

Doel	De BNG voorziet in zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening en biedt zo toegevoegde waarde aan haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector. De BNG is de 'bankier ten dienste van overheden', zoals gemeenten, provincies, gemeenschappelijke regelingen, politieregio's en met overheden verbonden instellingen en bedrijven op het terrein van volkshuisvesting, openbaar nut, onderwijs en gezondheidszorg.
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Datum oprichting	1914
Vestigingsplaats	Den Haag
Deelnemende partijen	Gemeenten, provincies, Staat der Nederlanden, waterschappen en andere openbare lichamen
Belang Renkum	0,16 % (89.739 van totaal 55.690.720 aandelen)
Vertegenwoordiging Renkum	Wethouder Marinka Mulder vertegenwoordigt de gemeente in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	
<p>BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.</p> <p>Toelichting: het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.</p> <p>De aandeelhouders hebben zeggenschap in BNG Bank via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten (een stem per aandeel van EUR 2,50).</p>	

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Gedurende het begrotingsjaar verwachten wij geen veranderingen in de belangen van aandeelhouders in BNG Bank. (Hierbij is het gevolg van een eventuele gemeentelijke samenvoeging buiten beschouwing gelaten.) Gelet op de wijze waarop BNG Bank het openbaar belang behartigt, zien wij ons aandelenbezit in BNG Bank als een duurzame belegging.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Over 2021 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van EUR 236 miljoen (2020: EUR 221 miljoen). BNG Bank stelt voor om EUR 127 miljoen uit te keren aan aandeelhouders. Dit is 60% van de nettowinst na aftrek van dividend aan de verschaffers van hybride kapitaal. Het dividend bedraagt EUR 2,28 per aandeel. Voor Renkum komt dat neer op € 204.600. Gezien de onvoorspelbare

bewegingen op de financiële markten vindt de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst voor komende jaren. De lage langlopende rente zal een drukkend effect hebben op de ontwikkeling van het renteresultaat.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van Renkum	Bijdrage aan Renkum
2023	niet bekend	niet bekend	niet bekend	0	niet bekend

Voor niet gemeenschappelijke regelingen alleen 2023 invullen.

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende maatregelen

De gemeente heeft 89.739 aandelen, destijds aangekocht voor (omgerekend) € 2,50. BNG keert jaarlijks dividend uit.

Het door BNG Bank uitgegeven schuld papier heeft de hoogst mogelijke credit rating van Moody's (Aaa) en Standard & Poor's (AAA) en een rating AA+ van Fitch. BNG Bank behoort daarmee tot de meest kredietwaardige banken ter wereld.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

Jaarlijks ontvangt de gemeente de jaarrekening, het jaarverslag en eventueel andere ter zake zijnde voorstellen van de BNG ter vaststelling in de algemene vergadering van aandeelhouders.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

BNG keert jaarlijks een behoorlijk dividend uit. Er is geen reden de aandelen te verkopen.

Advies: aandeelhouderschap continueren.

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

1. Algemene informatie

Doel	Uitvoering van de VTH taken bouw en milieu en het juridische deel van de APV taken.
Rechtsvorm	Openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen
Datum oprichting	12 november 2012
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	de Provincie Gelderland en de volgende gemeenten: Zevenaar, Westervoort, Duiven, Rheden, Rozendaal, Doesburg, Overbetuwe, Lingewaard, Arnhem, Renkum
Belang Renkum	12 van de 102 stemmen
Vertegenwoordiging Renkum	Wethouder Joa Maouche is voorzitter van het DB en het AB, ambtelijk vertegenwoordigd in het partneroverleg.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	
Onder andere het verlenen van bouw- en milieuvergunningen, het uitvoeren van bouw- en milieutoezicht, bezwaar- en beroepszaken en het uitvoeren van projecten zoals bijvoorbeeld het project energiebesparing.	

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

In 2023 treden waarschijnlijk de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen in werking. Als gevolg daarvan zal er een overheveling van het bevoegd gezag voor de bodemtaken van provincie naar gemeenten plaatsvinden. De financiële effecten van de implementatie van deze wetten, is nu nog niet helder. Uit een eerste onderzoek blijkt dat de invoering Evan de Wkb ons €50.000 extra kost. Dit is nog maar een voorlopige inschatting en het kan nog veel hoger (of lager) worden.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van Renkum	Bijdrage aan Renkum
2022	807.000	4.590.000	64.000	1.397.690	-
2023	797.000	4502.000	64.000	1.424.388	-
2024	<i>nog niet bekend</i>	<i>nog niet bekend</i>	<i>nog niet bekend</i>	<i>nog niet bekend</i>	-
2025	<i>nog niet bekend</i>	<i>nog niet bekend</i>	<i>nog niet bekend</i>	<i>nog niet bekend</i>	-

Voor niet gemeenschappelijke regelingen alleen 2021 invullen.

Sociaal domein centraal Gelderland (MGR)

1. Algemene informatie

Doel	Samenwerking en samenhang binnen het sociaal domein op uitvoerend niveau bereiken op inkoop Wmo2015, JW en Participatie, op onderwijs leerplicht, op werkparticipatie binnen de regio Centraal Gelderland.
Rechtsvorm	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (Wgr)
Datum oprichting	2017
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar
Belang Renkum	Op basis van inwonersaantal (Renkum 7%)
Vertegenwoordiging Renkum	Wethouder Marinka Mulder, bij vervanging wethouder Marinka Mulder
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	
Gemeente Renkum is aangesloten op 2 van de 4 modules van de regeling: inkoop en onderwijs. Inkoop Zorg is verantwoordelijk voor de inkoop van producten binnen het sociaal domein voor Wmo2015, JW en Participatie (arbeidsmatige dagbesteding). Onderwijs is verantwoordelijk voor de uitvoering van alle leerplichttaken.	

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Voor 2023 worden geen ontwikkelingen of ombuigingen verwacht die een significante financiële relevantie hebben.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Er zijn geen ontwikkelingen of ombuigingen verwacht die een significante financiële relevantie hebben.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen*	Vreemd vermogen*	Resultaat**	Bijdrage van Renkum*	Bijdrage aan Renkum
2022	587	2.873	0	240	0
2023	548	2.736	0	246	0
2024	520	2.611		246 aanname	
2025	493	2.491		246 aanname	

*De gemeente Renkum participeert niet in alle modules. De meerjarenbegroting van de MGR is wel inclusief alle modules (inclusief beheer). Die zijn niet apart te berekenen.

**De MGR toont voor de jaren 2022 en 2023 respectievelijk 112N en 39N die beiden worden gedekt uit bestemmingsreserves.

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende maatregelen

De kosten voor de module inkoop worden gevormd door de uitvoering van de inkoop, onderwijs en een relatief deel van de overhead (naar rato verdeeld over de modules). Wijzigingen worden via de bestuurscommissies voorgesteld aan het algemeen bestuur en via de begroting doorgevoerd nadat deze zijn voorgelegd voor een zienswijze aan de raden. De vaststelling is op basis van 3/4 stemmen.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

De kosten die zijn gemoeid met de MGR betreffen die van de uitvoering van de opdracht. Er zijn geen middelen voor het volume van de inkoop zorg die naar de MGR vloeien. Via het DB, AB en de BC's en op basis van de Wgr heeft het bestuur invloed op uitvoering en begroting.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

De samenwerking is functioneel. De risico's zijn door de wijze waarop de kostenverdeling is georganiseerd op basis van toerekening de kosten aan de modules van deelname laag. De samenwerking is met name van belang in het kader van terugdringen van bureaucratie op het gebied van inkoop SD voor de aanbieders. Op het gebied van onderwijs is de kwetsbaarheid van een leerplichtfunctie opgeheven door deze toe te voegen aan het Regionaal Bureau Leerplicht.

Advies: continueren.

Gelders Archief

1. Algemene informatie

Doel	Het beheren van (oude) archiefbescheiden en collecties
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Datum oprichting	Raadsbesluit toetreding: 5 maart 2002
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	Gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal en het Rijksarchief Gelderland
Belang Renkum	Renkum heeft één stem in het algemeen bestuur
Vertegenwoordiging Renkum	Burgemeester A. Schaap vertegenwoordigd behalve Renkum ook de gemeenten Rheden en Rozendaal in het algemeen en het dagelijks bestuur, dat om redenen van vermindering van bestuurlijke last die uit dezelfde personen bestaat.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	
<p>Het Gelders Archief is een betrouwbare partner voor het beheren van de collecties (zowel fysiek als digitaal) van en voor zijn publieke en particuliere relaties. Door optimalisering van de toegankelijkheid van de collecties, draagt het bij aan een transparante overheid en aan kennisverspreiding over het verleden van Gelderland.</p> <p>Het Gelders Archief beheert archiefbescheiden ouder dan twintig jaar. Het Gelders Archief fungeert als inspecteur van onze archieven en controleert of wij op de juiste wijze met documenten (fysiek en digitaal) omgaan en of de bewaaromstandigheden (fysieke archief kelder en digitale opslag) goed zijn.</p>	

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Door de voortgaande digitalisering van processen en daaruit voortkomende digitale documenten komt de noodzaak tot digitale bewaring ook steeds dichterbij. Het Gelders Archief zal samen met de deelnemers en De Connectie onderzoeken hoe vormgegeven kan worden aan de digitale bewaring.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Door de economische situatie is het mogelijk dat bezuinigingen van de rijksoverheid of deelnemende gemeenten van invloed zijn op de financiële situatie.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van Renkum	Bijdrage aan Renkum
2022	209.570	16.889.675	0	171.459	0
2023	254.043	16.889.676	0	180.845	0
2024					
2025					

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende maatregelen

Het Gelders Archief boekt sinds 2013 een positief resultaat op basis van de structurele lumpsum en inkomsten (uit projecten). Vanaf 2013 wordt er - gelet op dit positieve resultaat - gewerkt aan de opbouw van het weerstandsvermogen. Dit vermogen bedraagt per 1 januari 2022 € 254.043 (betreft 6% van de deelnemersbijdragen).

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

Om tegenvallers op te kunnen vangen heeft het Gelders Archief in de vorm van een algemene reserve (ca. 5% van de deelnemersbijdragen) weerstandsvermogen. In de statuten is vastgelegd dat deze reserve in enig jaar niet hoger mag zijn dan 10%.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

Het Gelders Archief is belast met een deel van de beheerstaken. Eén van de belangrijkste taken is het beheren van de blijvend te bewaren archiefbescheiden in de door het Gelders Archief aangewezen archiefbewaarpplaats(en). Daarnaast heeft het Gelders Archief een toezichthoudende en adviserende rol ten aanzien van de overige (vernietigbare) archiefbescheiden. Dit toezicht wordt uitgevoerd door de archivaris (de directeur van het Gelders Archief). De archivaris houdt als het ware toezicht op het dagelijks (archief)beheer door De Connectie. De archivaris voert daartoe jaarlijks controles uit op belangrijke archiefonderdelen en rapporteert hierover.

Advies: samenwerking continueren

Euregio Rijn-Waal

1. Algemene informatie

Doel	<p>De Euregio Rijn-Waal heeft als doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. In het werkgebied van de Euregio bestaan veel mogelijkheden voor een sterke economische en maatschappelijke ontwikkeling. De Euregio brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.</p> <p>Doordat we onderdeel zijn van de Euregio besluiten we mee over en participeren we actief in grensoverschrijdende projecten die in de Euregio worden uitgevoerd. We dragen daarmee bij aan de versterking van de regionale economie en (economische) infrastructuur. Ook onderstrepen we het belang van de Europese eenwording en vergroten we het bewustzijn daarover.</p>
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling op basis van een internationale overeenkomst met een rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam.
Datum oprichting	Renkum is toegetreden bij raadsbesluit van 27 januari 2010.
Vestigingsplaats	Kleve
Deelnemende partijen	Deelnemers zijn Nederlandse en Duitse gemeenten, de Kamer van Koophandel Centraal Gelderland, regionale overheden en overige publiekrechtelijke lichamen in het grensgebied rondom de Rijn, de Waal en de Maas.
Belang Renkum	Renkum heeft 3 stemmen in de Euregioraad.
Vertegenwoordiging Renkum	Burgemeester Agnes Schaap lid van het dagelijks bestuur van de Euregioraad en voorzitter van de Commissie voor financiën en projecten. Raadsleden John Bartels en Norbert Mergen en burgemeester Agnes Schaap vertegenwoordigen Renkum in de Euregioraad.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	
<p>In de Regio Rijn-Waal is grensoverschrijdende samenwerking vanzelfsprekend. Er zijn nieuwe, duurzame sociaaleconomische grensallianties gelegd (ook cross-over) waarin overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen en het maatschappelijk middenveld informatie uitwisselen en nauw samenwerken. Deze organisaties weten elkaar in alle sectoren grensoverschrijdend te vinden. Zij profiteren van elkaars kennis en netwerken en beantwoorden samen de vraagstukken van de toekomst.</p> <p>In november 2020 is de nieuwe <i>Strategische Agenda 2025+</i> vastgesteld door de Euregioraad. De onderwerpen die de komende jaren in Euregionaal verband opgepakt worden op basis van deze strategische agenda zijn samengevat in de volgende vier volgende grensuitdagingen:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Economie en klimaat2. Arbeidsmarkt en onderwijs3. Leefbaarheid4. Euregionale identiteit	

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

N.v.t.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

N.v.t.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van Renkum	Bijdrage aan Renkum
2023				8.050	0
2024				8.050	0
2025				8.050	0
2026				8.050	0

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende maatregelen

N.v.t.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

De Euregioraad besluit over de begroting van de Euregio Rijn-Waal. We ontvangen jaarlijks de jaarverslagen van de Euregio.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

Met ons lidmaatschap van de Euregio kunnen we gebruik maken van subsidiemogelijkheden waarmee we onze doelen beter kunnen realiseren. We hebben de afgelopen jaren direct geprofiteerd en profiteren nog steeds van de Euregionale samenwerking in de vorm van projecten gesubsidieerd via de Euregio.

De Euregio draagt verder bij aan diensten waar inwoners, bedrijven, organisaties en (kennis)instellingen uit onze gemeente rechtstreeks zelf gebruik van kunnen maken. Denk hierbij aan het GrensInfoPunt in Kleve waar grenspondelaars en werkgevers worden geholpen; leerlingen uit Renkum die op scholen en ROC's in de regio zitten die samenwerken om het aanbod aan buurttaal- en buurcultuuronderwijs in de Euregio te versterken; en ziekenhuizen, zorginstellingen en patiënten die profiteren van de verbetering van de gezondheidszorg in de grensregio dankzij de samenwerking in het Euregionaal Forum Grensoverschrijdende Gezondheidszorg.

BVO De Connectie (Intergemeentelijke uitvoeringsorganisatie)

1. Algemene informatie

Doel	Een belangrijke aanleiding voor de Gemeente Renkum om de bedrijfsvoeringsorganisatie De Connectie op te richten is dat door het samenwerken met de gemeenten Arnhem en Rheden we onze bestuurskracht kunnen vergroten. We gaan er vanuit dat door het bundelen van de uitvoeringstaken in De Connectie we (voorlopig) een zelfstandige gemeente kunnen blijven. De Connectie vermindert namelijk onze kwetsbaarheid op bedrijfsvoeringsgebied. Ook vergroot De Connectie de kansen voor medewerkers van de drie gemeenten, omdat zij bij de bedrijfsvoeringsorganisatie meer doorgroeimogelijkheden hebben.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, om precies te zijn een bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO).
Datum oprichting	1 maart 2016
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	Gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden.
Belang Renkum	<ul style="list-style-type: none">• De portefeuillehouders bedrijfsvoering van de drie gemeenten vormen het bestuur van De Connectie. De leden van het bestuur hebben ieder één stem. Besluiten worden bij gewone meerderheid van stemmen genomen, met uitzondering van een aantal specifiek in de gemeenschappelijke regeling genoemde situaties.• Het financiële aandeel van Renkum bedraagt (op basis van de meerjarenprogrammabegroting 2023-2026) 10,92%.
Vertegenwoordiging Renkum	Wethouder Marinka Mulder vertegenwoordigt Renkum in het bestuur van De Connectie.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	
De Connectie voert voor ons de uitvoeringstaken behorende bij ICT, inkoop & aanbesteding, facilitaire zaken & frontoffice, documentaire informatievoorziening, personeels- & salarisadministratie, financiële administratie, verzekeringen, belastingen, basisregistraties en secretariaat.	

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

De belangrijkste voorwaarde voor het financiële succes van De Connectie is het harmoniseren van processen, het standaardiseren van de werkwijze en verregaande digitalisering.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Komend jaar staat in het teken van de (uitvoering van de) heroriëntatie van de drie pijlers governance, groeiambitie en financieel perspectief. Verder acht het bestuur het na vijf jaar De Connectie ook tijd om 'pas op de plaats te maken' en de samenwerking te evalueren. Waarbij de kernwoorden van de evaluatie zijn: samenwerking, gezamenlijkheid, aanpak van de governance structuur en het tegen het licht houden van de uitgangspunten: de 5K's.

Daarnaast wordt een wijziging van de financieringsmethode voorbereid. Die is vanaf de start gebaseerd op inputfinanciering, maar wordt naar verwachting gewijzigd in outputfinanciering. Op die manier betaalt iedere gemeente naar de hoeveelheid werk die wordt afgenomen. Op dit moment wordt dit uitgewerkt en worden de (financiële) consequenties hiervan in beeld gebracht.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van Renkum	Bijdrage aan Renkum
2023	-153.000	5.604.000	21.000	4.817.000	0
2024	-9.000	5.604.000	21.000	4.747.000	0
2025	21.000	5.640.000	21.000	4.709.000	0
2026	21.000	5.640.000	21.000	4.708.000	0

De meerjarencijfers zijn afkomstig uit de Meerjarenbegroting 2023-2026.

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende maatregelen

Binnen de Connectie vindt periodiek een inventarisatie plaats van de risico's die zich kunnen voordoen. De Connectie heeft zeer beperkt beschikking over eigen weerstandscapaciteit. Wanneer risico's zich daadwerkelijk voordoen, worden de gemeenten hiervoor aangesproken. De laatste risico-inventarisatie binnen De Connectie is uitgevoerd voor de Meerjarenbegroting 2023-2026. De geïnventariseerde risico's tellen op tot een risicoscore van €4.837.500.

Daarnaast werkt De Connectie aan een systeem voor outputsturing en -verrekening. Deze nieuwe bekostigingssystematiek kan een herverdeling van de bijdragen van de drie gemeenten tot gevolg hebben.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

Het afgelopen jaar heeft De Connectie belangrijke stappen gezet ten aanzien van de invulling van het risicomanagement. Zo heeft er een uitgebreide risico-inventarisatie plaatsgevonden. Waar nodig zijn aanvullende beheersmaatregelen genomen. De komende jaren gaat De Connectie verder met het door ontwikkelen van het risicomanagement door te investeren in het risicobewustzijn binnen de organisatie en het cyclisch en systematisch borgen van het risicomanagement.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

We adviseren om de samenwerking te continueren.

Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)

1. Algemene informatie

Doel	Regionale samenwerking doelgroepenvervoer, aanvullend op OV
Rechtsvorm	Bedrijfsvoeringsorganisatie (Wgr)
Datum oprichting	2015
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	18 gemeenten regio Arnhem en Nijmegen
Belang Renkum	Bij reguliere besluiten vertegenwoordigt iedere gemeente 1 stem. Het belang van Renkum is dan 5%. Er geldt een escape procedure voor bijzondere situaties. In dat geval wordt gestemd op basis van (ongewogen) inwoner aantallen. De zeggenschap van Renkum is dan 4%.
Vertegenwoordiging Renkum	wethouder Marinka Mulder, bij vervanging wethouder Joa Maouch
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	
AVAN verzorgt het vraagafhankelijk vervoer en het routevervoer. In zijn vergadering van 30 januari 2018 heeft het college besloten het leerlingenvervoer nog niet onder te brengen bij AVAN.	

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Voor 2023 worden geen ontwikkelingen of ombuigingen met significante financiële relevantie verwacht.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Voor 2023 worden geen ontwikkelingen of ombuigingen met significante financiële relevantie verwacht.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van Renkum	Bijdrage aan Renkum
2023	0	0	0	1.065.096	0
2024	0	0	0	0	0
2025	0	0	0	0	0
2026	0	0	0	0	0

Voor niet gemeenschappelijke regelingen alleen 2021 invullen.

De hierboven getoonde bedragen zijn inclusief de kosten voor het vervoer zelf die door onze inwoners met indicatie worden gemaakt. De kosten die door de BVO worden gemaakt bedragen hiervan ca 15% t.o.v. het budget bedrag 2020. Het resultaat over 2022 laat nog steeds een incidenteel voordeel zien dat veroorzaakt wordt door het teruglopen van het gebruik van vervoer onder invloed van de Covid-19 crisis.

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende maatregelen

De regelingen die gebruik maken van het AVAN-systeem zijn open-einde-regelingen (Wmo, Jeugdwetvervoer). Dit betekent, dat de kosten kunnen oplopen, naarmate er meer vervoersvragen komen. De deelnemende gemeenten zijn voor hun inwoners verantwoordelijk voor de dekking van die kosten. Voor de Wmo is het risico van overschrijding op sociaal-recreatief vervoer ingeperkt, omdat we sinds begin 2019 met een kilometerplafond werken. In 2021 is naar de haalbaarheid van aanvullende maatregelen gezocht die substantieel effect hebben. Dit heeft niet geleid tot aanpassingen.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

zie hiervoor

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

De samenwerking verloopt naar tevredenheid. advies is continueren van de samenwerking.

7. Grondbeleid

Inhoud grondbeleid

Op 27 juni 2007 heeft de raad de nota Grondbeleid vastgesteld. Met de nota Grondbeleid wordt beoogd een kader te bieden voor de ontwikkeling van gronden waarbinnen politiek-bestuurlijke besluiten genomen kunnen worden. Grondbeleid is dus een instrument om het gewenste ruimtelijk beleid te bevorderen en te realiseren. Het blijft niet beperkt tot het via het bestemmingsplan mogelijk maken van bepaalde functies. Het kan ook leiden tot het ontwikkelen van stedenbouwkundige plannen, het verwerven van gronden en het uitgeven van kavels voor o.a. woningbouw. In de ruimtelijke ordening gaat het erom te komen tot een evenwichtige en rechtvaardige verdeling van de beschikbare ruimte over degenen die ruimte vragen ("claims" van bewoners, winkels, sociaal-culturele ruimten, bedrijven, openbaar groen etc.). Grond is schaars, dus in het toekennen van claims worden na afweging van belangen keuzes gemaakt. Het resultaat van die afweging wordt vastgelegd in het bestemmingsplan.

Voor de (her)ontwikkeling van bouwlocaties worden kosten gemaakt. Het gaat o.a. om kosten voor de verwerving van de grond - als de gemeente aankoopt - en het beheren en het uitgeven van gronden alsmede kosten voor de aanleg van wegen & pleinen, riolering, verlichting en openbaar groen en speelruimte. Deze kosten kunnen worden gedekt uit de opbrengsten die normaal gesproken uit bouwprojecten voortvloeien. Indien de gemeente het eigendom van de grond heeft, is dat mogelijk via de opbrengsten bij de gronduitgifte. Indien andere partijen het eigendom in handen hebben, moet de gemeente via een exploitatiebijdrage kosten verhalen. Dit gebeurt via een standaard methodiek van de VNG die objectief de benodigde plankosten voor een ruimtelijke ontwikkeling bepaald, dit instrument heet de plankostenscan.

Grondbeleid is er mede op gericht de verdeling van de kosten en baten bij de ontwikkeling van bouwlocaties tussen de betrokken partijen te regelen. Daarover moeten tussen partijen duidelijke afspraken worden gemaakt. De Grondexploitatiewet biedt hiervoor sinds 2008 een kader. Omdat het grondbeleid uit 2007 dateert is het inmiddels noodzakelijk dit te herzien, dit staat op de planning voor 2023. In het kader van de begrotingscyclus legt het college jaarlijks verantwoording af over de projecten. In deze paragraaf Grondbeleid gaan we op hoofdlijnen in op onze voornemens met betrekking tot de grondexploitatie in 2023.

Financiële positie en resultaatverwachting

Voor de volgende grondexploitatie projecten is een exploitatieberekening opgesteld over de hele planperiode, en vraagt het college uw raad instemming met de herziene exploitatieberekening:

- 3B4 Woningbouw
- Centrumplan Doorwerth

Voor de volgende projecten is nog geen exploitatieberekening opgesteld:

- Talsmalaan met een boekwaarde van € 654.000.
- Albert Schweizerschool met een boekwaarde van €241.000

De kosten van deze projecten zijn bij de materiële vaste activa (gronden) opgenomen. Zolang de boekwaarde van deze projecten beneden de verwachte marktwaarde ligt, zal dit geen invloed hebben op het resultaat. Op moment dat het een grondexploitatieproject wordt zal de boekwaarde worden ingebracht bij het grondexploitatieproject. de verwachting is dat in de loop van 2022 danwel begin 2023 meer duidelijkheid gegeven kan worden over de financiële aspecten van deze projecten. Dit zal in eerste instantie gebeuren door het aanvragen van een voorbereidingskrediet, gevolgd door het opstellen van een grondexploitatie.

Exploitatieoverzicht projecten

Projecten grondexploitatie	Grond aankoop	Bouwrijp maken/sanering	Planbegeleiding	Financiering	Overige kosten	Totale kosten	Verkoop grond	Overige inkomsten	Totale inkomsten	Boekwaarde	Voorziening	Boekwaarde na voorziening
<i>Bedragen x € 1.000</i>												
Projecten met exploitatieberekening												
<i>3B4bouwgrondexploitatie</i>												
Stand per 31-12-21	1.815	49	1.201	1.438	1.649	6.152	3.864	248	4.112	2.040	2.070	-30
2022			30			30				30		30
2023												
Totaal	1.815	49	1.231	1.438	1.649	6.182	3.864	248	4.112	2.070	2.070	0
<i>Doorwerth centrum</i>												
Stand per 31-12-21												
2022	546	369	299	10	10	1.234				1.234	27	1.207
2023		783	163	15	35	996	1.593		1.593	-597		-597
2024	626	798	165	10	33	1.632	1.617		1.617	15		15
2025		423	553	10	31	1.017	1.642		1.642	-625		-625
2026												
Totaal	1.172	2.373	1.180	45	109	4.879	4.852	0	4.852	27	27	0
Totaal												0

Deel II Financiële begroting

Financiële doelen

Inleiding

In deze begroting is rekening gehouden met enkele kaders: een sluitende begroting, de incidentele budgetten t/m 2025 vanuit het Rijk als een soort vliegwiel inzetten en nu geen maatregelen nemen om het tekort voor 2026 en verder op te lossen.

Tevens is bij de ontwikkelingen de vraag gesteld of deze onoverkomelijk, onvermijdelijk en onuitstelbaar zijn.

Sluitende begroting

Het uitgangspunt is dat we een sluitende begroting maken binnen de toezichtskaders van de Provincie, om zeggenschap te behouden over ons eigen budget.

Incidenteel extra budget

In de Meicirculaire 2022 heeft het Rijk voor de jaren tot en met 2025 incidenteel extra budget ter beschikking gesteld. Het Rijk doet namelijk meer uitgaven naar aanleiding van het Regeerakkoord. Daardoor stijgen ook onze inkomsten vanuit het Rijk (systematiek 'samen trap op en samen de trap af'). Daarnaast worden we (deels) gecompenseerd voor de extra loon- en prijsstijgingen als gevolg van inflatie.

Vanaf 2026 zijn de inkomsten vanuit het Rijk echter fors lager (door aanpassing van de normeringsmethodiek en einde Regeerakkoord). Dit is deels incidenteel gecompenseerd in de septembercirculaire 2022. Desondanks is er nog steeds sprake van een 'financieel ravijn' in 2026 en 2027.

Structurele uitgaven

Wanneer het Rijk het 'financieel ravijn' vanaf 2026 en 2027 'oplost' is er ruimte om te investeren. Wanneer dit niet het geval is, zorgen structurele uitgaven nu voor een extra noodzaak tot bezuinigen straks.

Dat is het dilemma waarvoor we nu staan; hoe om te gaan met maatregelen die structureel extra middelen vragen (en het tekort 2026 vergroten)?

Nu geen maatregelen om het tekort voor 2026 en verder op te lossen

De insteek is om nu geen maatregelen (bezuinigingen o.i.d.) in gang zetten om het tekort voor 2026 en verder op te lossen. Het "ravijn" laten we even voor wat het is. Maar we kijken wel heel kritisch naar het opnemen van structurele nieuwe budgetten en bijstelling van huidige budgetten. Want het tekort in 2026 verder vergroten zou in de huidige omstandigheden onverantwoord zijn.

Waar het mogelijk is, willen we door middel van de incidentele budgetten tot en met 2025 een soort vliegwiel realiseren. Dan moeten de incidentele investeringen ofwel garanties bieden dat er (structurele) ontwikkelingen in gang gezet kunnen worden, of dat er door middel van incidentele investeringen nu, op termijn besparingen gerealiseerd kunnen worden.

Financiële spelregels

We hanteren de volgende financiële spelregels:

- We maken een sluitende begroting binnen de toezichtskaders van de Provincie om zeggenschap te behouden over ons eigen budget.
- We gaan uit van het budget dat het Rijk meegeeft voor nieuwe taken. We houden rekening met de beperkingen die dat met zich meebrengt.
- Waar we vanuit autonomie nieuwe structurele uitgaven doen, zoeken we de dekking hiervan in eerste instantie binnen hetzelfde domein.
- Tekorten lossen we op door te kijken waar we werkzaamheden kunnen prioriteren en te faseren/vertragen en door scherpe keuzes te maken in de bedrijfsvoering.
- We zijn terughoudend in het verhogen van lasten van onze inwoners. De onroerendezaakbelasting mag niet hoger worden dan het niveau van de Gemeente Arnhem.
- We hebben niet de intentie om voorstellen voor te leggen die structureel ingrijpen op het bestaande voorzieningenniveau.
- We volgen de Financiële verordening 2021. We blijven reëel kosten ramen. Eventuele ruimte die er in de reserves ontstaat en die niet nodig is voor het afdekken van risico's, zetten we in om kosten te verlagen en investeringen te doen in de dorpen

Financiële positie

Inleiding

Om de Begroting 2023 in het juiste perspectief te kunnen plaatsen, is het nodig inzicht te hebben in de financiële positie van onze gemeente.

Om dit te kunnen beoordelen wordt eerst stilgestaan bij de uitkomsten van de (meerjaren) begroting. Verderop komt onze balanspositie aan de orde.

Uitkomst begroting

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Meerjarenbegroting na voorjaarsnota	-1.031	-1.977	-2.283	-2.636	-3.820
Najaarsnota					
Bijstelling i.r.t. raadsbesluit	-52	-71	-26	-26	13
Bijstelling met resultaat	3.241	3.437	4.832	5.782	3.413
Invulling taakstellingen	-167	-137	-137	-137	-137
Bijstellingen meerjarig neutraal	81	-81			
Meerjarenbegroting na najaarsnota	2.072	1.170	2.385	2.982	-531
Geld vragende voorstellen		-2.453	-1.795	-1.475	-1.825
Dekkingsplan		1.282			
Meerjarenbegroting	2.072	0	590	1.507	-2.356

Uitkomst begroting

- Uit het gepresenteerde overzicht van baten en lasten volgen de uitkomsten van de meerjarenbegroting per jaar.
- Deze uitkomsten zijn gebaseerd op de Voorjaarsnota 2022 (vastgesteld raad 29 juni) en de Najaarsnota 2022 die gelijktijdig met deze begroting wordt behandeld.
- Dit overzicht toont in 2023 een sluitende begroting en vanaf 2026 negatieve saldi.

Geld vragende voorstellen

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
1E Veiligheid: 1 fte (t.b.v. digitale veiligheid, exploitatievergunning, dorpsgericht met inwoners en ondernemers)	-85	-85	-85	-85
1I Uitbreiden van financiële regelingen: meerkosten Gelrepas	-120	-120	-120	-120
1I Uitbreiden van financiële regelingen: uitvoeren motie	-97	-97	-97	-97
1J Uitbreiden van financiële regelingen tot 120 procent van de bijstandsnorm	-480	-620	-620	-620
1J Uitbreiden van financiële regelingen: weghalen drempelbedrag	-10	-15	-15	-15
2A Integrale aspecten leefomgeving: Integrale visie op duurzaamheid, wonen, mobiliteit	-63	-62		
2A Realiseren van woningen: 100 tijdelijke woningen	-50	-50		
2A Realiseren woningen: startgeld Pro persona	-100			
2A Realiseren woningen: vormgeven grondbedrijf	-50			
2B Herzien woonbeleid	-50			
2B Het realiseren van woningen: centrumvisie Oosterbeek	-75			
2D Wet kwaliteitsborging voor het bouwen	-50	-50	-50	-50
2E Binnen dorpen maximaal 30 km per uur -> visie	-25			
2E Parkeeronderzoek, parkeervisie	-40			
2F Landschapsbasisplan, maatregelen biodiversiteit	-25	-25	-25	-25
2G Beleidsregisseur	-15	-15	-15	-15
2G Het realiseren van woningen: mediation	-20	-20	-20	-20
2G Monitoring uitstoot	-10	-10	-10	-10
2GB Het realiseren van woningen: handhaving	-5	-5	-5	-5
2I Uitvoering beleid dierenwelzijn	-10	-10	-10	-10
2J Uitvoering geven aan visies/ uitvoeringsplannen centrumgebieden	-50	-50	-50	-50
2K Visie recreatie en toerisme + Recreatiezoneringplan	-30	-30	-30	-30
2L 100 jaar gemeente Renkum	-70			
2L Nieuwe visie op cultuur + uitvoering	-100			
2O Aanpassen van de bomenverordening	-20			
2O Beleid biodiversiteit	-25			
2O Initiatieven vanuit de samenleving / maatwerkbudget buitendienst	-5	-5	-5	-5
2Q Actualisering bosbeleidsplan en bosverjongingsplan (40.000)		-40		
2Q Houtopbrengst			-20	-20

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
3B Cofinanciering en stimuleringsfonds lokale initiatieven	-50	-50		
3B Het opstellen van heldere kaders voor participatie van inwoners bij het opstellen en uitvoeren van gemeentelijk beleid.	-75			
3B Inwonersinitiatieven - Renkum Doet		-250		
3C Aanvulling reserve ICT voor noodzakelijke investeringen ihkv harmonisatie en standaardisatie agenda.	-500			
3C Uitbreiding bestuursondersteuning	-69	-69	-69	-69
3D Gemeentehuis / gemeentewerf				-350
3F Optimaliseren van het raadsinformatiesysteem	-15			
3F Uitbreiding functie secretaris rekenkamer	-11	-11	-11	-11
4B Afschaffing hondenbelasting	-53	-106	-218	-218
Resultaat	-2.453	-1.795	-1.475	-1.825

2A Integrale aspecten leefomgeving: Integrale visie op duurzaamheid, wonen, mobiliteit

In de Perspectiefnota 2022-2026 was deze activiteit ad. € 125.000 geheel in 2023 opgenomen. In deze begroting is deze verdeeld over 2023 en 2024.

3F Uitbreiding functie secretaris rekenkamer

Dit voorstel is toegevoegd n.a.v. het door de raad aangenomen amendement 'uitbreiding ambtelijk secretaris Rekenkamer' tijdens de behandeling van de Perspectiefnota 2022-2026.

4B Afschaffing hondenbelasting

Dit voorstel is toegevoegd n.a.v. het door de raad aangenomen amendement 'afschaffing hondenbelasting' tijdens de behandeling van de Perspectiefnota 2022-2026.

Voor een toelichting op de nieuwe voorstellen verwijzen we u naar de diverse programma-onderdelen in deel I Beleidsbegroting.

Dekkingsplan

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
4C Ontrekking uit algemene reserve voor tekort 2023		1.282			
Resultaat		1.282			

In 2023 onttrekken we bovengenoemd bedrag uit de Vrije algemene reserve, ter dekking van de eerder genoemde 'geld vragende voorstellen'.

Meerjarenbegroting

Inleiding

- In deze begroting worden, conform de regelgeving in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), de raming van de baten en lasten van het komende jaar en de raming van de baten en lasten in meerjarenperspectief gepresenteerd.
- Daarbij komen in het volgende overzicht afzonderlijk aan de orde:
 - de raming van baten en lasten en het saldo daarvan per programma;
 - indien van toepassing de raming van de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma;
 - de raming van de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien;
 - het geraamde resultaat voor en na bestemming.
- Meer gedetailleerde informatie over de baten en lasten zijn per programma opgenomen in het programmaplan.
- Daarnaast treft u verderop een totaaloverzicht aan van de in deze begroting opgenomen bedragen voor bijstellingen en ombuigingen.

Baten en lasten per programma

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
01 Samenleving						
Lasten	49.749	55.207	52.107	51.119	49.716	49.089
Baten	12.416	13.574	10.809	10.867	12.397	10.427
Saldo van baten en lasten	-37.333	-41.633	-41.298	-40.252	-37.319	-38.662
02 Omgeving						
Lasten	19.170	23.290	25.220	24.417	23.376	20.736
Baten	11.270	15.016	16.400	16.532	15.534	12.904
Saldo van baten en lasten	-7.901	-8.273	-8.820	-7.884	-7.842	-7.832
03 Organisatie						
Lasten	16.667	19.402	17.555	17.238	16.962	17.655
Baten	1.139	724	675	903	942	942
Saldo van baten en lasten	-15.528	-18.678	-16.880	-16.335	-16.020	-16.713
04 Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en vpb						
Lasten	3.058	2.520	5.154	7.378	9.450	12.009
Baten	65.028	69.364	68.907	72.598	74.289	72.665
Saldo van baten en lasten	61.970	66.843	63.753	65.221	64.839	60.656
Totaal						
Lasten	88.645	100.419	100.036	100.152	99.505	99.489
Baten	89.852	98.678	96.791	100.901	103.163	96.938
Saldo van baten en lasten	1.208	-1.741	-3.245	749	3.658	-2.551
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma						
01 Samenleving	-239	761	907	89	-1.887	83
02 Omgeving	857	490	409	101	77	68
03 Organisatie	219	2.916	-353	-311	-302	82
04 Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en vpb	249	-354	2.282	-38	-38	-38
Totaal mutaties reserves	1.086	3.813	3.245	-159	-2.150	195
Resultaat	2.293	2.072		590	1.507	-2.356

Grondslagen voor bepaling baten en lasten, incl. afwijkingen t.o.v. vorig jaar

Inleiding

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de hiervoor gepresenteerde baten en lasten. Daarbij zal allereerst worden ingegaan op de grondslagen voor de bepaling van baten en lasten. Vervolgens wordt een toelichting gegeven op grote afwijkingen ten opzichte van voorgaande jaren.

Begrotingsuitgangspunten en –afspraken

- Structurele uitgaven worden gedekt met structurele inkomsten;
- Taken op basis van gemeentelijk beleid zijn in de basis niet structureel en (periodiek) afweegbaar;
- Voor taken op basis van gemeentelijk beleid met een structureel karakter (meerjarige verplichtingen) dient binnen de structurele financiële ruimte voldoende dekking te zijn;
- Gezien de beperkte structurele financiële ruimte geldt voor taken op basis van gemeentelijk beleid met een structureel karakter (meerjarige verplichtingen) het principe nieuw voor oud;
- Voor de raming van baten lasten wordt in meerjarenperspectief de dynamische of reële methode gehanteerd. T.a.v. loon- en prijscompensatie geldt:
 - de uitgaven worden jaarlijks bijgesteld met de loon- en prijsindex (Prijzontwikkeling overheidsconsumptie CPB obv septembercirculaire)
 - daar waar bij het opstellen van de begroting bekend is dat sprake is van afwijkende prijsontwikkelingen ten opzichte van de index, wordt rekening gehouden met de werkelijke ontwikkelingen (cao ontwikkelingen, afspraken met verbonden partijen, afspraken op basis van overige contracten);
 - de inkomsten (OZB, leges en heffingen) worden jaarlijks met het inflatiepercentage verhoogd (Prijzontwikkeling overheidsconsumptie CPB obv septembercirculaire);
- De berekening van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds is gebaseerd op de septembercirculaire;
- De opbrengst rioolrechten, afvalstoffenheffing en bouwleges worden kostendekkend begroot, afwijking hiervan is een expliciete bestuurlijke keuze.

Grondslagen voor de bepaling van baten en lasten

Voor het samenstellen van de (meerjaren)begroting zijn de begrotingsuitgangspunten als volgt toegepast:

- Het bestaande gemeentelijke voorzieningenniveau, met inachtneming van hetgeen tot nu toe door de gemeenteraad is besloten, is in de meerjarenbegroting gehandhaafd.
- Voor prijsontwikkelingen is in de ramingen van de belastingen rekening gehouden met 9,3% inflatie. Dit betreft een herberekening van de inflatie over 2021 en 2022 van 4,95% en een inflatie van 4,35% over 2023.
- Voor de berekening van de stelpost voor de jaarlijkse indexering van loon- en prijsstijgingen is uitgegaan van de prijsontwikkeling op basis van de septembercirculaire 2022.
- De nu bekende vervangingsinvesteringen, die noodzakelijk zijn om bedrijfsmiddelen op een adequaat kwaliteitsniveau te kunnen handhaven, zijn meegenomen in de berekeningen. De vrijval van afschrijvingslasten voor de jaren 2023-2026 is voorzichtigheidshalve binnen de begroting gereserveerd.
- Voor de hoogte van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds is de circulaire van september 2022 gehanteerd.
- De loonkosten zijn gebaseerd op de vastgestelde formatie 2023.

- In de meerjarenbegroting is een jaarlijkse stelpost voor onvoorziene uitgaven opgenomen van € 95.000.
- Alle ramingen zijn, indien van toepassing, geschoond van compensabele BTW in het kader van het BTW-compensatiefonds.
- Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn de in de begroting opgenomen stortingen in en onttrekkingen aan reserves afzonderlijk zichtbaar gemaakt in het resultaat.
- De structurele doorwerking van de Najaarsnota 2022 is in de begroting verwerkt.

Afwijkingen ten opzichte van voorgaande jaren

De grondslagen die het college heeft gehanteerd bij het opstellen van de Begroting 2023 zijn grotendeels gelijk aan de grondslagen van voorgaande jaren. Wel zijn afwijkingen te melden met betrekking tot de renteberekening.

Renteberekening

In de meerjarenbegroting is de rente voor kort geld vastgesteld op 1,0 % voor 2023, waarna dit jaarlijks met 0,5 % oploopt tot 2,0 % met ingang van 2025.

Voor de aan te trekken nieuwe langlopende lening in 2024 is gerekend met rentepercentage van 2,0 %.

De rekenrente voor de toerekening van rentekosten aan investeringen is 2,0 %.

Overzicht incidentele baten en lasten

- Het merendeel van de baten en lasten in deze begroting is structureel geraamd.
- Hierdoor wijkt de meerjarenbegroting 2024-2026 nauwelijks af van de Begroting 2023.
- Om goed te kunnen beoordelen wat de meerjarige uitkomsten van de begroting zijn, moeten de incidentele baten en lasten in de begroting zichtbaar worden gemaakt.
- Hiervoor is een overzicht gebruikt dat de provincie Gelderland hanteert bij de beoordeling van de begroting.
- Het saldo van de meerjarenbegroting wordt gecorrigeerd met de incidentele baten en lasten en het structureel nieuw beleid dat na 2023 in gang wordt gezet.
- De uitkomst daarvan geeft de budgettaire positie weer.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2023	2024	2025	2026
Baten	96.791	100.901	103.163	96.938
Lasten	100.036	100.152	99.505	99.489
Saldo baten en lasten	-3.245	749	3.658	-2.551
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	3.245	-159	-2.150	195
Begrotingssaldo na bestemming	0	590	1.508	-2.356
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	547	527	0	0
Structureel begrotingssaldo (budgettaire positie)	547	1.117	1.508	-2.356

Conclusie

Uit dit overzicht blijkt dat de meerjarenbegroting voor 2023 t/m 2025 structureel sluitend is. Voor 2026 (en verder) is dat niet het geval.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2023	2024	2025	2026
Incidentele baten	-648	0	0	0
Incidentele lasten	1.977	527	0	0
Saldo incidentele baten en lasten	1.329	527	0	0
Incidentele baten reserves	-3.028	-163	-2.044	-66
Incidentele lasten reserves	2.246	163	2.044	66
Saldo incidentele baten en lasten reserves	-782	0	0	0

	<i>Bedragen x € 1.000</i>	2023	2024	2025	2026	
	Incidentele baten	-648	0	0	0	
1I	Ambulantiseringsplan 2022 + 2023	-187				VJN22
2H	Energiearmoede	-461				VJN22 + NJN22
	Incidentele lasten	1.977	527	0	0	
1A	Aanvullend 5 jarig onderhoud 't Middelpunt	99	70			NJN22
1B	Actualisatie IHP 2021 buiten school Doorwerth	60				B22
1I	Ambulantiseringsplan 2022 + 2023	187				VJN22
2A	Omgevingswet	110				B22

	<i>Bedragen x € 1.000</i>	2023	2024	2025	2026	
2A	Integrale aspecten leefomgeving: Integrale visie op duurzaamheid, wonen, mobiliteit	63	62			B23
2A	Realiseren van woningen: 100 tijdelijke woningen	50	50			B23
2A	Realiseren woningen: startgeld Pro persona	100				B23
2A	Realiseren woningen: vormgeven grondbedrijf	50				B23
2B	Herzien woonbeleid	50				B23
2B	Het realiseren van woningen: centrumvisie Oosterbeek	75				B23
2E	Projectmanagement en vooronderzoek spoortunnel	50				B20
2E	Binnen dorpen maximaal 30 km per uur -> visie	25				B23
2E	Parkeeronderzoek, parkeervisie	40				B23
2H	Energiearmoede	461				VJN22 + NJN22
2L	Archeologie	20				NJN22
2L	100 jaar gemeente Renkum	70				B23
2L	Nieuwe visie op cultuur + uitvoering	100				B23
2O	Aanpassen van de bomenverordening	20				B23
2Q	Beleid biodiversiteit	25				B23
2Q	Actualisering bosbeleidsplan en bosverjongingsplan (40.000)		40			B23
3B	Cofinanciering en stimuleringsfonds lokale initiatieven	50	50			B23
3B	Het opstellen van heldere kaders voor participatie van inwoners bij het opstellen en uitvoeren van gemeentelijk beleid	75				B23
3B	Inwonersinitiatieven - Renkum Doet		250			B23
3C	Ziektebudget	100				NJN21
3C	De Connectie ICT	22				VJN21
3C	Juridische mw WEP WOO	20	5			VJN22
3C	Project zaakstelsel	40				NJN22
3F	Optimaliseren van het raadsinformatiesysteem	15				B23
	Saldo incidentele baten en lasten	1.329	527	0	0	

	<i>Bedragen x € 1.000</i>	2023	2024	2025	2026
	Incidentele baten reserves	-3.028	-163	-2.044	-66
1	Onttrekking reserve Sociaal Domein	-187	0	0	0
1B	Onttrekking reserve onderwijshuisvesting	102	-38	-5	-6
1B	Bate mbt reserve kapitaallasten OHV	-177	0	-1.970	0
2E	Onttrekking reserve MUP	-12	-10	-8	1
2O	Onttrekking reserve openbare verlichting	-157	-83	-61	-61
3C	Bate mbt storting reserve ICT	-7	-32	0	0
div	Onttrekking reserve projecten (omgevingswet)	-1.287	0	0	0
	Onttrekking reserve algemene uitkering	-21	0	0	0
	Eenmalige verlaging OZB	1.036			
	Onttrekking vrije algemene reserve ivm eenmalige verlaging OZB	-1.036			
	Dekkingsplan onttrekking vrije algemene reserve	-1.282			
	Incidentele lasten reserves	2.246	163	2.044	66
1	Uitgaven m.b.t. onttrekking reserve Sociaal domein	187	0	0	0
1B	Uitgaven m.b.t. onttrekking reserve onderwijshuisvesting (IHP)	-102	38	5	6
1B	Storting reserve kapitaallasten OHV	177	0	1.970	0
2E	Uitgaven m.b.t. reserve MUP (verkeer)	12	10	8	-1
2P	Uitgaven m.b.t. reserve vervanging OVL	157	83	61	61
3C	Storting reserve ICT	507	32	0	0
	Uitgaven m.b.t. reserve algemene uitkering	21	0	0	0
div	Uitgaven m.b.t. onttrekking reserve projecten	1.287	0	0	0
	Saldo incidentele baten en lasten reserves	782	0	0	0

Toelichting

Voor een toelichting op bovenstaande incidentele baten en lasten verwijzen we u naar de toelichtingen in de planning- en controldocumenten: VJN22 = Voorjaarsnota 2022 NJN22= Najaarsnota 2022; B23 = Begroting 2023 etc.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Conform artikel 28, lid d BBV wordt een overzicht gegeven van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Omschrijving <i>bedragen x € 1.000</i>	2023		2024		2025		2026	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
1B. Reserve kapitaallasten onderwijshuisvesting			26		52		52	
1C. Reserve kapitaallasten kunstgrasveld Wilhelmina	25		25		25		25	
2L. Reserve kapitaallasten concertzaal	8		8		8		8	
4C. Reserve onderhoud gebouwen		37		38		39		40
Airco-installatie Veentjesbrug	2		2		2		2	
Totaal	35	37	61	38	87	39	87	40

- 1B. Reserve kapitaallasten onderwijshuisvesting: om de kapitaallasten van de school Doorwerth gedeeltelijk te dekken wordt er na realisatie van de school een jaarlijks bedrag uit de reserve gehaald over de volledige looptijd van afschrijving van de school. Voeding van de reserve is uit de opbrengsten voormalige percelen onderwijshuisvesting, waarvan de eerste in 2023 wordt verwacht.
- 1C. Reserve kapitaallasten kunstgrasveld Wilhelmina: de onttrekking (bate) van € 25.000 heeft te maken met de dekking van de kapitaallasten voor de investering van het kunstgrasveld (eenmalige storting was € 250.000). Vanaf 2019 wordt deze in 10 jaar, jaarlijks € 25.000, uit deze reserve onttrokken om de kapitaallast van het kunstgrasveld gedeeltelijk te dekken.
- 2L. Reserve kapitaallasten concertzaal: de onttrekking (bate) van € 8.000 heeft te maken met de dekking van de kapitaallasten voor de investering van de Concertzaal.
- 4C. Reserve onderhoud gebouwen: deze reserve zal worden ingezet ter dekking van de lasten van de toekomstige huisvesting gemeentehuis en gemeentewerf.
- Airco-installatie Veentjesbrug: de onttrekking (bate) van € 2.000 heeft te maken met de dekking van de kapitaallasten voor de investering van de Airco-installatie op Veentjesbrug.

Totaaloverzicht bijstellingen en ombuigingen

Openstaande taakstellingen

In onderstaande tabel vindt u de nog openstaande taakstellingen (zie tevens de Najaarsnota 2022). Over de voortgang raadplegen wij u in de reguliere planning- en controlcyclus.

Prod	<i>bedragen x € 1.000</i>	2023	2024	2025	2026
1B.5	Taalbevordering Taakstelling bibliotheek	0	110	110	110
2D	Milieuleges invoeren	24	24	24	24
2K	Het verkopen of commercieel maken van de Concertzaal in Oosterbeek	54	54	54	54
2O	Gemeentelijke begraafplaatsen kostendekkend maken	30	30	30	30
2O	Onderhoudsniveau groen versoberen	15	15	15	15
	Totaal	123	233	233	233

Balanspositie

Inleiding

In dit deel van de begroting geven wij inzicht in het meerjarig verloop van onze balanspositie. Met het opnemen van een geprognosticeerde balans, ook in de meerjarenraming, krijgt u meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte. Daarnaast ontstaat inzicht in het meerjarig verloop van het Emu-saldo.

In het volgende overzicht is de meerjarenbalans weergegeven voor de jaren 2021 tot en met 2026. In de daarop volgende onderdelen vindt u een toelichting op het verwachte verloop van de investeringen, de reserves en voorzieningen en het Emu-saldo. Meer informatie over de financiering vindt u in de financieringsparagraaf.

Meerjarenbalans

Bedragen x € 1.000

Prognose meerjarenbalans	Realisatie	Begroting				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Activa						
<u>Vaste activa</u>						
Immateriële vaste activa	12.849	12.849	12.849	12.849	12.849	12.849
Materiële vaste activa	45.256	46.527	51.645	57.783	62.227	81.593
Financiële vaste activa	5.453	5.453	5.453	5.453	5.453	5.453
Totaal vaste activa	63.558	64.829	69.947	76.085	80.529	99.895
<u>Vlottende activa</u>						
Voorraden	-30	1.207	610	626	0	0
Uitzettingen	20.853	20.853	20.853	20.853	20.853	20.853
Liquide middelen	224	211	0	0	0	0
Overlopende activa	1.632	1.632	1.632	1.632	1.632	1.632
Totaal vlottende activa	22.679	23.903	23.095	23.111	22.485	22.485
Totaal activa	86.237	88.732	93.042	99.196	103.014	122.380
Passiva						
<u>Vaste passiva</u>						
Reserves	18.231	16.711	15.538	15.697	18.398	19.709
Resultaat boekjaar	2.293	2.072	0	550	1.507	-2.356
Voorzieningen	16.165	16.490	14.531	12.880	11.835	10.932
Vaste schuld	37.487	41.398	39.243	39.961	41.171	64.010
Totaal vaste passiva	74.176	76.671	69.312	69.089	72.911	92.295
<u>Vlottende passiva</u>						
Vlottende schuld	9.199	9.199	20.868	27.245	27.241	27.223
Overlopende passiva	2.862	2.862	2.862	2.862	2.862	2.862
Totaal vlottende passiva	12.061	12.061	23.730	30.107	30.103	30.085
Totaal passiva	86.237	88.732	93.042	99.196	103.014	122.380

Verplichtingen

Naast de balanspositie van onze gemeente, kunnen er nog andere verplichtingen bestaan die onze financiële positie beïnvloeden. Daarbij wordt met name gedacht aan verplichtingen als gevolg van verleende garanties en waarborgstellingen. Het gemeentelijk beleid voor het afgeven van gemeentelijke garanties is "nee, tenzij". Wanneer de gemeente een garantie verleent, wordt het besluit hiertoe genomen door uw raad. Per 1 januari 2022 staat de gemeente nog garant voor leningen met een totaal bedrag van van € 139.000. De financiële verplichtingen van garanties voor de particuliere woningbouw zijn overgedragen aan de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen. Dit betreft een bedrag van € 80.643.000. Gemeente en Staat staan ieder voor 50% garant als 4e in de lijn. Het eerste risico wordt opgevangen door de woningcorporatie, het waarborgfonds en de waarde van het onroerend goed. Dit betekent dat het risico van deze achtervang functie beperkt is.

Meerjareninvesteringsplan

- De investeringen die zijn gepland, zijn onder te verdelen in vervangingsinvesteringen en investeringen als gevolg van nieuw beleid.
- Daarnaast maakt het BBV onderscheid tussen investeringen met economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.
- Investeringen hebben een economisch nut wanneer ze verhandelbaar zijn en/ of wanneer ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Om deze reden moeten deze investeringen worden geactiveerd. Een uitzondering hierop geldt voor kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde.
- Bepaalde investeringen in de openbare ruimte hebben geen economisch, maar alleen maatschappelijk nut. Voorbeelden hiervan zijn wegen, bruggen en openbaar groen. Hierbij is wel duidelijk sprake van een maatschappelijk nut, maar ze genereren geen middelen en er is geen markt voor.
- Onder het oude BBV hadden wij een keuze voor het al dan niet activeren van investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Met de wijziging van het BBV is deze keuzevrijheid komen te vervallen en moeten alle investeringen worden geactiveerd.
- De in deze begroting opgenomen investeringen zijn terug te vinden in het volgende Meerjareninvesteringsplan (MIP):

Meerjareninvesteringsplan (MIP):

Investeringen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Inves- tering	Afschr. Termijn	Jaar	Kapitaallasten			
				2023	2024	2025	2026
Vervangingsinvesteringen							
1B. Onderwijs		Zie					
IHP Doorwerth		onder					
IHP Prinses Beatrix/Paasberg	2.959	25	2025			122	181
2P. Wegen, straten en pleinen							
Rehabilitatie wegen	2.250	60	2023	64	82	81	81
Rehabilitatie wegen	2.250	60	2024		64	82	81
Rehabilitatie wegen	2.250	60	2025			64	82
Rehabilitatie wegen	2.250	60	2026				64

Investerings				Kapitaallasten			
<i>Bedragen x € 1.000</i>	Inves- tering	Afschr. Termijn	Jaar	2023	2024	2025	2026
Totaal wegen	9.000			64	146	227	308
2M. Water en riolering*)							
Diverse investeringen	3.840	70/45/40 30/15/10	2023	96	110	109	108
Diverse investeringen	3.722	70/45/40 30/15/10	2024		50	69	68
Diverse investeringen	3.221	70/45/40 30/15/10	2025			38	50
Diverse investeringen	3.118	70/45/40 30/15/10	2026				37
Totaal Water en riolering	13.901			96	160	216	263
3C. ICT							
ICT	0						
Totaal ICT	0						
Tractie							
Tractie	76	7/10	2023	5	9	9	9
Tractie	327	8/10/15	2024		21	35	35
Tractie	131	8/10	2025			11	18
Tractie	462	8	2026				38
Totaal tractie	996			5	30	55	100
3C gemeentehuis/ Gemeentewerf							
Renovatie/nieuwbouw	18.921	40	2026				735

*) de vervangingsinvesteringen m.b.t. Water en riolering worden voor 40% geactiveerd (hierover wordt afschrijving en rente berekend). Voor 60% worden de lasten direct ten laste van de voorziening GRP gebracht. Hierboven wordt de investering getoond waarop wordt afgeschreven.

Onderwijsgebouwen

Leerdeel Doorwerth

In 2021 is een aanvullend krediet voor het Leerdeel gevoteerd. Totaal dient er aan financiering aangetrokken worden van € 6.192.625. De verwachting is dat in begin 2025 het nieuwe Leerdeel in gebruik genomen wordt.

Nieuw IHP

In het nieuwe IHP is voorzien om drie schoolgebouwen (deel Paasbergschool, Beatrix Renkum en Beatrix Wolfheze) in 2024 te renoveren. Het totaalbedrag is conform het vastgesteld IHP voor deze drie schoolgebouwen vastgesteld op € 2.959.000, (na najaarsnota € 3.122.000) met als eerste jaar 2025 een kapitaallast van afgerond € 122.000.

Afschrijvingsduur kan per locatie anders zijn aangezien er sprake kan zijn van gedeeltelijke vernieuwing.

Rehabilitatie wegen, straten en pleinen

De investeringen voor de rehabilitatie wegen, straten en pleinen is conform het beheerplan wegen opgenomen.

Vervangingsinvesteringen Water en riolering

Conform artikel 5.2 van de Financiële verordening geeft de raad bij de begrotingsbehandeling, op voorstel van het college, aan van welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet wil ontvangen. De overige nieuwe investeringen worden bij de begrotingsbehandeling met het vaststellen van de financiële positie geautoriseerd.

We stellen voor om voor de GRP (vervangings)investeringen geen afzonderlijk raadsvoorstel aan u voor te leggen. De reden hiervoor is dat deze (vervangings)investeringen reeds in het door uw raad vastgestelde GRP zijn opgenomen. Middels de voor-/ najaarsnota en jaarstukken houden we u op de hoogte van de voortgang van de projecten.

Reserves en voorzieningen

Het BBV vraagt ons een toelichting te geven op de reserves en voorzieningen die de gemeente bezit. Daarbij moet bij de reserves onderscheid worden gemaakt tussen:

- algemene reserves;
- bestemmingsreserves.

Voorzieningen worden gevormd voor:

- (risico's in verband met) verwachte verplichtingen en verliezen waarvan de omvang onzeker is, maar wel is in te schatten af te dekken;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt, maar die hun oorsprong vinden in het huidige of een voorgaand begrotingsjaar af te dekken, zodat de lasten gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren worden verdeeld;
- van niet Europese en Nederlandse overheidslichamen verkregen middelen (voorschot-bedragen) die specifiek besteed moeten worden.

Het verwachte verloop van de reserves en voorzieningen in 2023 is weergegeven in de volgende tabellen.

In de eindstand van de Vrije algemene reserve is het geprognosticeerd rekeningresultaat 2022 (ad. € 2.072.000) nog niet verwerkt. Deze wordt formeel pas bij het besluit tot resultaatbestemming in de Jaarstukken 2022 aan toegevoegd.

Staat van reserves Bedragen x € 1.000	Eindstand 2022	Storting	Onttrekking	Eindstand 2023
Weerstandsreserve	5.538	0	0	5.538
Vrije algemene reserve	5.662	0	-2.319	3.343
Resultaat boekjaar	2.072		0	2.072
Algemene reserve	13.272	0	-2.319	10.953
Sociaal Domein	291	0	-187	104
Landschapbasisplan	45	0	0	45
Airbornactiviteiten	0	0	0	0
Reserve algemene uitkering	106	0	-21	85
Reserve ICT	29	507	0	535
Reserve MUP	328	12	-25	316
Reserve onderhoud gebouwen	937	242	0	1.178
Reserve voorziening gebouwen	338	38	-292	83
Reserve onderh. MFC Doelum	190	0	0	190
Reserve bedrijven terreinen	37	0	0	37
Reserve onderwijshuisvesting	282	102	0	384
Reserve wegenonderhoud	658	0	0	658
Reserve herstelksten sleuven lasgaten	39	0	0	39
Reserve vervangen openbare verlichting	475	0	-157	318
Reserve kaplasten vastgoed	265	0	-34	230
Reserve kaplasten OHV	0	230	-52	177
Reserve integratie	207	0	0	207
Reserve projecten	1.287	0	-1.287	0
Bestemmingsreserve	5.513	1.129	-2.055	4.588
Totaal reserves	18.785	1.129	-4.374	15.541

Staat van voorzieningen Bedragen x € 1.000	Eindstand 2022	Storting	Onttrekking	Eindstand 2023
niet actief pers.en ex wethouder	3.697	14	-225	3.486
Bovenwettelijk verlof	75	75	0	150
Groot onderhoud gebouwen	2.301	240	-287	2.254
Liquidatie permar	62	0	0	62
Voorz.Afvalstoffenheffing	958	0	-100	858
Voorziening GRP	9.365	652	-1.894	8.122
Investering Stedelijk vernieuwing	31	0	0	31
Totaal voorzieningen	16.489	981	-2.506	14.964

EMU-saldo

- De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Hof) stelt dat de decentrale overheden een gelijkwaardige inspanning leveren bij het streven om te voldoen aan de Europese begrotingsdoelstellingen.
- Als gevolg hiervan geven gemeenten in hun begroting inzicht in de ontwikkeling van het EMU-saldo.
- Het verwachte verloop van het EMU-saldo is hieronder opgenomen.
- De komende jaren verwachten wij een overschrijding van het EMU-saldo. Dit wordt veroorzaakt door een aantal grote investeringen in met name onderwijshuisvesting, brandweerposten, sporthallen en gymzalen, wegen en riolering.

Bedragen x € 1.000

EMU-saldo	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026
1. (+) Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	-1.741	-3.245	709	3.658	-2.551
2. (-) Mutatie (im)materiële vaste activa	1.271	5.118	6.138	4.444	19.366
3. (+) Mutatie voorzieningen	325	-1.959	-1.651	-1.045	-903
4. (-) Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	1.237	-597	16	-626	0
5. (-) Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-3.924	-9.725	-7.096	-1.206	-22.821

Geraamde baten en lasten per taakveld

Inleiding

- Op grond van artikel 66 en 71 van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) zijn, ten gunste van betrouwbare informatie voor interne sturing en externe vergelijkbaarheid, circa 50 nieuwe taakvelden ingevoerd die de circa 105 oude IV3-functies (indeling die wordt gebruikt voor rapportage aan het CBS) vervangen.
- Een taakveld is een eenheid waarin de programma's worden onderverdeeld.
- In de begroting en jaarrekening wordt een totaaloverzicht met geraamde (begroting) dan wel gerealiseerde (jaarrekening) baten en lasten per taakveld opgenomen (art. 7 BBV).
- Tevens geeft dit overzicht het verdelingsprincipe op basis waarvan de taakvelden over de programma's zijn verdeeld.

Geraamde baten en lasten per taakveld

Taakveld BBV (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
0.1 Bestuur	1.293	1.278	1.278	1.278
Lasten	1.293	1.278	1.278	1.278
Baten				
0.2 Burgerzaken	-43	-181	-200	-200
Lasten	270	360	380	380
Baten	-312	-541	-580	-580
0.3 Beheer ov. gebouwen en gronden	352	350	348	348
Lasten	533	531	529	529
Baten	-181	-181	-181	-181
0.4 Overhead	15.089	14.522	14.526	15.219
Lasten	15.459	14.892	14.897	15.589
Baten	-370	-370	-370	-370
0.5 Treasury	-1.044	-989	-940	-959
Lasten	1.345	1.446	1.529	1.921
Baten	-2.389	-2.434	-2.470	-2.880
0.61 OZB woningen	-5.875	-6.688	-6.802	-6.802
Lasten	99	99	99	99
Baten	-5.974	-6.787	-6.901	-6.901
0.62 OZB niet-woningen	-2.688	-3.060	-3.110	-3.110
Lasten				
Baten	-2.688	-3.060	-3.110	-3.110
0.64 Belastingen overig	173	219	328	328
Lasten	441	437	437	437
Baten	-268	-218	-110	-110
0.7 Alg. uitk. e ov. uitk. gem.fonds	-56.925	-59.427	-61.019	-58.984
Lasten				
Baten	-56.925	-59.427	-61.019	-58.984
0.8 Overige baten en lasten	2.490	4.619	6.610	8.777
Lasten	2.490	4.619	6.610	8.777
Baten				
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)				

Taakveld BBV (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Lasten				
Baten				
0.10 Mutaties reserves	-3.245	159	2.150	-195
Lasten	1.061	686	2.625	352
Baten	-4.305	-528	-475	-548
0.11 Res. v.de rek. van baten lasten		590	1.507	-2.356
Lasten				
Baten		590	1.507	-2.356
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.191	2.221	2.219	2.220
Lasten	2.191	2.221	2.219	2.220
Baten				
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.373	1.373	1.373	1.372
Lasten	1.373	1.373	1.373	1.372
Baten				
2.1 Verkeer en vervoer	4.694	4.608	4.694	4.680
Lasten	4.794	4.777	4.880	4.866
Baten	-99	-169	-186	-186
2.2 Parkeren	43	3	3	3
Lasten	70	30	30	30
Baten	-27	-27	-27	-27
2.5 Openbaar vervoer	33	33	33	33
Lasten	84	84	84	84
Baten	-51	-51	-51	-51
3.1 Economische ontwikkeling	346	271	271	271
Lasten	346	271	271	271
Baten				
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur				
Lasten				
Baten				
3.3 Bedr.loket en bedr.regelingen	38	38	38	38
Lasten	64	64	64	63
Baten	-26	-26	-26	-26
3.4 Economische promotie	-297	-305	-314	-314
Lasten	232	232	232	232
Baten	-529	-537	-546	-546
4.2 Onderwijshuisvesting	2.014	2.067	175	2.156
Lasten	2.402	2.742	2.419	2.430
Baten	-387	-675	-2.244	-274
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	834	820	820	820
Lasten	1.367	1.123	1.123	1.123
Baten	-533	-303	-303	-303
5.1 Sportbeleid en activering	346	320	320	320
Lasten	347	321	321	321
Baten	-1	-1	-1	-1
5.2 Sportaccommodaties	2.020	1.906	1.902	1.912
Lasten	2.163	2.049	2.045	2.055

Taakveld BBV (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Baten	-143	-143	-143	-143
5.3 Cultuurpresentatie, prod.partic.	488	317	315	315
Lasten	588	417	375	375
Baten	-100	-100	-60	-60
5.4 Musea	130	130	130	130
Lasten	130	130	130	130
Baten				
5.5 Cultureel erfgoed	53	33	33	33
Lasten	53	33	33	33
Baten				
5.6 Media	730	730	730	730
Lasten	730	730	730	730
Baten				
5.7 Openbaar groen en recreatie	2.253	2.269	2.262	2.266
Lasten	2.309	2.318	2.291	2.295
Baten	-56	-49	-29	-29
6.1 Samenkracht en burgerparticip.	3.900	4.080	3.647	3.646
Lasten	4.027	4.208	3.775	3.774
Baten	-127	-128	-129	-129
6.2 Wijkteams	760	760	760	760
Lasten	760	760	760	760
Baten				
6.3 Inkomensregelingen	4.101	3.570	3.570	3.554
Lasten	12.698	12.167	12.167	12.151
Baten	-8.597	-8.597	-8.597	-8.597
6.4 Begeleide participatie	2.590	2.535	2.491	2.386
Lasten	3.010	2.955	2.911	2.806
Baten	-420	-420	-420	-420
6.5 Arbeidsparticipatie	1.334	1.376	1.410	1.439
Lasten	1.334	1.376	1.410	1.439
Baten				
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.008	1.008	1.008	1.008
Lasten	1.008	1.008	1.008	1.008
Baten				
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	6.255	6.261	6.100	6.106
Lasten	6.490	6.496	6.335	6.341
Baten	-235	-235	-235	-235
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	10.309	10.044	9.314	8.752
Lasten	10.309	10.044	9.314	8.752
Baten				
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	522	336	336	336
Lasten	816	630	630	630
Baten	-294	-294	-294	-294
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	765	765	765	765
Lasten	765	765	765	765
Baten				

Taakveld BBV (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
7.1 Volksgezondheid	1.121	1.132	1.132	1.131
Lasten	1.121	1.132	1.132	1.131
Baten				
7.2 Riolering	-1.608	-1.611	-1.610	-1.610
Lasten	5.491	5.398	4.990	5.017
Baten	-7.098	-7.009	-6.600	-6.627
7.3 Afval	-1.150	-1.147	-1.150	-1.150
Lasten	3.573	3.575	3.583	3.583
Baten	-4.723	-4.722	-4.733	-4.733
7.4 Milieubeheer	1.202	955	955	955
Lasten	1.687	979	979	979
Baten	-485	-24	-24	-24
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	55	53	53	54
Lasten	367	365	365	366
Baten	-312	-312	-312	-312
8.1 Ruimtelijke ordening	1.045	780	668	668
Lasten	1.066	801	689	689
Baten	-21	-21	-21	-21
8.2 Grondexpl. (niet-bedr.terreinen)	27	27	27	27
Lasten	2.869	3.529	2.937	279
Baten	-2.842	-3.502	-2.910	-252
8.3 Wonen en bouwen	896	850	846	846
Lasten	1.472	1.387	1.379	1.379
Baten	-576	-537	-533	-533
Totaal				

Vanaf 2023 zijn er aanpassingen in de wijze van rapportage aan het CBS; de *belangrijkste* zijn dat de taakvelden op het gebied van individuele voorzieningen WMO en Jeugdzorg worden opgedeeld naar de verschillende vormen van zorg.

Op het moment van aanleveren van deze begroting is deze nieuwe indeling niet opgenomen in bovenstaande tabel. De aangepaste indeling vindt wel plaats voorafgaand aan het aanleveren van de begroting bij het CBS aangezien iedere gemeente verplicht is om deze indeling te hanteren voor zijn begroting 2023. Dit heeft geen gevolgen voor de in deze begroting opgenomen baten en lasten per programma en product.

Taakveld 0.61 OZB woningen/ 0.62 OZB- niet woningen

De splitsing tussen OZB woningen en niet-woningen zal gemaakt worden als de bedragen van de leges bekend zijn voor volgend jaar.

De kwijscheldingen belastingen zijn onder 6.3 Inkomensregeling gerubriceerd.

Verdelingsprincipe taakvelden aan programma's

Taakveld BBV (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
01 Samenleving	40.391	40.163	39.206	38.579
0.2 Burgerzaken	-8	-8	-8	-8
Lasten				
Baten	-8	-8	-8	-8
0.4 Overhead				
Lasten				
Baten				
0.10 Mutaties reserves	-907	-89	1.887	-83
Lasten			1.970	
Baten	-907	-89	-82	-83
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.191	2.221	2.219	2.220
Lasten	2.191	2.221	2.219	2.220
Baten				
1.2 Openbare orde en veiligheid	990	990	990	989
Lasten	990	990	990	989
Baten				
2.2 Parkeren				
Lasten	23	23	23	23
Baten	-23	-23	-23	-23
4.2 Onderwijshuisvesting	2.014	2.067	175	2.156
Lasten	2.402	2.742	2.419	2.430
Baten	-387	-675	-2.244	-274
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	819	805	805	805
Lasten	1.352	1.108	1.108	1.108
Baten	-533	-303	-303	-303
5.1 Sportbeleid en activering	346	320	320	320
Lasten	347	321	321	321
Baten	-1	-1	-1	-1
5.2 Sportaccommodaties	1.881	1.767	1.763	1.773
Lasten	2.024	1.910	1.906	1.916
Baten	-143	-143	-143	-143
5.3 Cultuurpresentatie, prod.partic.	108	108	108	108
Lasten	148	148	108	108
Baten	-40	-40		
5.6 Media	710	710	710	710
Lasten	710	710	710	710
Baten				
6.1 Samenkracht en burgerparticip.	3.771	3.776	3.643	3.642
Lasten	3.899	3.904	3.772	3.771
Baten	-127	-128	-129	-129
6.2 Wijkteams	720	720	720	720
Lasten	720	720	720	720
Baten				

Taakveld BBV (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
6.3 Inkomensregelingen	3.850	3.320	3.320	3.304
Lasten	12.448	11.917	11.917	11.901
Baten	-8.597	-8.597	-8.597	-8.597
6.4 Begeleide participatie	2.590	2.535	2.491	2.386
Lasten	3.010	2.955	2.911	2.806
Baten	-420	-420	-420	-420
6.5 Arbeidsparticipatie	1.334	1.376	1.410	1.439
Lasten	1.334	1.376	1.410	1.439
Baten				
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.008	1.008	1.008	1.008
Lasten	1.008	1.008	1.008	1.008
Baten				
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	6.255	6.261	6.100	6.106
Lasten	6.490	6.496	6.335	6.341
Baten	-235	-235	-235	-235
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	10.309	10.044	9.314	8.752
Lasten	10.309	10.044	9.314	8.752
Baten				
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	522	336	336	336
Lasten	816	630	630	630
Baten	-294	-294	-294	-294
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	765	765	765	765
Lasten	765	765	765	765
Baten				
7.1 Volksgezondheid	1.121	1.132	1.132	1.131
Lasten	1.121	1.132	1.132	1.131
Baten				
02 Omgeving	8.411	7.783	7.766	7.765
0.3 Beheer ov. gebouwen en gronden	-42	-42	-42	-42
Lasten	5	5	5	5
Baten	-46	-46	-46	-46
0.10 Mutaties reserves	-409	-101	-77	-68
Lasten				
Baten	-409	-101	-77	-68
1.2 Openbare orde en veiligheid	19	19	19	19
Lasten	19	19	19	19
Baten				
2.1 Verkeer en vervoer	4.694	4.608	4.694	4.680
Lasten	4.794	4.777	4.880	4.866
Baten	-99	-169	-186	-186
2.2 Parkeren	43	3	3	3
Lasten	47	7	7	7
Baten	-4	-4	-4	-4
2.5 Openbaar vervoer	33	33	33	33
Lasten	84	84	84	84

Taakveld BBV (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Baten	-51	-51	-51	-51
3.1 Economische ontwikkeling	346	271	271	271
Lasten	346	271	271	271
Baten				
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur				
Lasten				
Baten				
3.3 Bedr.loket en bedr.regelingen	38	38	38	38
Lasten	64	64	64	63
Baten	-26	-26	-26	-26
3.4 Economische promotie	232	232	232	232
Lasten	232	232	232	232
Baten				
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	15	15	15	15
Lasten	15	15	15	15
Baten				
5.2 Sportaccommodaties	139	139	139	139
Lasten	139	139	139	139
Baten				
5.3 Cultuurpresentatie, prod.partic.	380	209	207	207
Lasten	440	269	267	267
Baten	-60	-60	-60	-60
5.4 Musea	130	130	130	130
Lasten	130	130	130	130
Baten				
5.5 Cultureel erfgoed	53	33	33	33
Lasten	53	33	33	33
Baten				
5.6 Media	20	20	20	20
Lasten	20	20	20	20
Baten				
5.7 Openbaar groen en recreatie	2.253	2.269	2.262	2.266
Lasten	2.309	2.318	2.291	2.295
Baten	-56	-49	-29	-29
7.2 Riolering	-1.608	-1.611	-1.610	-1.610
Lasten	5.491	5.398	4.990	5.017
Baten	-7.098	-7.009	-6.600	-6.627
7.3 Afval	-1.150	-1.147	-1.150	-1.150
Lasten	3.573	3.575	3.583	3.583
Baten	-4.723	-4.722	-4.733	-4.733
7.4 Milieubeheer	1.202	955	955	955
Lasten	1.687	979	979	979
Baten	-485	-24	-24	-24
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	55	53	53	54
Lasten	367	365	365	366
Baten	-312	-312	-312	-312

Taakveld BBV (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
8.1 Ruimtelijke ordening	1.045	780	668	668
Lasten	1.066	801	689	689
Baten	-21	-21	-21	-21
8.2 Grondexpl. (niet-bedr.terreinen)	27	27	27	27
Lasten	2.869	3.529	2.937	279
Baten	-2.842	-3.502	-2.910	-252
8.3 Wonen en bouwen	896	850	846	846
Lasten	1.472	1.387	1.379	1.379
Baten	-576	-537	-533	-533
03 Organisatie	17.233	16.646	16.322	16.631
0.1 Bestuur	1.293	1.278	1.278	1.278
Lasten	1.293	1.278	1.278	1.278
Baten				
0.2 Burgerzaken	-35	-173	-193	-193
Lasten	270	360	380	380
Baten	-305	-533	-572	-572
0.4 Overhead	15.089	14.522	14.526	15.219
Lasten	15.459	14.892	14.897	15.589
Baten	-370	-370	-370	-370
0.10 Mutaties reserves	353	311	302	-82
Lasten	748	374	343	40
Baten	-395	-63	-41	-122
1.2 Openbare orde en veiligheid	364	364	364	364
Lasten	364	364	364	364
Baten				
6.1 Samenkracht en burgerparticip.	129	304	4	4
Lasten	129	304	4	4
Baten				
6.2 Wijkteams	41	41	41	41
Lasten	41	41	41	41
Baten				
04 Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en vpb	-66.035	-65.183	-64.802	-60.619
0.3 Beheer ov. gebouwen en gronden	394	392	390	390
Lasten	528	526	525	525
Baten	-135	-135	-135	-135
0.5 Treasury	-1.044	-989	-940	-959
Lasten	1.345	1.446	1.529	1.921
Baten	-2.389	-2.434	-2.470	-2.880
0.61 OZB woningen	-5.875	-6.688	-6.802	-6.802
Lasten	99	99	99	99
Baten	-5.974	-6.787	-6.901	-6.901
0.62 OZB niet-woningen	-2.688	-3.060	-3.110	-3.110
Lasten				
Baten	-2.688	-3.060	-3.110	-3.110
0.64 Belastingen overig	173	219	328	328

Taakveld BBV (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Lasten	441	437	437	437
Baten	-268	-218	-110	-110
0.7 Alg. uitk. e ov. uitk. gem.fonds	-56.925	-59.427	-61.019	-58.984
Lasten				
Baten	-56.925	-59.427	-61.019	-58.984
0.8 Overige baten en lasten	2.490	4.619	6.610	8.777
Lasten	2.490	4.619	6.610	8.777
Baten				
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)				
Lasten				
Baten				
0.10 Mutaties reserves	-2.282	38	38	38
Lasten	313	313	313	313
Baten	-2.594	-275	-275	-275
3.4 Economische promotie	-529	-537	-546	-546
Lasten				
Baten	-529	-537	-546	-546
6.3 Inkomensregelingen	250	250	250	250
Lasten	250	250	250	250
Baten				
Totaal		-590	-1.507	2.356

Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Vennootschapsbelasting en Onvoorzien

Algemene dekkingsmiddelen

- De genoemde lasten en baten per programma resulteren in een uitgavenpost die gedekt wordt door de algemene dekkingsmiddelen.
- Deze algemene dekkingsmiddelen zijn, in tegenstelling tot de bij de programma's genoemde baten, vrij in te zetten binnen de begroting.
- Daarnaast is in de begroting een niet programmagebonden bedrag apart gezet voor onvoorziene uitgaven.
- In de volgende tabel is weergegeven welke lasten de uitvoering van de programma's per saldo met zich meebrengen en welke algemene dekkingsmiddelen hier tegenover staan:

Saldo lasten en baten (bedragen x € 1.000)	
Programma's	
1. Samenleving	-40.408
2. Omgeving	-8.411
3. Organisatie	-17.233
Subtotaal (last)	-66.052
Vennootschapsbelasting	0
Onvoorzien	-95
Subtotaal	-95
Totaal	-66.147
Dekkingsmiddelen	
Algemene uitkering	56.925
Belastingen	9.418
Mutatie reserve belastingen	1.037
Dividend	168
Rente resultaat	876
Overige algemene dekkingsmiddelen	-/- 2.277
Totaal	66.147
Saldo Begroting	0

Voor de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds wordt het volgende uitgangspunt gehanteerd: De inkomsten uit de Algemene uitkering zijn op basis van de mei- en septembercirculaire 2022 zoals weergegeven in de volgende tabel.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2023	2022
Inkomsten Algemene uitkering	56.925	56.823

De belastingen die de gemeente int zijn:

- OZB voor eigenaren van woningen en eigenaren en gebruikers van niet-woningen;
- toeristenbelasting;
- hondenbelasting;
- reclamebelasting;
- precariobelasting.

De begrote inkomsten per belastingsoort zijn weergegeven in de volgende tabel.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2023	2022
OZB eigenaren	7.645	7.700
OZB gebruikers	1.027	1.035
Totaal OZB	8.672	8.735
Hondenbelasting	158	193
Toeristenbelasting	529	484
Reclamebelasting	59	59
Precariobelasting	0	10
Totaal	9.418	9.481

Naast de inkomsten zijn er ook uitgaven met betrekking tot heffing en invordering van € 401.000, kwijtscheldingen van € 250.000 en uitvoering wet WOZ van € 99.000.

Voor meer informatie over de tariefstelling voor deze belastingen en de uitgangspunten die daarbij worden gehanteerd wordt verwezen naar paragraaf 1 Lokale heffingen.

Behalve de hiervoor genoemde algemene dekkingsmiddelen zijn er nog een aantal algemene dekkingsmiddelen opgenomen in de begroting. In deze paragraaf worden genoemd:

- de dividenden die we als gemeente ontvangen;
- het saldo van de rentebaten en -lasten (financieringsfunctie);
- overige algemene dekkingsmiddelen.

Dividenden

De inkomsten die we als gemeente ontvangen uit dividenden zijn gering. De belangrijkste dividenden zijn afkomstig van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de Afvalcombinatie De Vallei.

Saldo van de rentebaten- en lasten

Het gebruik van eigen en externe financieringsmiddelen heeft rentelasten en -baten tot gevolg. Deze kosten worden met een vast rentepercentage doorberekend aan de investeringen in de programma's. Uit praktische overwegingen wordt deze zogenaamde 'rekenrente' niet jaarlijks aangepast. Wij rekenen op dit moment met een rekenrente van 2,00%. Door de lage rentekosten op kort geld op dit moment, zijn de werkelijke rentekosten lager. Dit voordeel komt tot uitdrukking bij de algemene dekkingsmiddelen.

Overige algemene dekkingsmiddelen

De overige dekkingsmiddelen bestaan uit onder andere de bespaarde rente over eigen financieringsmiddelen, stelposten voor loon- en prijsontwikkeling en vervangingsinvesteringen.

In deze begroting stellen we voor de werkwijze met de stelpost voor loon- en prijsstijgingen te wijzigen. In deze begroting is uitgaan van het jaarlijks doorrekenen van de inflatie op alle opbrengsten. Daarnaast is de verwachte kostenontwikkeling op alle budgetten doorgerekend. Het gevolg van deze realistische benadering van de begroting is dat de huidige stelpost loon- en prijscompensatie op basis van deze uitgangspunten wordt bepaald.

Mutaties reserves

Binnen de begroting worden onttrekkingen en toevoegingen aan reserves opgenomen. De mutaties voor 2023 zijn opgenomen in de tabellen per programma. Een verloopoverzicht per reserve is opgenomen in de financiële begroting onderdeel balanspositie, reserves en voorzieningen.

Overhead, Vennootschapsbelasting, Onvoorzien + Buffer

Voor een toelichting op deze onderdelen wordt verwezen naar de betreffende onderdelen.

Beleidsindicatoren en kengetallen:

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Woonlasten éénpersoonshuishouden (BBV)	€ 642	€ 683	€ 709	€ 757	€ 873 (€ 733 NL)	951
Woonlasten meerpersoonshuishouden (BBV)	€ 832	€ 867	€ 888	€ 956	€ 1.090 (€ 810 NL)	1.170
Gem. WOZ-waarde woningen (BBV) (in €)	248.000	259.000	278.000	303.000 (271.000 NL)	316.000 (290.000 NL)	nb
Demografische druk (BBV)	89,1%	90,6%	91,5%	91,6%	91,1% (70,3% NL)	nb

nb = (nog) niet bekend

Overhead

- Naar aanleiding van het 'Besluit houdende de wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV; 5 maart 2016)' wordt in het programmaplan een apart overzicht opgenomen van de kosten van de overhead.
- Op deze wijze krijgt uw raad meer inzicht in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie en ook meer zeggenschap over die kosten.
- In de programma's worden de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces.
- De definitie van 'overhead' luidt als volgt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
- De opbouw van de overhead in gemeente Renkum is als volgt:

Bedragen x € 1.000	Saldo van lasten en baten
MT en staf + Leidinggevend primair proces	1.969
Financiën, toezicht en controle	745
Inkoop	79
P&O / HRM	2.427
Juridische zaken	423
Communicatie	513
Bestuurszaken en bestuursondersteuning	276
Informatievoorziening en automatisering (ICT)	2.051
Facilitaire zaken en Huisvesting	759
DIV	179
Managementondersteuning primair proces	254
Bedrijfsvoering De Connectie	4.417
Overigen*)	1.215
Totaal	15.306

*) lasten uitlooschalen en 'overige personele kosten', zoals opleidingen, teamuitjes, differentiatie in beloning, catering, lidmaatschappen etc.

Toelichting:

- Leidinggevenden primair proces: het betreft alle hiërarchische leidinggevenden in het primair proces. Zij hebben een personele verantwoordelijkheid waaronder het voeren van functioneringsgesprekken. Niet: projectleiding en coördinatoren.
- Financiën, toezicht en controle: gericht op de eigen organisatie. Het betreft functies als controllers, financieel adviseurs en specialisten, planning & control, financiële verantwoording, administratieve organisatie, risicomanagement, (EDP) auditing, interne kwaliteitszorg, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie.
- P&O/ HRM: het betreft salarisadministratie, P&O/ HRM advies, organisatie- en formatieadvies, OR-ondersteuning, mobiliteitscentrum, coaching, leren en ontwikkelen, bedrijfsmaatschappelijk werk, ARBO, recruitment, arbeidsvoorwaarden, HR control. Het is exclusief opleidingen door P&O gegeven en gericht op de directe uitvoeringspraktijk.
- Inkoop: inclusief aanbesteding en contractmanagement.
- Juridische zaken: het betreft juridische medewerkers die op de bedrijfsvoering afdeling werken of belast zijn met een bedrijfsvoeringstaak op een afdeling. Niet: afhandeling van bezwaar- en beroepschriften. Niet: juristen die primaire taken verrichten (bijv. vergunningverlening).
- Communicatie m.u.v. klantcommunicatie. Het gaat om zowel interne als externe communicatie. Niet: projectcommunicatie en medewerkers die bij een projectbureau werken.
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning: het betreft bestuursadviseurs en bestuurs-ondersteuner, zijnde de ambtelijke ondersteuning en beleidsadvisering van B&W. Niet: raadsgriffie (behoort tot facilitering bestuursorganen, taakveld 0.1).
- Informatievoorziening en automatisering (ICT): het betreft medewerkers informatisering en automatisering, systeem- en netwerkbeheer, werkplekondersteuning, helpdesk, ontwikkeling ICT projectmanagement, technisch applicatiebeheer en functioneel applicatiebeheer dat door bedrijfsvoering medewerkers wordt gedaan (het is exclusief functioneel beheer ten behoeve van primaire proces systemen).
- Facilitaire zaken en Huisvesting: inclusief receptie, beveiliging en catering en gebouwenbeheerders.
- DIV: het betreft medewerkers die kaders stellen en richtlijnen ontwikkelen, zich bezighouden met expertise-ontwikkeling, adviseren bij procesinrichting en -aansluitingen op e-depot, DMS inrichten en beheren, zich bezighouden met postregistratie en e-depot, archiefonderzoeken en coördineren (niet zijnde leidinggevende), fysieke en digitale documenten verwerken, vernietigen en overbrengen en fysiek en digitaal archief opbouwen en beheren.
- Managementondersteuning primair proces: het betreft officieel secretariaten, office management en managementassistentie in het primair proces. In onze verdeling zijn er ook diverse "rest-posten" vanuit de lijnafdelingen op deze plek terecht gekomen, die nog nader gecategoriseerd moeten worden.

ICT

De kosten van applicatiebeheerders en software voor een specifieke taak worden, conform het BBV, begroot en verantwoord op het betreffende taakveld. Bijvoorbeeld het belastingsysteem. Op dit moment zijn onze budgetten nog niet zodanig ingericht dat specifiek (per taakveld) is aan te geven wat de kosten zijn van applicatiebeheer en software. Om deze reden is er voor gekozen al deze kosten centraal, op overhead, te verantwoorden.

Bedrijfsvoering De Connectie

Met ingang van 1 juli 2017 wordt een belangrijk deel van onze bedrijfsvoering ondersteund vanuit de Connectie. De Connectie biedt producten en diensten op de volgende terreinen: ICT, inkoop & aanbesteding, facilitaire zaken & frontoffice, documentaire informatievoorziening (DIV), personeels- en salarisadministratie, financiële administratie, verzekeringen, belastingen, basisregistraties en secretariaat. Met uitzondering van de ondersteuning op belastingen, betreft dit producten en diensten die worden gerubriceerd onder de overhead.

Vennootschapsbelasting

Sinds 2016 rust een vennootschapsbelastingplicht op winstgevende ondernemingsactiviteiten van de gemeente. De VpB-last wordt per ondernemingsactiviteit berekend. De eventuele VpB-last dient conform Besluit Begroting en Verantwoording te worden begroot in het Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen. In de begroting nemen we geen aparte post voor vennootschapsbelasting (hierna: Vpb) op. We verwachten namelijk dat we niet gaan afdragen, met uitzondering van een klein bedrag voor de heffing op de opbrengst van restafval (opbrengst oud papier excl. kosten). Over de ontvangen vergoeding voor oud papier dient de gemeente 1% VPB af te dragen. Het gaat om een bedrag van minder dan € 500. Het totaalbedrag van de Vpb-heffing wordt als één bedrag opgenomen in de staat van baten en lasten.

Overigens kunnen we de werkelijke hoogte van de vennootschapsbelasting in 2023 pas bepalen als de cijfers en de feitelijke omstandigheden bekend zijn. Alleen ondernemingsactiviteiten binnen de gemeente komen in aanmerking voor de vennootschapsbelastingplicht. Die activiteiten moeten aan de volgende criteria voldoen:

- duurzame organisatie van kapitaal en arbeid;
- deelname aan het economisch verkeer;
- winstoogmerk of vermogensoverschotten.

Indien één van deze drie eisen ontbreekt, is geen sprake van een onderneming. De gemeente is alsdan in zoverre niet onderworpen aan de Vpb.

Het grondbedrijf is één van de risicoclusters waarover de gemeente Vpb verschuldigd is. Wanneer de gemeente duurzaam winst behaalt met haar grondbedrijf activiteiten, dan moet over die winst belasting worden betaald. In de afgelopen jaren is steeds op basis van een quick-scan vastgesteld dat de gemeente geen duurzame winst behaalt op haar exploitaties.

De fiscale gevolg van project Moviera vormen nog een openstaand punt van gesprek met de Belastingdienst. Om de forse belastingrente van 8% te stoppen heeft de gemeente zekerheidshalve 235K Vpb afgedragen over de winst van dit project. De huidig ingenomen standpunten van de belastingdienst zijn ons inziens onjuist. De gemeente heeft bezwaar gemaakt en zal eventuele gerechtelijke stappen in overweging nemen mocht de belastingdienst ook het bezwaar afwijzen.

Onvoorzien

- Op basis van artikel 4 van de Financiële verordening 2021 bedraagt de post onvoorzien die in deze begroting is opgenomen € 95.000.
- Onvoorziene uitgaven die zich in de loop van het begrotingsjaar voordoen, kunnen door het college ten laste van de stelpost worden gebracht.
- Daarbij moet worden voldaan aan de voorwaarde dat het een onvoorziene en onuitstelbare en onvermijdbare gebeurtenis betreft.
- Structurele onvoorziene uitgaven kunnen alleen het eerste jaar ten laste van de stelpost worden gebracht.
- Deze uitgaven zullen dus in het volgende begrotingsjaar meegenomen moeten worden in de begroting.

Vaststelling Begroting 2023

Aldus vastgesteld in de raad van de gemeente Renkum in haar openbare vergadering van 2 november 2022.

De raad van de gemeente Renkum

de griffier,	de voorzitter,
dr. J. Cornips	A.M.J. Schaap (burgemeester)